

Handläggare
Charlotte Goliath
Telefon: 08-508 24 000Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse 2015 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner bokslut och verksamhetsberättelse, inklusive bilagor, för 2015 och överlämnar dem till kommunstyrelsen.
2. Resultatenheternas fonderade medel ökas med 2,2 mnkr till 2016.

Susanne Leinsköld
Tf. StadsdelsdirektörCharlotte Goliath
Administrativ chef

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	7
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor	9
1.2 Utbildningen har hög kvalitet och elever får tid för lärande	11
1.3 Alla barn har lika möjligheter i förskolan och skolan	15
1.4 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	16
1.5 Stockholm är en stad som håller ihop, med trygga och levande stadsdelar	20
1.6 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	24
1.7 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	26
1.8 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	30
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	34
2.1 Stockholm är klimatneutralt	35
2.2 Transporter i Stockholm är hållbara	37
2.3 Stockholm har ren luft och rent vatten	37
2.4 Det är enkelt att välja en miljövänlig livsstil.....	39
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	41
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	42
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	45
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	48
4.1 Stockholm är fritt från diskriminering.....	49
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	51
4.3 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till mänskliga rättigheter och barnkonventionen	60
4.4 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	62
4.5 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	63
4.6 Stockholm är en demokratisk stad där medborgarna har inflytande	71
4.7 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	75
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	77
Uppföljning av ekonomi.....	78
Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget.....	78
Resultatenheter	83

Investeringar.....	83
Försäljningar av anläggningstillgångar	Error! Bookmark not defined.
Stora projekt som inte är investeringar.....	Error! Bookmark not defined.
Ombudgeteringar.....	83
Medel för lokaländamål.....	Error! Bookmark not defined.
Analys av balansräkning	84
Övrigt	Error! Bookmark not defined.
Synpunkter och klagomål.....	85
Övrigt.....	86

Bilagor

Bilaga 1: Ekonomi bilaga, resultat ub031a

Bilaga 2: Ekonomibilaga, avvikelser, resultatenheter, investeringar SDN24

Bilaga 3: Uppföljning av Jämställdhetsplan 2015

Bilaga 4: Sammanställning inkomna synpunkter och klagomål, 2015

Bilaga 5: Sammanställning, medborgarförslag 2015

Bilaga 6: Uppföljning av internkontrollplanen VB 2015

Bilaga 7: Kvalitetsredovisning Förskola 2015

Bilaga 8: Från marken till korgen - rapport - till nämnd

Sammanfattande analys

Skärholmens stadsdelsförvaltning bedömer att samtliga fyra inriktningsmål har uppfyllts under året.

Ett Stockholm som håller samman

Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska. Genom informationsinsatser under året har andelen inskrivna barn i förskolan ökat. Andel nöjda föräldrar i förskolan ligger kvar på samma nivå som förra året, 83 procent, vilket innebär att årets mål på 86 procent inte uppfylldes. Resultaten från det nya uppföljningssystem som används inom förskolan visade att arbetssätten inom områdena matematik och demokratiska värderingar behöver utvecklas.

Bristen på förskollärare har gjort att årsmålet för andel förskollärare inte har kunnat uppnås. De arbetssätt som stadsdelsförvaltningen har använt, t.ex. besök på lärosäten och att alltid anställa förskollärare vid vakanser, har inte gett önskat resultat. Arbete pågår därför med att hitta nya idéer, arbetssätt och metoder för att bättre kunna attrahera förskollärare. För att behålla redan anställda förskollärare har specialuppdrag erbjudits för att stimulera och utveckla medarbetare samt lägga en god grund för lärandeprocesser inom enheten. Stadsdelsförvaltningens deltagande som pilot i Skolplattform Stockholm har inneburit en kompetenshöjning för medarbetarna där arbetslagen har givits möjlighet att synliggöra sitt arbetssätt i relation till uppdraget i läroplanen.

Under hösten ökade antal ensamkommande flyktingbarn drastiskt, stadsdelsförvaltningen tog under 2015 totalt emot 202 barn där boendesituationen behövde säkras. Den stora ärendemängden ledde till att en särskild arbetsgrupp har inrättats. Målgruppen ensamkommande flyktingbarn har prioriterats av socialtjänsten och påverkat andra enheters arbete. För att få balans i organisationen arbetar socialtjänsten för att stabilisera arbetsgruppen och skapa förutsättningar och jämlika livschanser för de ensamkommande barnen.

I årets medborgarundersökning konstaterades en ökning av nöjdheten gällande alla frågor som rör renhållning och skötsel, som stadsdelsförvaltningen har helt eller delat ansvar för. Målet om "Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor" från medborgarundersökningen uppnåddes dock inte. Arbetet för ökad nöjdhet med renhållning, skötsel och trygghet är fortsatt prioriterat och förvaltningen ser positivt på de diskussioner som förs om en större satsning på bostadsbyggande i Skärholmen. Nya bostäder innebär att fler miljöer och platser kan utformas bland annat ur ett trygghetsperspektiv. Tre nya stadsodlingsprojekt har etablerats genom brukaravtal vid parkleken Kulan i Sättra. Dumpningarna av miljöfarligt avfall och skadegörelse har varit ett stort problem under året.

Stadsdelsförvaltningen har varit involverad i tre byggprojekt där totalt 25 lägenheter planeras för personer med stöd och service inom funktionsnedsättning. Nybyggnadsprojekten avseende servicebostäderna Sättra Stall och Bredängs allé samt gruppboenden Sättra Torg fortlöper enligt planering.

I Stockholms stads skolenkät framgick att 77 procent av Skärholmens ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Mätningen gjordes för första gången 2015 så jämförelse av resultat med tidigare år kan inte göras. Västerholmsparken, en aktivitetsplats för alla åldrar med picknickplats, plats för framträdanden, småbarnslek, skate, parkour, gungor, studsatta och klätterställning

färdigställdes under året. Invigning skedde på Parkernas dag den 29 augusti. Sommarens 127-festivalen pågick under sex veckor, och besöktes av ca 23 000 barn och ungdomar mellan 7-18 år.

Inom äldreomsorgen är kvaliteten i verksamheten hög. Sättra vård- och omsorgsboende har vunnit kategorin årets vård- och omsorgsboende vid kvalitetsutmärkelsen. Frågor i brukarundersökningen avseende mat och måltider samt aktiviteter har höjts i år jämfört med 2014. Kontinuiteten inom hemtjänsten är totalt sett god och bidrar till en för brukaren hög förutsägbarhet gällande vem som kommer hem och hjälper den enskilde. Försök till en ny mötesplats i Bredäng har startat och har snabbt visat ett högt antal nya besökare som tidigare inte varit på Eken. Stimulansmedel för ökad bemanning har erhållits vilket bidragit till ökad kvalitet.

Ett klimatsmart Stockholm

Vid inköp av bilar väljs elbil när så är möjligt. Fler laddstationer i områden som Skärholmen skulle underlätta omställningen till en ännu högre andel elbilar. En kartläggning av energi- och elanvändning har genomförts och åtgärder för minskad förbrukning har identifierats. Stadsdelsförvaltningen klarar målsättningarna kring andel elbilar och miljöbilar. Målet om andel miljöbränsle uppnås dock inte på grund av brist på tankstation för gas i närområdet.

Samtliga enheter som har möjlighet att källsortera har gjort det och andelen ekologiska livsmedel inom förskolan har ökat och uppgår nu till 34 procent. Vid Sättra vård- och omsorgsboende erbjuds dagligen ett vegetariskt alternativ. I förskoleverksamheterna har en inventering gjorts utifrån riktlinjer och arbetet med att byta ut föremål med skadliga kemikalier, exempelvis leksaker och madrasser har påbörjats.

För att öka den biologiska mångfalden i området har träd som fällt i samband med byggandet av Förbifart Stockholm placerats ut i Sättraskogens naturreservat. För att restaurera gammal hagmark har ett hundratal blåsippor från ett exploateringsprojekt i Sköndal planterats i naturreservatet. Årets slätter är genomförd vilket gynnar den biologiska mångfalden och variationen av växt- och djurarter förväntas öka.

Ett skyltprogram med lekfull information om allemansrätten riktat till barn och pedagoger har tagits fram. Skyltarna är placerade längs med två motionsspår i Sättraskogens naturreservat. Materialet är kopplat till läroplanen och har fått namnet Friluftsfrämjandets Barnspår.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsförvaltningen hade under året en budget i balans och redovisar i bokslutet ett överskott på 6,8 mnkr efter resultatöverföring. I tertiärrapport 2 prognostiserades ett överskott på 9,0 mnkr. Avvikelsen mellan den förvaltningsövergripande prognosen i tertiärrapport 2 och redovisat resultat i bokslutet visar att stadsdelsförvaltningen har haft en god prognossäkerhet under året. Inom verksamhetsområdena finns avvikelser mot budget.

Det uppsökande arbetet gällande unga vuxna mellan 18-24 år har fortsatt. Samarbetet med polis och jobbtorg samt arbetsförmedling har fungerat mycket bra. Sedan december har verksamheten vilat då personal slutat och varit sjukskriven. Det föranleder att förvaltningen behöver se över organisationen för att stärka arbetet och göra verksamheten mindre sårbar.

Inom beställarenheten för äldre och stöd och service till personer med funktionsnedsättning har ett förändringsarbete, som utgör ett gott exempel, genomförts under året. Enheten har

jobbat intensivt på både brukar- och handläggarnivå för att säkra att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer. Biståndsbedömarna har stärkts i utredningen av vad som är en skälig levnadsnivå och gör rättssäkra och lika bedömningar i sina förslag till beslut. Det intensiva arbetet på beställarenheten har gett mycket goda resultat, både avseende kvalitet för brukarna och avseende ekonomi. Individ- och familjeomsorgens verksamheter för barn och unga har haft stora utmaningar under året, bland annat till följd av det stora antal ensamkommande flyktingbarn som kommit till stadsdelsnämndsområdet. Under 2015 har 202 ensamkommande flyktingbarn placerats. Kostnader för handläggningen av barn- och ungdomsärenden har ökat under året. Ökad ärendemängd, personalomsättning och svårigheter med att rekrytera socialsekreterare har gjort att enheten behövt anlita utredningskonsulter, vilket belastade budgeten. För verksamhetsområde ekonomiskt bistånd redovisas ett överskott om 7,0 mnkr. Överskottet beror på statsbidragsintäkter och lägre utbetalat ekonomiskt bistånd än budgeterat. Kvalitetsarbetet inom enheten för ekonomiskt bistånd belönades med vinst i stadens kvalitetsutmärkelse. Även Sättra vård- och omsorgsboende och relationsvåldsteamet vann kvalitetsutmärkelsen i år. Det goda resultatet för förvaltningens tävlande enheter visar att både verksamhets- och ekonomistyrning fungerar bra och möjliggörs genom engagerade medarbetare och chefer.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsförvaltningen har arbetat vidare med tillämpningen av resultatbaserad styrning med fokus på resultat för brukarna och medarbetarnas involvering i uppdrag och mål. Samtliga chefer har utbildats i vad jämställdhetsintegrering är och alla enheter har påbörjat arbetet med att ta fram könsuppdelad statistik. Samverkan med de fackliga parterna har utvecklats under året genom nya tillämpningsanvisningar, som syftar till att tydliggöra samverkansprocesserna och öka medarbetarnas delaktighet. Resultatet från medarbetarenkäten ligger i flera delar konstant från 2014. Målsättningen för 2015 var att öka index, årsmålet uppfylldes därmed inte helt.

Under året har stadsdelsförvaltningen haft ett särskilt fokus på hälsofrämjande insatser. Hälsoutvecklare från företagshälsovården har varit en viktig resurs i det arbetet. Samarbetet har bland annat utmynnat i stödmaterial, dels för att arbeta med hälsa i arbetsgrupper, dels ett underlag vid individuella hälsosamtal. Flertalet enheter har under året genomfört någon form av hälsofrämjande åtgärd. Goda exempel är; schemaläggning av promenad och- eller stavgång, mindfulnessövningar, stresshantering samt projektet "MåBra i gruppboende" som genomförts under hösten och innefattat såväl provapåaktiviteter som hälsoteori och stresshanteringskurs. Satsningar som gett positiva hälsoeffekter utgör goda exempel och kommer spridas till fler arbetsgrupper. Målet om sänkt sjukfrånvaron uppnåddes ej. Stadsdelsförvaltningen bedömer att det förstärkta hälsofrämjande arbetet som genomförs under året framförallt kommer att ge effekter i sjukfrånvarostatistiken under nästa år.

Av stadsdelsförvaltningens 50 ofrivilligt deltidsanställda har 26 procent erbjudits heltid under året. Ytterligare 16 procent av dessa har fått höjd sysselsättningsgrad. Ofrivilliga deltidsanställningar återfinns främst inom vård- och omsorgsverksamheterna.

Under året har antalet inkomna ärendet till stadsdelsförvaltningens relationsvåldsteam legat på en konstant nivå. Drygt 90 procent av alla våldsutsatta samt våldsutövare upplever att våldet har upphört efter avslutad kontakt med relationsvåldsteamet. Kvalitetsarbetet inom relationsvåldsteamet belönades med vinst i stadens kvalitetsutmärkelse.

Resultatet på samtliga redovisade indikatorer för personer i LSS bostad har ökat jämför med föregående år. Nöjdheten har också varit större i stadsdelsnämndsområdet jämfört med staden i stort. Totalt 93 procent ansåg sig bli väl bemötta av stadens personal inom LSS bostäder i egen regi. Tillgänglighetsanpassning av trappor och primära stråk, gällande framförallt bänkar och förbättring av markbeläggning för god framkomlighet, har genomförts enligt den plan som har tagits fram i samråd med rådet för funktionshindersfrågor och pensionärsrådet.

I arbetet med demokrati och inflytande har en demokratiberedning bildats. Syftet är att öka samarbetet mellan stadsdelsnämnd/förvaltning och civilsamhället, utveckla formerna för medborgardialog, genomföra informationsinsatser och att formulera en handlingsplan för ett ökat valdeltagande 2018. Under året har också ett ungdomsråd etablerats. Tillsammans med organisationen Förorten i centrum har ungdomsråden bland annat organiserat ett projekt med muralmålning inomhus i fältassistenternas lokal.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylldes helt. Totalt fem av kommunfullmäktiges åtta underliggande verksamhetsmål uppfylldes helt, resterande uppfylldes delvis. Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska och årsmålet har uppnåtts. På öppna förskolan har personalen informerat föräldrarna om förskoleverksamheten och vikten av att barnen får ta del av förskolans verksamhet. Informationsinsatserna har resulterat i att målet om att öka andel inskrivna barn i förskolan har uppfyllts. Kommunfullmäktiges mål om att utbildningen har hög kvalitet och elever får tid för lärande uppnåddes delvis. Områden som matematik och demokratiska värderingar visar ett lägre resultat på flera förskolor och ger indikationer på att de arbetssätt som används inte gett önskat resultat. I personalens självvärdering, kvalitetsindikatorn, är matematik också ett utvecklingsområde. Arbetet med språk har ett stort utrymme i förskolan. Pedagogerna arbetar med hjälp av litteratur för att barnen ska utveckla sin kommunikativa förmåga. Barnen ges tillfällen att kommunicera och återberätta i såväl fria som mer arrangerade former. Stadsdelsförvaltningens deltagande som pilot i Skolplattform Stockholm har inneburit en kompetenshöjning för medarbetarna där arbetslagen har givits möjlighet att synliggöra sitt arbetssätt i relation till uppdraget i läroplanen. Målet för andel förskollärare av antal anställda uppnås inte. Stadsdelsförvaltningen fortsätter arbetet med att hitta nya strategier för att rekrytera förskollärare och tar lärdom av andra stadsdelar i Stockholms stad samt av andra kommuner som har hög andel förskollärare och se hur de arbetar. Samtliga enheter jobbar ständigt med att både behålla redan anställda förskollärare och rekrytera förskollärare vid alla vakanser. För att behålla redan anställda förskollärare erbjödes specialuppdrag för att stimulera och utveckla medarbetare samt lägga en god grund för lärandeprocesser inom enheten. Resultatet från förskolans brukarenkät visar att 85 procent av föräldrarna är nöjda utifrån frågan "barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning". Resultatet har sjunkit från föregående år. Resultatet visar att det finns en god kunskap hos pedagogerna att identifiera barns demokratiska förmågor, men att kommunikering till föräldrarna, genom dokumentation, information och arbetssätt behöver förbättras.

Under hösten ökade antal ensamkommande flyktingbarn drastiskt, stadsdelsförvaltningen tog under 2015 totalt emot 202 barn där boendesituationen behövde säkras. Den stora ärendemängden ledde till att en särskild arbetsgrupp har inrättats. Målgruppen ensamkommande flyktingbarn har prioriterats av socialtjänsten och påverkat andra enheters arbete. För att få balans i organisationen arbetar socialtjänsten för att stabilisera arbetsgruppen och skapa förutsättningar och jämlika livschanser för de ensamkommande barnen.

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål Stockholm är en stad som håller ihop, med trygga och levande stadsdelar uppnåddes delvis. I årets medborgarundersökning ser vi en ökning av nöjdheten gällande alla frågor som rör renhållning och skötsel, som stadsdelsförvaltningen har helt eller delat ansvar för. Målet om "Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor" från medborgarundersökningen uppnåddes dock inte. Arbetet för ökad nöjdhet med renhållning, skötsel och trygghet är fortsatt prioriterat och förvaltningen ser positivt på de diskussioner som förs om en större satsning på bostadsbyggande i Skärholmen. Nya bostäder innebär att fler miljöer och platser kan utformas bland annat ur ett trygghetsperspektiv. Stadsdelsförvaltningen har under året initierat grannsamverkan, gjort handlingsplan för illegala bosättningar och förberett samverkansavtal med polisen. Nattvandring har startats upp med Somaliska föräldraforumet. Demokratiprojektet kallat "Från marken till korgen - ett LYFT för 127" syftar till att genom förankring hos medborgarna förändra attityder kring nedskräpning och skötsel av vår gemensamma närmiljö. Genom att arbeta med ambassadörer och aktiviteter så som gårdsfester har projektet drivits i nära samverkan med boende i Skärholmen. Tre nya stadsodlingsprojekt har etablerats genom brukaravtal vid parkleken Kulan i Sättra. Dumpningarna av miljöfarligt avfall och skadegörelse har varit ett stort problem under året.

Under året har stadsdelsförvaltningen varit involverad i tre byggprojekt där totalt 25 lägenheter planeras för personer med stöd och service inom funktionsnedsättning. Nyproduktionen består av 19 servicelägenheter och en gruppbostad om 6 lägenheter. Nybyggnadsprojekten avseende servicebostäderna Sättra Stall och Bredängs allé samt gruppboistaden Sättra Torg fortlöper enligt planering.

I Stockholms stads skolenkät framgick att 77 procent av Skärholmens ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Resultatet är i nivå med nämndens årsmål och kan inte jämföras med tidigare år då detta var den första mätningen. Målet uppfylldes även genom ett variationsrikt innehåll av aktiviteter vid Ekens öppna aktivitetscenter som nu också har en utflyttad verksamhet i Bredäng.

Västerholmsparken, en aktivitetsplats för alla åldrar med picknickplats, plats för framträdanden, småbarnslek, skate, parkour, gungor, studs matta och klätterställning färdigställdes under året. Invigning skedde på Parkernas dag den 29 augusti. Sommarens 127-festivalen pågick under sex veckor, och besöktes av ca 23 000 barn och ungdomar mellan 7-18 år. Festivalen hade ett brett utbud av aktiviteter, basket, fotboll, friidrott, musik, dans och teater med mera. Fritidsverksamheten har under året jobbat med särskilt riktade aktiviteter för att locka flickor till verksamheten. Under hösten startades även särskilda eftermiddagsaktiviteter för unga med funktionsnedsättning.

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet uppnåddes helt. En utevistelsegaranti har tagits fram av Sättra vård- och omsorgsboende och samtliga brukare erbjuds daglig utevistelse. De som tackar nej

till utevistelse gör det oftast på grund av dåligt väder eller sjukdom och erbjuds då annan aktivitet i enlighet med den enskildes önskemål. Avseende kontinuitet inom hemtjänsten nåddes stadsdelsnämndens årsmål, dock inte årsmålet för hemtjänsten driven i egen regi. Den kommunala hemtjänsten har organiserats till två enheter med två geografiska områden i varje, som enskilt är att betrakta som stora utförare. Var och en av områdena har därför haft svårt att nå uppsatt årsmål avseende kontinuitet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd har minskat och årsmålet uppnåddes. Både hyresrådgivare och socialsekreterare har arbetat tillsammans för att säkra att barnfamiljer bor under trygga förhållanden och inga barnfamiljer har vräkts. För att stärka föräldrarollen har KOMET och ABC erbjudits. Fler föräldrar har deltagit under detta år. På öppna förskolan informerar personalen föräldrarna om förskoleverksamheten och vikten av att barnen får ta del av förskolans verksamhet. Informationsinsatserna har resulterat i att målet om att öka andel inskrivna barn i förskolan har uppfyllts. Personalen ger föräldrar stöd i föräldrarollen och tar upp olika tema som matsituation, anknytning, sömn med mera för att stärka föräldraskapet. Personalen på öppna förskolorna är öppna för signaler från barnen samt är behjälpliga med stöd till föräldrar som har behov av exempelvis samtal och extra stöd. Behovet av barnomsorg på obekvämt arbetstid tillgodoses och utförs i hemmet. Under året har åtta vårdnadshavare beviljats barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	6,3 %	6,7 %	6,6 %	3,6 %	VB 2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden förbättra möjligheten att få barnomsorg på obekvämt arbetstid.	2015-01-01	2015-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska göra en särskild informationssatsning kring kollo på andra språk än svenska	2015-01-01	2015-12-31	Avvikelse
Analys Kollo-katalogen på www.stockholm.se finns på 13 olika språk. Någon ytterligare informationssatsning gjordes inte lokalt i Skärholmen.			
  Stadsdelsnämnderna ska öka den uppsökande verksamheten för att öka andelen barn inskrivna på förskolan.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Alla barn har jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vårdnadshavare har en stark föräldraroll och kan trygga barns uppväxtmiljö. Barn lever i familjer som har en egen försörjning. Arbetet med att säkra att barnfamiljer bor under trygga förhållanden fortsätter. Vårdnadshavare erbjuder barnomsorg på obekväm arbetstid för att ges förutsättningar att försörja sig själva. Stadsdelsförvaltningen arbetar för att motivera föräldrar så att andelen inskrivna barn i förskolan ökar. I det arbetet har de öppna förskolorna en viktig roll. Det finns ett stort utbud av öppna förskolor i stadsdelen. Den öppna förskolan är en uppskattad och efterfrågad mötesplats för både barn och vuxna. För att informera familjer om andra verksamheter, utbildningar och aktuella projekt samverkar öppna förskolan med barnavårdscentral, förskolor och andra verksamheter.

En väl genomtänkt utemiljö i förskolorna främjar barns lust och nyfikenhet till aktivitet och rörelse. Förskolan serverar barnen en varierad och näringsriktig kost där den ekologiska andelen ökar.

Skolbarn ska ha tillgång till internet i hemmet som hjälpmedel för sitt skolarbete. Detta provas individuellt inom ekonomiskt bistånd.

Barnkonventionen genomsyrar alla verksamheter inom stadsdelsförvaltningen.

Förväntat resultat

Högst 6,6 % av barnen boende i stadsdelsnämndsområdet lever i familjer som har ekonomiskt bistånd.

Minst 78 % av barn 1-5 år boende i stadsdelen är inskrivna i förskolan.

Analys

Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd har minskat från tertialrapport 2 och årsmålet har uppfyllts. Skolbarn har tillgång till internet i hemmet som hjälpmedel för sitt skolarbete, vilket också provats individuellt inom ekonomiskt bistånd. Både hyresrådgivare och socialsekreterare har arbetat tillsammans för att säkra att barnfamiljer bor under trygga förhållanden och vräkningar har undvikits. För att stärka föräldrarollen har KOMET och ABC erbjudits. Fler föräldrar har deltagit under detta år. En barnkonsekvensanalys föregår alla beslut vid hyres- och elskulder.

På öppna förskolan informerar personalen föräldrarna om förskoleverksamheten och vikten av att barnen får ta del av förskolans verksamhet. Informationsinsatserna har resulterat i att andel inskrivna barn i förskolan har ökat. Personalen har gett föräldrar stöd i föräldrarollen och tagit upp olika tema som matsituation, anknytning, sömn med mera för att stärka föräldraskapet. Personalen på öppna förskolorna är öppna för signaler från barnen samt är behjälpliga med stöd till föräldrar som har behov av exempelvis samtal och extra stöd.

Behovet av barnomsorg på obekväm arbetstid tillgodoses och utförs i hemmet. Under året har åtta vårdnadshavare beviljats barnomsorg på obekväm arbetstid.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som är inskrivna i förskolan	81,02 %		78 %		2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna ska utveckla den pedagogiska verksamhet som bedrivs utomhus	2015-01-01	2016-12-31	
Analys Aktiviteten är påbörjad men avdelningen ser att en vidareutveckling behövs under 2016.			
 Förskolorna ska utveckla en utmanande ute- och inommiljö i förskolan med fokus på barns rörelse. (Skärholmens stadsdelsnämnd)	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Förskolorna har utvecklat sina ute- och inommiljöer och har en del arbete kvar att göra. Framförallt i utemiljöerna.			
 Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Socialtjänstens mottagningsenhet har gett ut sitt telefonnummer till alla skolor och förskolor. Tillgängligheten är 8.00-16.50 inkl lunchtid. Alla förskolor kan ringa och komma fram till behörig person på Mottagningsenheten eller om de vill lämna en orosanmälan.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Utbildningen har hög kvalitet och elever får tid för lärande

 Uppfylls delvis

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes delvis. Vårdnadshavarnas nöjdhet med förskolans arbete med språkutveckling har sjunkit från föregående år. FUSS är förskolans uppföljningssystem där resultaten utgör ett underlag för att synliggöra utvecklingsbehov av personalens arbetssätt. Områden som matematik och demokratiska värderingar visar ett lägre resultat på flera förskolor och ger indikationer på att de arbetssätt som används inte gett önskat resultat. I personalens självvärdering, kvalitetsindikatorn, är matematik också ett utvecklingsområde. Det finns en skillnad i resultaten av FUSS, kvalitetsindikatorn och brukarenkäten där FUSS visar ett högre resultat, till exempel inom området delaktighet. Det visar på behovet att synliggöra verksamheternas arbete och involvera vårdnadshavarna i barnens vardag.

Arbetet med språk har ett stort utrymme i förskolan. Pedagogerna arbetar med hjälp av litteratur för att barnen ska utveckla sin kommunikativa förmåga. Barnen ges tillfällen att kommunicera och återberätta i såväl fria som mer arrangerade former. I en av förskolans enheter har samtliga barnskötare deltagit i nätverket "Språkutveckling ur ett normkritiskt perspektiv". Nätverket har haft fokus på sagor och barnböcker där barnböcker i förskolan analyseras utifrån ett historiskt perspektiv med normkritiska glasögon. Trots de satsningar

som har gjorts på litteratur, samarbete med bibliotek och högläsning har målet inte nåtts fullt ut. Deltagandet som pilot i Skolplattform Stockholm har inneburit en kompetenshöjning för medarbetarna där arbetslagen har givits möjlighet att synliggöra sitt arbetssätt i relation till uppdraget i läroplanen.

Målet för andel förskollärare av antal anställda uppnås inte. Stadsdelsförvaltningen fortsätter arbetet med att hitta nya strategier för att rekrytera förskollärare och tar lärdom av andra stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad samt av andra kommuner som har hög andel förskollärare och se hur de arbetar. Samtliga enheter jobbar ständigt med att både behålla redan anställda förskollärare och rekrytera förskollärare vid alla vakanser. För att behålla redan anställda förskollärare erbjuds specialuppdrag för att stimulera och utveckla medarbetare samt lägga en god grund för lärandeprocesser inom enheten.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2015
 Andel förskollärare av antal anställda	31,19 %	34,56 %	41 %	39 %	2015
Analys Avdelningen fortsätter arbetet med att hitta nya strategier för att rekrytera förskollärare till stadsdelen. Avdelningen tar lärdom av andra stadsdelar i Stockholms stad samt andra kommuner som har hög andel förskollärare och se hur de arbetar. Samtliga enheter jobbar ständigt med att både behålla redan anställda förskollärare och rekrytera förskollärare vid alla vakanser. För att behålla redan anställda förskollärare erbjuds specialuppdrag för att stimulera och utveckla medarbetare samt lägga en god grund för lärandeprocesser inom enheten. Vid mätillfället var 15 förskollärare tjänstlediga eller föräldralediga. Om dessa räknas in i andel förskollärare skulle 36 % uppnås. Under hösten har förskolorna stärkt upp med extra många vikarier, den ökade andelen vikarierande barnskötare leder till en lägre andel förskollärare.					
 Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik				fastställs 2015	2015
Analys: Indikatorn har utgått.					
 Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	23,08 %		0 %	0 %	2015
Analys Utifrån förvaltningens egna beräkningar var det sex förskolor som vid mätillfället 2015 hade mindre än 25 procent förskollärare. Av dessa har tre förskolor åtgärdat bemanningen. Övriga tre förskolor har upprättat handlingsplaner för hur målet ska uppnås.					
 Andel nöjda föräldrar	83 %	83 %	86 %	85 %	2015
Analys En enhet når målet, inom övriga enheter är det stor variation där en del ligger någon procentenhet ifrån medan andra har en större differens. Samtliga enheter följer upp resultatet med föräldrar och lyssnar in deras synpunkter. Enheterna arbetar vidare med att ge föräldrar bättre insyn i förskoleverksamheten. Frågor gällande bemötande och likabehandling har diskuterats och diskuteras i samtliga arbetsgrupper.					
 Antal barn per grupp	15,4 barn/avd.	16 barn/avd.	16	16	2015

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,52 st	4,89 st	4,9	4,9	2015
  Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,5	3,58	3,7	3,7	2015
Analys Barns lärandeprocesser behöver följas upp och synliggöras. Personalen behöver fortbildning i förmågan att stödja barns lärande där olika förskolor behöver fokusera på olika områden. I reflektioner behöver fokus ligga på barnsyn och kunskapssyn samt hur den pedagogiska miljön kan utvecklas och användas i lärandeprocesser.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden utveckla uppföljningen av personal och bemanning i såväl kommunala som fristående förskolor	2015-01-01	2015-12-31	
Analys: Arbetet har inte påbörjats.			
  Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans utreda vilka krav man kan ställa på kommunala och fristående förskolor för att öka andelen förskollärare	2015-01-01	2015-12-31	
Analys: Stadsdelen har inte varit med i arbetet.			
  Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan och skolan.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Förskolebarnen har en god kunskaps- och språkutveckling med fokus på det svenska språket.

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Litteraturen har en särskilt viktig plats på samtliga förskolor och projektet högläsning fortsätter. Med utgångspunkt i barnets individuella förutsättningar och kulturella erfarenheter används den pedagogiska miljön i förskolan för att lägga grunden till livslångt lärande. Arbetet med språkutveckling, modersmål och flerspråkighet har stort utrymme i förskolan.

För att kunna erbjuda en jämn och hög kvalitet på samtliga förskolor fortgår arbetet på olika sätt med att rekrytera och behålla förskollärare. Ett led i detta arbete är att stärka förskollärarens roll som ledare, ett annat att motivera barnskötare att utbilda sig till förskollärare. Stadsdelsförvaltningen deltar också i det stadsövergripande projektet "Rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal".

Förväntat resultat

Minst 41 % av andelen anställda är förskollärare och personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande är minst 3,7 (skala 1-6).

Analys

FUSS är förskolans uppföljningssystem där resultaten utgör ett underlag för att synliggöra utvecklingsbehov av personalens arbetssätt. Områden som matematik och demokratiska värderingar visar ett lägre resultat på flera förskolor och ger indikationer på att de arbetssätt som används inte gett önskat resultat. I personalens självvärdering, kvalitetsindikatorn, är matematik också ett utvecklingsområde. Det finns en skillnad i resultaten av FUSS, kvalitetsindikatorn och brukarenkäten där FUSS visar ett högre resultat, till exempel inom området delaktighet. Det visar på behovet av att kommunicera vilken verksamhet som bedrivs och involvera vårdnadshavarna i barnens vardag.

Under 2015 implementerades FUSS som uppföljningssystem och arbetet med att integrera resultaten i det systematiska förbättringsarbetet behöver ytterligare förankras hos personalen. Enheterna ser att det finns ett behov av att tydliggöra kopplingen mellan brukarenkäten, kvalitetsindikatorn och FUSS.

Arbetet med språk har ett stort utrymme i förskolan. Pedagogerna arbetar med hjälp av litteratur för att barnen ska utveckla sin kommunikativa förmåga. Barnen ges tillfällen att kommunicera och återberätta i såväl fria som mer arrangerade former. I en av förskolans enheter har samtliga barnskötare deltagit i nätverket "Språkutveckling ur ett normkritiskt perspektiv". Nätverket har haft fokus på sagor och barnböcker där barnböcker i förskolan analyseras utifrån ett historiskt perspektiv med normkritiska glasögon. Trots de satsningar som har gjorts på litteratur, samarbete med bibliotek och högläsning har vi inte nått målet fullt ut. Vårdnadshavarnas nöjdhet med förskolans arbete med språkutveckling har sjunkit från föregående år. Totalt 79 procent av föräldrarna var nöjda utifrån frågan "mitt barn uppmuntras i att utveckla sitt språk" och 76 procent av föräldrarna var nöjda utifrån frågan "mitt barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs".

Förskolorna behöver utveckla arbetet med den pedagogiska dokumentationen som på ett tydligare sätt synliggör hur vi arbetar i den dagliga verksamheten. Deltagandet som pilot i Skolplattform Stockholm har inneburit en kompetenshöjning för medarbetarna där arbetslagen har givits möjlighet att synliggöra sitt arbetssätt i relation till uppdraget i läroplanen.

För att behålla våra redan anställda förskollärare har förvaltningen erbjudit specialuppdrag för att stimulera och utveckla medarbetare samt lägga en god grund för lärandeprocesser inom enheten.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal förskolebarn per förskollärare	14,26		13		2015
Analys Målet nås på vissa förskolor men inte på totalen. Det är ett långsiktigt arbete att anställa fler förskollärare samt fördela kompetensen mellan enheterna.					

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Alla barn har lika möjligheter i förskolan och skolan

Uppfylls delvis

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes delvis. Resultatet från förskolans brukarenkät visade att 85 procent av föräldrarna är nöjda utifrån frågan "barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning". Resultatet har sjunkit från föregående år. Samtliga enheter uppfyllde målet i FUSS (förskolornas uppföljningssystem i Skärholmen) gällande att barnen visar demokratiska värderingar. Resultatet visade att det finns en god kunskap hos pedagogerna att identifiera barns demokratiska förmågor, men att kommunikering till föräldrarna, genom dokumentation, information och arbetssätt behöver förbättras.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kulturnämnden ska i samverkan med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Lässatsningen har genomförts i samarbete med biblioteket.			

Nämndmål:

Alla barn har lika möjligheter i förskolan

Uppfylls delvis

Beskrivning

Genom att på olika sätt organisera verksamheten i mindre grupper säkerställs att alla barn blir sedda och känner sig trygga. Det ger också utrymme för de barn som behöver extra stöd att inkluderas i den ordinarie verksamheten. Som en del av demokratiuppdraget ska förskolan arbeta aktivt med antirasism, normkritik och jämställdhet inom alla delar av verksamheten. Flickor och pojkar ska ges lika utrymme att bredda sina lekmönster och intressen och utvidga sina möjligheter att utvecklas på alla områden. Förskolepersonalens kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv ska öka.

Förväntat resultat

Minst 92 % av vårdnadshavarna upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.

Analys

Resultatet från förskolans brukarenkät visade att 85 procent av föräldrarna är nöjda med frågan "barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning". Resultatet har sjunkit från föregående år. Samtliga enheter uppfyllde målet i FUSS (förskolornas uppföljningssystem i Skärholmen) gällande att barnen visar demokratiska värderingar.

Resultatet visade att det finns en god kunskap hos pedagogerna att identifiera barns demokratiska förmågor, men att enheterna behöver bli bättre på att kommunicera det till föräldrarna, genom dokumentation, information och arbetssätt.

En av förskolorna har genom ett medvetet arbete med förskolans likabehandlingsplan sett en förändring i barngrupperna, bland annat genom att barnen i högre grad tar initiativ till att hjälpa varandra sinsemellan.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.	85 %		92 %		2015
Analys Samtliga enheter arbetar med att synliggöra förskolans likabehandlingsplan för föräldrarna genom att diskutera kring frågorna på föräldramöten och föra en dialog med föräldrarna kring vad lika möjligheter innebär för barnen. Samma dialog förs i arbetsgrupper och innehållet av likabehandlingsplanen diskuteras samt hur normer, värden och barnens inflytande ska lyftas. Trots detta arbete visar indikatorn att föräldrarna behöver ytterligare informeras om förskolans likabehandlingsarbete.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna ska göra en inventering av förskolläraernas kompetens inom genuspedagogik och normkritik	2015-06-01	2015-12-31	
Analys Avdelningen inväntade ett årsmål från kommunfullmäktige innan arbetet påbörjades. Under 2015 togs indikatorn bort och arbetet påbörjades inte inom förskolorna.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Stadsdelsförvaltningens mätmodeller syftar till att visa om personer uppnått ett självständigt boende och minskat sitt drogmissbruk. Resultatet visade att 89,4 procent har behållit sitt självständiga boende, 46,2 procent har minskat sitt missbruk och 26,4 procent har på egen hand blivit drogfria. Under hösten har antal ensamkommande flyktingbarn ökat drastiskt, stadsdelsförvaltningen tog under 2015 emot 202 barn där boendesituationen behövde säkras. Den stora ärendemängden ledde till att en särskild arbetsgrupp inrättades. Målgruppen ensamkommande flyktingbarn har prioriterats av socialtjänsten och påverkade andra enheters arbete. För att få balans i organisationen arbetar socialtjänsten för att stabilisera arbetsgruppen för att skapa förutsättningar och jämlika livschanser för de ensamkommande barnen.

Stadsdelsförvaltningen har prioriterat förebyggande och tidiga insatser genom att fokusera på "skolfältare". Skolfältarna har också möjlighet i sitt arbete med föräldrarna att göra reklam för föräldrarutbildningar. Under året har 18 personer deltagit i ungdomskomet och fem personer barnkomet. Stadsdelsförvaltningen har också marknadsfört föräldrastödet både internt och externt. Föräldrastödkursen ABC marknadsförs i tidningen Södra sidan, på öppna förskolan och på förskolans föräldramöten. Barnvakt erbjuds för familjer som önskar delta i ABC. Under hösten har ett samarbete med Jobbtorget inletts, där förvaltningen erbjuder kurser på dagtid, vilket har bidragit till ett ökat deltagande.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	79,61 %	82,1 %	84 %	84 %	VB 2015
Analys Den höga personalomsättningen har bidragit till att insatserna avslutats tidigt och ungdomarna återaktualiseras i högre utsträckning än förväntat. Förvaltningen har vidtagit åtgärder för att skapa stabila arbetsgrupper med mentorskap och utökning av arbetsledning.					
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	69,95 %		80 %	tas fram av nämnden	2015
Analys Frågan har låg svarsfrekvens på grund av ändringar i DUR som har gjorts under året. Det gäller indikatorn <i>Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri</i> . I version 8 är frågan ställd på följande sätt: Har ditt stöd utförts enligt beslut? I version nio av DUR som publicerades i maj 2015 är frågan mer preciserad. Syftet med förändringen är att frågan ska vara lättare att besvara och att alla ska tolka den på samma sätt: Har du fått det antal timmar eller de pass som du har rätt till enligt ditt beslut? Frågan ställs inte vid boendeinsatser. Av den anledningen finns det sannolikt ett bortfall av personer som annars hade svarat ja på frågan "Har ditt stöd utförts enligt beslut".					
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	18,18 %		30 %	35 %	VB 2015
Analys Förvaltningen har analyserat orsakerna till avslut. Av de 125 avslutade ärendena vid Socialtjänstens vuxenenhet är det 22 ärenden (17,6 %) som är kategoriserade som "insatser avslutad enligt plan". Det är emellertid 36 ärenden som är kategoriserade som "annat", det finns även ett flertal ärenden som fått vård av annan huvudman samt överförts till en annan sektion, förvaltningen bedömer därför att med nuvarande avslutningskategorier är svårt att svara på hur många som faktiskt avslutats enligt plan. Förvaltningens nya paraplysamordnare kommer under år 2016 att säkerställa att handläggarna får information om hur ärenden ska registreras i sociala system.					
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	90 %	86 %	85 %	80 %	2015

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2015
  Andel uppnådda delmål inom socialpsykiatri	61,63 %		50 %	tas fram av nämnden	2015
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	38 %	38 %	25 %	25 %	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur arbetet med sociala insatsgrupper för målgruppen 20-29 år ska organiseras och hur det långsiktigt ska finansieras.	2015-01-01	2015-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med Arbetsförmedlingen och stadsdelsnämnderna ta fram förslag på åtgärder för att säkerställa att nyanlända ges lika rätt och tillgång till sociala insatser som andra.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Aktiviteten har inte påbörjats.			
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att starta fler familjecentraler, med fokus på ytterstaden.	2015-01-01	2015-12-31	
  Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning.	2015-01-01	2015-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska förstärka det sociala arbetet exempelvis genom att förbättra arbetsvillkoren för socialsekreterarna.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Den enskilde har jämlika livschanser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningen fortsätter utveckla och prioritera förebyggande och tidiga insatser för att säkerställa den enskildes möjlighet till ett fullgott liv oavsett bakgrund. Avsikten är att förhindra att barn, unga och vuxna utvecklar ett destruktivt beteende. I det förebyggande arbetet har ungdomsmottagningen en viktig roll genom att erbjuda råd och stöd till ungdomar. Ungdomsmottagningen kommer att flytta till nya lokaler i Skärholmens centrum vilket

förväntas öka antal besökande ungdomar. Fältassistenterna har också en viktig funktion genom förebyggande och uppsökande arbete. Projektet med "skolfältare" fortsätter i samarbete med socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. I projektet ingår Bredängsskolan och Sätterskolan.

Arbetet med sociala insatsgrupper och samverkansforumet Barn i riskzon (BIR) fortsätter att utvecklas. Genom samverkan mellan olika aktörer samlas resurser och insatser för personer som befinner sig i risk för hemlöshet eller i hemlöshet. Socialtjänsten jobbar utifrån en evidensbaserad praktik, där den enskildes egna erfarenheter så väl som beprövad erfarenhet och forskning tas tillvara. Barn till personer med missbruksproblematik erbjuds stödgrupper. För att ge vårdnadshavare stöd i sin föräldraroll utökas rekryteringen till kurser i föräldrastöd, ABC och KOMET, (Alla Barn i Centrum och KOMunikationsMETod) och nya gruppleadare kommer att utbildas.

Stadsdelsförvaltningen undersöker tillsammans med landstinget förutsättningarna för att starta en familjecentral i stadsdelsnämndsområdet.

Förväntat resultat

Minst 30 % av insatserna för vuxna med missbruksproblematik avslutas enligt plan
Minst 38 deltagare har genomfört föräldrautbildningen Alla Barn i Centrum (ABC)

Analys

Under hösten ökade antal ensamkommande flyktingbarn drastiskt, stadsdelsförvaltningen tog under 2015 totalt emot 202 barn där boendesituationen behövde säkras. Den stora ärendemängden ledde till att en särskild arbetsgrupp har inrättats. Personal har rekryterats som ska arbeta med handläggningen av ensamkommande flyktingbarn. Den nya gruppen kommer ingå i stadsdelsförvaltningens mottagningsenhet. Målgruppen ensamkommande flyktingbarn har prioriterats av socialtjänsten och påverkat andra enheters arbete. För att få balans i organisationen arbetar socialtjänsten för att stabilisera arbetsgruppen och för att skapa förutsättningar och jämlika livschanser för de ensamkommande barnen.

Stadsdelsförvaltningen har prioriterat förebyggande och tidiga insatser genom att fokusera på "skolfältare". Skolfältarna har möjlighet i sitt arbete med föräldrarna att göra reklam för föräldrautbildningar. Fältverksamheten inkl. PPSS (Pilotprojektet samverkan socialtjänst och skola) har under året gjort fem orosanmälningar. Inför 2016 har förvaltningen för avsikt att klargöra rutinerna kring orosanmälningar och anmälningmöten behöver diskuteras och rutiner upprättas mellan Resursenheten och Mottagningsenheten. Det har gått för kort tid för att dra någon slutsats om antalet besökare har ökat efter ungdomsmottagningens flytt från Vårberg till Skärholmens centrum.

Stadsdelsförvaltningens mätmodeller syftar till att visa om personer uppnått ett självständigt boende och minskat sitt drogmissbruk. Resultatet visar att 89,4 procent behåller sitt självständiga boende, 46,2 procent har minskat sitt missbruk och 26,4 procent har på egen hand blivit drogfria. Under året har 18 personer deltagit i ungdomskomet och fem personer barnkomet. Stadsdelsförvaltningen har också marknadsfört föräldrastödet både internt och externt.

Föräldrastödkursen ABC marknadsförs i tidningen Södra sidan, på öppna förskolan och på

förskolans föräldramöten. Barnvakt erbjuds för familjer som önskar delta i ABC. Under hösten har ett samarbete med Jobbtorget inletts, där förvaltningen erbjuder kurser på dagtid, vilket har ökat deltagandet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som varit aktuella i BIR (barn i riskzon) anmäls inte till socialtjänsten.	0 %		80 %		2015
Analys Inga nya ärenden har kommit upp på BIR. Arbetet som skolfältarna har genomfört har i allt högre grad ersatt BIR arbetet. Samverkan mellan samverkansparterna har stärkts.					
 Andel personer som efter avslutad budget- och skuldrådgivning har bättre kontroll över sin vardagsekonomi.	100 %	83,33 %	84 %		VB 2015
 Antal deltagare som genomfört föräldrautbildningen Alla Barn i Centrum (ABC)	40	35	38		2015
 Antal deltagare som genomfört föräldrautbildningen KOMET	23	14	18		2015
Analys Under hösten utbildade stadsdelsförvaltningen ytterligare en gruppleddare i komet 12-18 år, vilket innebar att en grupp tonårsföräldrar gick kursen. Förvaltningen behöver utbilda fler gruppleddare för båda åldersgrupperna.					
 Antal vräkta hushåll med barn.	0	1	0		2015
Analys Hyresrådgivaren har inte kommit i kontakt med några vräkta barnfamiljer på grund av obetalda hyror eller störningar. Detta gäller samtliga kontraktsformer.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen genomför utbildning för förskolans personal gällande barn i behov av särskilt stöd. (Skärholmens stadsdelsnämnd)	2015-01-01	2015-06-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm är en stad som håller ihop, med trygga och levande stadsdelar

 Uppfylls delvis

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes delvis. I årets medborgarundersökning har nöjdheten gällande flera frågor ökat jämfört med 2014. Det gäller till exempel indikatorn om

skötseln och städningen av parker och grönområden som ökat från 49 procent till 60 procent nöjda och indikatorn om nöjdhet med snöröjning har ökat från 44 procent till 61 procent nöjda. Målet om "Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor" från medborgarundersökningen uppnåddes dock inte. Arbetet för ökad nöjdhet med renhållning, skötsel och trygghet är fortsatt prioriterat och förvaltningen ser positivt på de diskussioner som förs om en större satsning på bostadsbyggande i Skärholmen. Nya bostäder innebär att fler miljöer och platser kan utformas bland annat ur ett trygghetsperspektiv.

Stadsdelsförvaltningen har under året initierat grannsamverkan, gjort handlingsplan för illegala bosättningar och förberett samverkansavtal med polisen. Nattvandring har startats upp med Somaliska föräldraforumet. En satsning på uppsökande verksamhet gjordes i Vårberg under sex veckor i början av året, förvaltningen fortsätter fokusera trygghetsarbetet kring Vårberg.

Demokratiprojektet kallat "Från marken till korgen - ett LYFT för 127" syftade till att genom förankring hos medborgarna förändra attityder kring nedskräpning och skötsel av vår gemensamma närmiljö. Genom att arbeta med ambassadörer och aktiviteter så som gårdsfester har projektet drivits i nära samverkan med boende i Skärholmen. Målet med projektet uppnåddes. Tre nya stadsodlingsprojekt har etablerats genom brukaravtal vid parkleken Kulan i Sättra. Vid den befintliga odlingen i Bredäng har mindre upprustning av närliggande ytor genomförts.

Dumpningarna av miljöfarligt avfall och skadegörelse har varit ett stort problem. Det har medfört stora kostnader och hantering samt att bortforsling av avfall och ersättning av förstörd utrustning är dyrt och tidskrävande. Stadsdelsförvaltningen har sedan en tid tillbaka anlitat bevakningsfirma för att bevaka utvalda platser och upplever att dumpningarna minskat något på de platser där bevakning satts in.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %	100 %	2015
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	47 %	49 %	55 %	74 %	2015
Analys Medborgarundersökningen ger inte svar på om det är utformningen i den fysiska miljön som genererar otrygghet eller om det främst är andra faktorer som till exempel medias rapportering om händelser i området eller upplevelsen av delaktighet och möjligheten att påverka. Förvaltningen arbetar därför med alla aspekter av frågan för att på lång sikt öka måluppfyllelsen. Förvaltningen har också varit lyhörd för synpunkter/klagomål/beröm gällande genomförda åtgärder för att med hjälp av dessa kunna avgöra vad som ger bäst resultat. Förvaltningen har till exempel fått positiva kommentarer på den satsning som gjorts på slyröjning och kommer därför att fortsätta satsa extra på det under kommande år.					
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	60 %	49 %	55 %	62 %	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med intresserade stadsdelsnämnder studera förutsättningarna för att införa direktvalda stadsdelsnämnder.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Stadsdelsnämnden har inte kontaktats under 2015 för samarbete i denna fråga.			
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Stadsdelsnämnden har inte kontaktats under 2015 för samarbete i denna fråga.			
✓ Kommunstyrelsen ska under 2015 göra en översyn med inriktningen att delar av ansvaret för park, natur och gatuskötsel kan tillföras stadsdelsnämnderna. Parallellt ska en översyn göras av stadsdelsnämndernas ansvar och indelning med inriktning att stärka lokalt inflytande, effektiv förvaltning och rättsäkert bemötande av invånarna.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Stadsdelsnämnden har inte kontaktats under 2015 för samarbete i denna fråga.			
✓ Trafiknämnden ska, i samråd med stadsdelsnämnderna, ta fram prioriterade förslag för hur de medel som reserverats för reinvesteringar ska användas.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Skärholmen är ett tryggt och levande stadsdelsnämndsområde

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningen har ett väl organiserat trygghets- och säkerhetsarbete. Risk- och sårbarhetsanalyser, (RSA), görs för att förebygga eller undanröja sårbarhet i verksamheterna. Skärholmens stadsdelsnämndsområde upplevs som en ren och trygg plats där park- och grönområden är attraktiva. Stadsdelarna erbjuder vackra och stimulerande miljöer med levande centrum. Stadsdelsförvaltningen bevakar under året hur den stadsövergripande strategin för levande lokala centrum kommer att påverka Skärholmens stadsdelsnämndsområden samt prioriterar områden för reinvesteringar. Arbetet med försköning och skötselåtgärder i naturreservaten fortsätter. Medborgarnas kunskap om städgarantin ökar.

Möjligheterna till stadsodling utökas och utvecklas bland annat genom stöd och hjälp till intresserade, information och utökade medborgardialoger. Kommunala verksamheter såsom förskolor, skolor, äldreboenden ska stimuleras att starta egna stadsodlingar. I framför allt Bredäng finns lämpliga ytor för detta ändamål.

Det brottsförebyggande arbetet fortsätter bland annat genom upprättande av ett samverkansavtal med polisen. Stadsdelsförvaltningen kommer att undersöka om det finns möjligheter att intensifiera nattvandringen under 2015. Projektet Ung Nattvandring fortsätter.

Förväntat resultat

55 % av skärholmsborna upplever trygghet i den stadsdel där man bor.
55 % av skärholmsborna är nöjda med skötsel av park och grönområden.
Medborgare lämnar förslag som bidrar till utvecklingen av en trygg och ren stadsmiljö och medborgarnas förslag tas tillvara.

Analys

I årets medborgarundersökning har nöjdheten gällande flera frågor ökat. Det gäller framförallt renhållning och skötsel där nöjdheten har ökat på samtliga frågor som stadsdelsförvaltningen har helt eller delat ansvar för, vilket är 7 av 9 frågor. Till exempel har indikatorn "I den stadsdel där jag bor tar staden hand om skötseln och städningen av parker och grönområden på ett bra sätt" ökat från 49 procent nöjda 2014 till 60 procent nöjda 2015 och indikatorn om nöjdhet med snöröjning har ökat från 44 procent 2014 till 61 procent 2015.

Målet om "Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor" från medborgarundersökningen uppnåddes inte. Det arbete som utförts i utemiljön har syftat till att öka medborgarnas nöjdhet gällande renhållning, skötsel och trygghet men en tillbakablick på tidigare års resultat visar att medborgare i Skärholmens stadsdelsnämndsområden till större del än i många andra områden svarar att de upplever otrygghet i sin stadsdel. Skötseln av utemiljön är en av flera andra parametrar som har betydelse. Stadsdelsförvaltningen räknar med att det arbete som utförs gällande nöjdhet kommer att ge resultat på längre sikt, men att det kräver att utveckling fortsätter ske i dialog med föreningsliv och civilsamhället och genom fortsatt god samverkan med andra förvaltningar i staden under flera år framöver.

Stadsdelsförvaltningen ser särskilt positivt på "Fokus Skärholmen" som innebär en större satsning på bostadsbyggande i Skärholmen. Nya bostäder innebär att fler miljöer och platser kan utformas bland annat ur ett trygghetsperspektiv och tätare bostadsmiljöer kan på flertalet platser öka möjligheten till social kontroll vilket också förväntas öka upplevelsen av trygghet.

Stadsdelsförvaltningen har fortsatt haft problem med dumpningarna av miljöfarligt avfall som medför stora kostnader. Även skadegörelse har varit ett påtagligt problem i området. Det medför höga underhållskostnader och har, liksom dumpningarna, en negativ påverkan på upplevelsen av området. Stadsdelsförvaltningen har sedan en tid tillbaka anlitat bevakningsfirma för att bevaka utvalda platser. En tidig uppföljning indikerar att dumpningarna i naturmiljö minskat något sedan bevakning sattes in. Stadsdelsförvaltningen har också identifierat platser där bommar behöver sättas upp för att hindra obehörig trafik på till exempel parkvägar.

Stadsdelsförvaltningen har arbetat för att påverka de faktorer som bidrar positivt till upplevelsen av trygghet kopplat till utemiljö, till exempel ökad gemenskap och minskad nedskräpning genom projektet "Från marken till korgen – ett LYFT för 127" [LYFT127]. Målet med projektet uppfylldes. För att öka medborgarnas möjligheter att röra sig i stadsdelsnämndsområdet utan oro kopplat till den fysiska miljön har stadsdelsförvaltningen också genomfört en stor satsning på slyröjning under hösten, både i parker och längs motionsspår, samt slutfört projektet med utökad belysning i naturreservatet.

Tre nya stadsodlingsprojekt har etablerats genom brukaravtal vid parkleken Kulan i Sätra, ytterligare odlingar diskuteras och förvaltningen har fortsatt ett nära samarbete med föreningen för den befintliga odlingen i Bredäng. Stadsdelsförvaltningen har också haft

möjlighet att påverka utplaceringen av en offentlig toalett i Bredäng genom trafikkontoret. Den kommer att placeras intill odlingen för att underlätta för odlingsverksamheten men även för att öka servicenivån för de som samlas kring trissandammen under somrarna. I samtliga parker har skyltning om parkens namn samt kontaktuppgifter satts upp. Skyltarna förväntas öka medborgarnas möjligheter att utnyttja stadens städgaranti.

Under perioden har en säkerhetsutbildning för LSS säkerhetsombud och steg 1 i RSA genomförts.

Förvaltningen har under året initierat grannsamverkan, gjort handlingsplan för illegala bosättningar och förberett samverkansavtal med polisen. Alla handlare i området har fått ett utskick om regler för försäljning av folköl och tobak. 43 tillsynsbesök har gjorts, varav flera tillsammans med polisen. Polisen har också fått utbildning om folköl- och tobakstillsyn. Förvaltningen har medverkat i framtagandet av en gemensam drogpolicy för grundskolorna i Skärholmen och utbildat socialtjänst, skola, fritid och polis om "Nättdroger, unga och sociala medier". Nattvandring har startats upp med Somaliska föräldraforumet. En lokal överenskommelse har gjorts i samband med detta. Preventionsprofil och kompetenshöjning om Risk- och skyddsfaktorer har skett tillsammans med fältverksamheten, uppsökande verksamhet i Vårberg gjordes under sex veckor i början av året och trygghetstankar i nybyggnation har förts fram.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Genom samverkan och dialog ges möjlighet för stadsodling på nya platser i bland annat Bredäng.	2015-01-01	2015-12-31	
✓	Rutiner tas fram för att säkerställa att information om städgarantin finns i anslutning till stadsdelsnämndsområdets parker, lekplatser och grönytor.	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Samtliga byggprojekt i stadsdelen har prövats för möjligheten att bygga särskilda boenden samt att rådet för funktionshinderfrågor engagerats i planprocessen. För närvarande är stadsdelsförvaltningen involverad i tre byggprojekt där totalt 25 lägenheter planeras för målgrupperna. Nyproduktionen består av 19 servicelägenheter och en gruppboende om 6 lägenheter. Stadsdelsförvaltningen har initialt samverkat med socialförvaltningens genomförandegrupp för att utforma bostäder som är lämpliga för målgruppen. Rådet för funktionshinderfrågor har givits möjlighet att påverka bostädernas utformning. Nybyggnationsprojekten avseende servicebostäderna Sätra Stall och Bredängs allé samt gruppboenden Sätra Torg fortlöper enligt planering. Det planerades även för servicelägenheter i byggprojektet Tempelriddarorden, någon överenskommelse gick dock inte att nå med byggherren vilket har påverkat ett indikator årsmål.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	0	12	tas fram av nämnden	2015
Analys Stadsdelsförvaltningen planerade för 12 servicelägenheter i byggprojektet Tempelriddarorden i Bredäng. Överenskommelse med byggherre gick ej att nå varför utfallet ej uppnåddes.					
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	12	0	12	tas fram av nämnden	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samråd med bostadsbolagen och fastighetsnämnden inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboheter eller servicebostäder	2015-01-01	2015-12-31	
Analys En lokal som tidigare använts som förskola har inventerats för omvandling till gruppbohet. Tomten har dock bekräftats vara för liten för att kunna omvandlas till särskild bostad enligt LSS.			
  Stadsdelsnämnderna ska redovisa hur arbetet med att tillgodose behovet av bostäder med särskilt stöd och service fortskrider. Arbetet ska redovisas till kommunstyrelsens genomförandegrupp	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Nybyggnadsprojekt av servicebostad vid Sättra Stall har under perioden inventerats och fortskrider enligt beräkning. Inflyttning kommer ske våren 2016. Gruppbohet Sättra Centrum med plats för sex lägenheter har projekterats i samråd med byggherren och fastighetskontoret. Bygghandlingarna påbörjas 2016 med planerad inflyttning 2017.			
  Stadsdelsnämnderna, fastighetsnämnden, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra säkerställa att minst fem procent av lägenheterna i exploateringsprojekt med minst 100 bostäder avsätts till omsorgslägenheter	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Äldre och personer med funktionsnedsättning erbjuds anpassade bostäder.

 Uppfylls helt

Beskrivning

I samband med nybyggnation av bostäder beställer stadsdelsförvaltningen bostäder med särskild service utifrån det behov som finns. I planeringsfasen av utbyggnaden av boenden för personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning sker samråd med bostadsbolag och rådet för funktionshinderfrågor. De nya bostäderna bidrar till att Stockholm kan bli världens mest tillgängliga huvudstad. Stadsdelsförvaltningen bevakar att det finns ett varierat utbud av

bostäder för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning samt trygga bostäder anpassade för äldre.

Förväntat resultat

100 % av alla nya byggprojekt prövas för möjligheten att bygga särskilda boenden. Rådet för funktionshinderfrågor engageras tidigt i planprocessen.

Analys

Nämndmålet har uppfyllts genom att samtliga byggprojekt i stadsdelen har prövats för möjligheten att bygga särskilda boenden samt att rådet för funktionshinderfrågor har engagerats i planprocessen. För närvarande är stadsdelsförvaltningen involverad i tre byggprojekt där totalt 25 lägenheter planeras för målgrupperna. Nyproduktionen består av 19 servicelägenheter och en gruppboende om 6 lägenheter. Stadsdelsförvaltningen har initialt samverkat med socialförvaltningens genomförandegrupp för att utforma bostäder som är lämpliga för målgruppen. Rådet för funktionshinderfrågor har givits möjlighet att påverka bostädernas utformning. Avdelningarna för Stadsutveckling och Äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri har, utöver nämnda intressenter, samverkat med fastighetskontoret samt aktuella bostadsbolag. Samverkan med socialförvaltningens genomförandegrupp och rådet för funktionshinderfrågor har gjorts med syftet att kunna erbjuda bostäder med en så hög tillgänglighet som möjligt utifrån målgruppens särskilda behov.

Nybyggnationsprojekten avseende servicebostäderna Sättra Stall och Bredängs allé samt gruppboendet Sättra Torg fortlöper enligt planering. Det planerades även för servicelägenheter i byggprojektet Tempelriddarorden, någon överenskommelse gick dock inte att nå med byggherren vilket har påverkat ett indikatorns årsmål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ När stadsdelsförvaltningen har möjlighet att lämna synpunkter på nybyggnation av bostäder sker en samverkan med rådet för funktionshinderfrågor.	2015-01-01	2015-12-31	
✓ Stadsdelsförvaltningen samverkar med rådet för funktionshinderfrågor kring framtidens LSS-bostäder.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Samverkan med funktionshindersrådet har skett gällande utformning av gruppboende i Sättra Torg samt servicebostäder vid Bredängs Allé.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

● Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. I Stockholms stads skolenkät framgick att 77 procent av Skärholmens ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Resultatet är i nivå med nämndens årsmål. Målet uppfylldes även genom ett variationsrikt innehåll av aktiviteter vid Ekens öppna

aktivitetscenter som nu också har en utflyttad verksamhet i Bredäng. Äldre i stadsdelen har haft möjlighet att påverka innehållet i aktiviteterna vid Eken. Ett exempel är kursen i att använda pekdator/surfplatta som på grund av stor efterfrågan genomförts på både svenska och finska vid flera tillfällen.

Västerholmsparken, en aktivitetsplats för alla åldrar med picknickplats, plats för framträdanden, småbarnslek, skate, parkour, gungor, studsatta och klätterställning färdigställdes under året. Invigning skedde på Parkernas dag den 29 augusti.

Stadsdelsförvaltningen har samarbetat med föreningslivet och de råd som är kopplade till förvaltningen för att bättre kunna möta de behov som finns för ett varierat utbud av idrotts- och friluftaktiviteter för alla. Exempel på samarbeten under året är; Friluftsfrämjandet - i ett projekt med skyltar om allemansrätt och naturkunskap för barn i Sätterskogen, Löparakademien - som genomför Skärholmsloppet, Ungdomsrådet - gällande utrustning till utegym på Vårgården samt Sätters ridklubb, JKS basket, och Mälarhöjdens friidrottsklubb som för andra året i rad genomförde terrängloppet "Mälarhöjdsterrängen" i Sätterskogens naturreservat.

Skärholmens stadsdelsförvaltning samarbetade med Idrottsförvaltningen i projektet "Vän med vatten" med målet att öka simkunskaperna för invånarna, både barn och vuxna. Sommarens 127-festivalen pågick under sex veckor, och besöktes av ca 23 000 barn och ungdomar mellan 7-18 år. Festivalen hade ett brett utbud av aktiviteter, basket, fotboll, friidrott, musik, dans och teater med mera. Fritidsverksamheten har under året jobbat med särskilt riktade aktiviteter för att locka flickor till verksamheten. Under hösten startades även särskilda eftermiddagsaktiviteter för unga med funktionsnedsättning.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	77,03 %		77 %	fastställs 2015	2015

Nämndmål:

Det finns ett utvecklat och varierat utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla barn, ungdomar och äldre oavsett förutsättningar, ska ha en meningsfull fritid. Genom att arbeta med marknadsföring på olika sätt, bland annat genom uppsökande verksamhet i skolor, ska fritidsverksamheten på ett tydligare sätt ge barn och ungdomar möjlighet att vara med och påverka utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter. På fritidsgårdarna ska det erbjudas ett brett spektrum av aktiviteter för att tilltala unga med olika intressen, med särskilt fokus för flickor samt barn och unga med funktionsnedsättning. Riktade insatser för flickor ska dessutom göras. Ungdomsrådet är ett forum som ger ungdomar ett ökat inflytande.

Att redan som barn ha tillgång till idrott och motion är en viktig hälsofråga men också en

möjlighet till en rolig och meningsfull fritid. För att skapa ytterligare möjligheter till spontanidrott och fritidsaktiviteter fortsätter utvecklingen av Västerholmsstråket med lekya för mindre barn, parkour, klätterlek, skate och en scenyta som särskilt har efterfrågats av flickor. Stadsdelsförvaltningen ska arbeta för en allmän skridskobana i Skärholmen som möjliggör för framför allt barn att på ett enkelt sätt prova på vintersport. Att kunna simma är viktigt, inte minst för att det kan rädda liv. Under sommaren erbjuds alla medborgare att delta i aktiviteten "Bli vän med vatten".

Samverkan med föreningslivet är viktig och bidrar till fortsatt utveckling av ett varierat utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter, som till exempel 127-festivalen som är gratis och öppen för alla.

Äldre erbjuds ett varierat utbud av aktiviteter genom Ekens öppna aktivitetscenter.

Förväntat resultat

77 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter.

Antal besökare vid Ekens öppna aktivitetscenter som är nöjda med utbudet av aktiviteter ökar. Ytterligare en spontanidrottsplats för alla åldrar färdigställs i Västerholmsstråket

Analys

I Stockholms stads skolenkät framgick att 77 procent av Skärholmens ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Resultatet är i nivå med årsmålet. Målet uppfylldes även genom ett variationsrikt innehåll av aktiviteter vid Ekens öppna aktivitetscenter som nu också har en utflyttad verksamhet i Bredäng. Äldre i stadsdelen har haft möjlighet att påverka innehållet i aktiviteterna vid Eken. Ett exempel är kursen i att använda pekador/surfplatta som på grund av stor efterfrågan genomförts på både svenska och finska vid flera tillfällen.

Västerholmsparken, en aktivitetsplats för alla åldrar med picknickplats, plats för framträdanden, småbarnslek, skate, parkour, gungor, studsatta och klätterställning färdigställdes under året. Invigning skedde på Parkernas dag den 29 augusti.

Stadsdelsförvaltningen har samarbetat med föreningslivet och de råd som är kopplade till förvaltningen för att bättre kunna möta de behov som finns för ett varierat utbud av idrotts- och friluftaktiviteter för alla. Exempel på samarbeten under året är; Friluftsförbundet - i ett projekt med skyltar om allemansrätt och naturkunskap för barn i Sätterskogen, Löparakademien - som genomför Skärholmsloppet, Ungdomsrådet - gällande utrustning till utegym på Vårgården samt Sätters ridklubb, JKS basket, och Mälarsjöns friidrottsklubb som för andra året i rad genomförde terrängloppet "Mälarsjösterrängen" i Sätterskogens naturreservat.

Skärholmens stadsdelsförvaltning samarbetade med Idrottsförvaltningen i projektet "Vän med vatten" med målet att öka simkunskaperna för invånarna, både barn och vuxna. Ett annat mål var att på ett lekfullt sätt intressera invånarna för konditionsträning. Under veckorna 28 och 29 deltog 14 barn i simskolan vid Sättersstrandsbadet. Övriga aktiviteter ställdes in på grund av dåligt väder. Idrottsförvaltningen delade ut informationsmaterial om kurser och simhallars utbud och pratade också mycket om säkerhet i vatten och på is. Idrottsförvaltningen upplevde att de invånare som var där uppskattade deras närvaro.

Sommarens 127-festivalen pågick under 6 veckor, och besöktes av ca 23 000 barn och ungdomar mellan 7-18 år. Festivalen hade ett brett utbud av aktiviteter, basket, fotboll, friidrott, musik, dans och teater med mera. 127-festivalen erbjöd även många ungdomar tillfälle till feriearbete. Feriearbete ger ungdomar både erfarenheter kring uppdrag och ansvar i sitt arbete och meningsfull sysselsättning under sommarlovet. I år var också tillgängligheten anpassad efter målgruppen funktionsnedsättning.

För allmänhetens åkning finns skridskobana i Sättra och nu även i Vårberg i idrottsförvaltningens regi. Inga ytterligare isbanor har tillkommit utöver dessa.

Fritidsverksamheten har arbetat regelbundet med uppsökande verksamhet i stadsdelens skolor samt marknadsföring via sociala medier. I fritidsverksamheten erbjuds en stor variation av aktiviteter där ungdomarna påverkar innehållet genom styrelsegrupper och genom att driva egna projekt.

Särskilt riktade aktiviteter har gjorts för att locka flickor till verksamheten och en satsning på dans har visat sig vara populär. Åldrarna 16-19 år är svårare att locka till fritidsverksamheten, efter önskemål från flickorna har man börjat arbeta mer med att skriva CV, plugga till körkort och visa hur man ställer sig i bostadskö. Fritidsverksamheten har ett nära samarbete med särskolan Lindeparken och under hösten startades särskilda eftermiddagsaktiviteter för unga med funktionsnedsättning, bland annat skapande verksamhet, Capoeira och dans.

Vid Ekens öppna aktivitetscenter har resultatet avseende nöjdheten med aktiviteter ökat från 83 procent 2014 till 86 procent 2015.

	Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel personal i fritidsverksamheten som har kompetens inom genus och normkritik	80 %		80 %		2015

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsförvaltningen erbjuder ungdomar med funktionsnedsättning aktiviteter. (Skärholmens stadsdelsnämnd)	2015-01-01	2015-12-31	
	Stadsdelsförvaltningen ska se över alternativa lokaler för mötesplatsen i Vårberg	2015-01-01	2015-12-31	
	Analys Under året har möjligheterna till en ny lokal undersökts. Under våren 2016 kommer stadsdelen att hyra en idrottssal i nära anslutning till fritidsverksamhetens lokaler i Vårberg.			
	Stadsdelsnämnden ska undersöka möjligheten att införskaffa aktiverande tv-spel för äldre på Ekens öppna aktivitetscenter	2015-01-01	2015-12-31	
	Analys Projekt aktiverande tv-spel har påbörjats på Ekens öppna aktivitetscenter.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.8 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. För att höja resultaten avseende att personer med hemtjänst tycker att insatsen motsvarade deras behov behöver stadsdelsförvaltningen bli tydligare i beslutsformuleringarna inom beställarenheten. En åtgärd är att ta fram tydligare informationsmaterial om vad den enskilde kan förvänta sig vid kontakt med stadsdelsförvaltningens beställarenhet. Vid bifall, delavslag eller avslag behöver förvaltningen förklara vad riktlinjer och lagen anger, hur den enskildes situation bedöms och vad som ligger till grund för förvaltningens beslut.

Vid Sättra vård- och omsorgsboende ansåg 78 procent att maten smakar bra, för 2014 var resultatet 67 procent. En utevistelsegaranti har tagits fram av Sättra vård- och omsorgsboende och samtliga brukare erbjuds daglig utevistelse. De som tackar nej till utevistelse gör det oftast på grund av dåligt väder eller sjukdom och erbjuds då annan aktivitet utifrån den enskildes önskemål.

Avseende kontinuitet inom hemtjänsten nåddes stadsdelsnämndens årsmål, dock inte årsmålet för hemtjänsten driven i egen regi. Hemtjänst i egen regi har fler antal äldre än de privata utförarna, något som påverkat kontinuiteten negativt. Den kommunala hemtjänsten har organiserats till fyra områden, som enskilt är att betrakta som stora utförare. Var och en av områdena har därför haft svårt att nå uppsatt årsmål avseende kontinuitet. Äldre har erbjudits aktiviteter och dagsutflykter via Ekens öppna aktivitetscenter. Äldres möjlighet till social gemenskap har under året också ökat genom att en ny social träffpunkt har öppnat i Bredäng.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård och omsorgsboende	100 %		95 %	95 %	2015
Analys Resultat avser Sättra vård- och omsorgsboende. För privat regi saknas resultat.					
  Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	95 %	100 %	95 %	95 %	2015
  Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	84 %	83 %	85 %	85 %	2015
Analys Årets resultat är en marginell minskning jämfört med föregående år. Minskningen har varit svår att förutspå då nöjdheten under året varit generellt hög eller mycket hög.					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	91 %	82 %	85 %	85 %	2015
  Kontinuitet i omsorgen - hemtjänst i ordinärt boende	4,8		8	Maximalt 10 personer	2015
  Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	75 %	68 %	75 %	78 %	2015
  Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	85 %	85 %	86 %	77 %	2015
Analys Utfallet har bibehållits jämfört med föregående år och ligger strax under årsmålet, dock 8% över KF:s årsmål.					
  Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	82 %	78 %	80 %	86 %	2015
  Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	94 %	92 %	93 %	90 %	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska, i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna, utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen	2015-01-01	2015-12-31	
Analys: Ett samverkansmöte tillsammans med äldreförvaltningen har genomförts under hösten. Äldreförvaltningen ansvarar för att sammanställa och redovisa aktiviteten.			
  Stadsdelsnämnderna och äldrenämnden ska i samverkan ta fram ett system som ger en samlad bild av äldres synpunkter på äldreomsorgen i hela staden	2015-01-01	2015-12-31	
Analys: Arbetet har inte påbörjats.			
  Stadsdelsnämnderna ska delta i stadens utredning av arbetstidsförläggning och heltidsnorm för grupper med särskilt utsatta arbetsvillkor	2015-01-01	2015-12-31	
Analys: Aktiviteten gäller inte längre stadsdelsnämnderna utan hanterats centralt av personalstrategiska avdelningen på stadsledningskontoret. I utredningen har konstaterats att staden inte har rådighet i frågan då de centrala kollektivavtalen inte medger lokala avsteg vad gäller heltidsmått mm.			
  Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med äldrenämnden och kommunstyrelsen utreda om riktlinjerna är underfinansierade samt behov av justering med hänsyn till boendelöftet 85+	2015-01-01	2015-12-31	
Analys: Arbetet har inte påbörjats.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsnämnderna ska införa könsuppdelad statistik i verksamheten	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Sedan oktober har könsuppdelad statistik införts. Arbetet kommer att utvecklas under 2016.			
✓ Stadsdelsnämnderna ska se till att alla äldre kan välja kommunal hemtjänst och kommunal utförare av trygghetslarm	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Äldre omsorgstagare kan välja kommunal utförare av hemtjänst och trygghetslarm om de så önskar.			
✓ Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden ta fram en tydlig rättighet till utevistelser i vård- och omsorgsboende	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Sätra vård- och omsorgsboende har tagit fram en utevistelsegaranti i samråd med äldreförvaltningen.			
✓ Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Sätra vård- och omsorgsboende registrerar i Senior alert och svenska palliativregistret. Arbetet har pågått under året och är ännu under utveckling innan samtliga registreringar sker fullt ut.			
✓ Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen se över den långsiktiga kvalitetsuppföljningen och behovet att återinföra äldreomsorgsinspektörer respektive tillsynspersoner över social omsorg. Utredningen samordnas med kommunstyrelsens uppföljning av den fördjupade kvalitetsuppföljningen.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Stadsdelsförvaltningen har inte deltagit i arbetet som leds av Äldrenämnden.			
✓ Äldrenämnden ska initiera en utvärdering av valfrihetssystemet och ersättningssystemet inom hemtjänsten för att skapa en mer hållbar organisation och öka inflytandet för de äldre och de anställda, i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Stadsdelsförvaltningen har inte deltagit i arbetet som leds av Äldrenämnden.			

Nämndmål:

Äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Medarbetarna i stadsdelsnämndens äldreomsorgsverksamheter har rätt kompetens. På Sätra vård- och omsorgsboende säkerställs rätten till regelbundna utevistelser. En hög personalkontinuitet stärker rätten till en trygg hemtjänst för äldre. Maten är vällagad och möjligheten till tillagningskök i stadsdelsförvaltningens vård- och omsorgsboende ska

undersökas. Inkomna synpunkter från äldre systematiseras och resulterar vid behov i åtgärder. De äldre medborgarna i ordinärt boende erbjuds möjligheten till dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren. Verksamheterna utvecklar möjligheter till social gemenskap och stadsdelsförvaltningen ser över möjligheten till fler sociala träffpunkter. Anhöriga till äldre med omsorgsbehov ges möjlighet till stöd. Stadsdelsförvaltningen ska på uppdrag av äldreförvaltningen utföra funktionskontroller av trygghetslam, för att bidra till en hög trygghet för brukare med larminsatser.

Biståndsbedömningen ska grunda sig på individens behov oavsett kön och etnicitet. Biståndsbedömarna ska vara väl insatta i och följa stadens riktlinjer och gällande lagstiftning. Kontinuerliga uppföljningar ska göras av beviljade insatser för att säkerställa korrekta beslut utifrån den äldres behov och rätt till insats.

Förväntat resultat

Minst 62 % av personer med hemtjänst tycker att insatsen motsvarar deras behov.
Andel personer, på vård- och omsorgsboende, som får en daglig utevistelse ökar (målvärde fastställs i tertialrapport 1)
Minst 75 % av de äldre som bor på Sätra vård- och omsorgsboende anser att maten smakar bra.
En hög personalkontinuitet bidrar till ökad trygghet inom Stadsdelsnämndens kommunala hemtjänst.

Analys

Nämndmålet uppfyllades helt. De aktiviteter som inte påbörjats ska initieras av äldrenämnden alternativt kommunstyrelsen. Stadsdelsförvaltningen hade som mål att minst 62 procent av personer med hemtjänst tyckte att insatsen motsvarade deras behov. Resultatet uppgick till 52 procent. För att höja resultaten behöver stadsdelsförvaltningen bli tydligare i beslutsformuleringarna inom beställarenheten. En åtgärd är att ta fram tydligare informationsmaterial om vad den enskilde kan förvänta sig vid kontakt med stadsdelsförvaltningens beställarenhet. Vid bifall, delavslag eller avslag behöver stadsdelsförvaltningen förklara vad riktlinjer och lagen anger, hur den enskildes situation bedöms och vad som ligger till grund för förvaltningens beslut.

Vid Sätra vård- och omsorgsboende ansåg 78 procent att maten smakar bra, för 2014 var resultatet 67 procent. Vid avtalsuppföljningar för vård- och omsorgsboenden efterfrågas rutiner avseende daglig utevistelse. Saknas rutinen ska utföraren komplettera avtalsuppföljningen med denna. Resultaten av avtalsuppföljningarna inom stadsdelsnämndsområdet har varit goda. En utevistelsegaranti har tagits fram av Sätra vård- och omsorgsboende och samtliga brukare erbjuds daglig utevistelse. De som tackar nej till utevistelse gör det oftast på grund av dåligt väder eller sjukdom och erbjuds då annan aktivitet utifrån den enskildes önskemål. Det finns inte resultat för tidigare år eftersom indikatorn är ny och därför inte har mätts.

Avseende kontinuitet inom hemtjänsten nåddes stadsdelsnämndens årsmål, dock inte årsmålet för hemtjänsten driven i egen regi. Hemtjänst i egen regi har fler antal äldre än de privata utförarna, något som påverkat kontinuiteten negativt. Av 34 utförare i stadsdelen stod hemtjänstens egen regi för 27 procent av antal genomförda besök under mätperioden.

Det är således lättare för en utförare att ha hög kontinuitet när antalet kunder och planerade besök är få. Den kommunala hemtjänsten har organiserats till fyra områden, som enskilt är att betrakta som stora utförare. Var och en av områdena har därför haft svårt att nå uppsatt årsmål avseende kontinuitet.

Äldre har erbjudits aktiviteter och dagsutflykter via Ekens öppna aktivitetscenter. Äldres möjlighet till social gemenskap har under året också ökat genom att en ny social träffpunkt har öppnat i Bredäng.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel äldre inom kommunala hemtjänsten som känner förtroende för hemtjänstpersonalens kunskaper.	89 %	87 %	87 %		2015
 Andel äldre med hemtjänst som anser att beslutet motsvarar behovet.	52 %		62 %		2015
Analys För att höjda resultatet kommer ett arbete med beställarenheten att inledas. Biståndsbeslutet behöver tydliggöras och informationsmaterial och vad den enskilde kan förvänta sig tas fram.					
 Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som upplever att de har förtroende för personalen.	85 %	90 %	90 %		2015
Analys Periodens utfall har minskat och fokus inför 2016 blir att kartlägga orsaken. I nuläget är det svårt att dra slutsatser. Stadens resultat är 88%.					
 Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds.	66 %	60 %	70 %		2015
Analys Nöjdheten med aktiviteterna har ökat jämför med 2014 och tros vara en effekt av att Sättra lagt stort fokus vid att erbjuda varierade aktiviteter och kommunicera erbjudandet av aktiviteter på ett mer tydligt sätt.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Sättra vård- och omsorgsboende ska definiera en tydlig rättighet för alla äldres utevistelse liknande modellen för måltidsupplevelsen.	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylldes helt. Totalt tre av fyra underliggande verksamhetsmål uppfylldes helt och ett verksamhetsmål uppfylldes delvis. Vid inköp av bilar väljs elbil när så är möjligt. Fyra nya elbilar, som ersätter bensindrivna bilar, har köpts in till hemtjänsten under 2015. Fler laddstationer i områden som Skärholmen skulle underlätta

omställningen till en ännu högre andel elbilar. En kartläggning av energi- och elanvändning har genomförts och åtgärder för minskad förbrukning har identifierats. Kommunfullmäktiges verksamhetsmål Transporter i Stockholm är hållbara uppnåddes delvis.

Stadsdelsförvaltningen klarar målsättningarna kring andel elbilar och miljöbilar. Målet om andel miljöbränsle uppnås dock inte på grund av brist på tankstation för gas i närområdet.

Skötsel och utveckling av Sätmaskogens naturreservat har skett enligt plan. Årets slätter är genomförd och variationen av växt- och djurarter har rapporterats öka. För att öka den biologiska mångfalden i området har 100 kubik stammar från fällning inom projektet Förbifart Stockholm placerats ut i Sätmaskogens naturreservat. För att restaurera gammal hagmark har ett hundratal blåsippar från ett exploateringsprojekt i Sköndal också planterats i reservatet.

Samtliga enheter som har möjlighet att källsortera har gjort det och andelen ekologiska livsmedel inom förskolan har ökat och uppgår nu till 34 procent. En bidragande faktor till den ökade andelen ekologiska livsmedel är kockarnas deltagande i stadsdelens centrala köksnätverk. På nätverken har kockarna inhämtat kunskap kring vikten av ekologiska livsmedel samt fått inspiration om vegetarisk matlagning. Vid Sättra vård- och omsorgsboende erbjuds dagligen ett vegetariskt alternativ. Samtliga enheter inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta, som tidigare inte lyckas nå årsmålen, arbetar för att öka andelen ekologiska livsmedel.

I förskoleverksamheterna har en inventering gjorts utifrån riktlinjer och arbetet med att byta ut föremål med skadliga kemikalier, exempelvis leksaker och madrasser har påbörjats.

Ett skyltprogram med lekfull information om allemansrätten riktat till barn och pedagoger har tagits fram tillsammans med Friluftsrådet. Materialet är kopplat till läroplanen och har fått namnet Friluftsrådets Barnspår. Kommunala och privata förskolor, grundskolor och stadsdelsförvaltningens öppna förskolor var inbjudna att inviga och prova spåren, ca 450 barn med pedagoger deltog. Friluftsrådet och Skogsmulle var på plats för att inspirera till fortsatt användning materialet som pedagogiskt verktyg i förskole- och skolverksamheten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Stockholm är klimatneutralt

Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt då målvärden för underliggande indikatorer uppnåddes under året. Vid inköp av bilar väljs elbil när så är möjligt. Fyra nya elbilar, som ersätter bensindrivna bilar, har köpts in till hemtjänsten under 2015. Fler laddstationer i områden som Skärholmen skulle underlätta omställningen till en allt högre andel elbilar. En kartläggning av energi- och elanvändning har genomförts och åtgärder för minskad förbrukning har identifierats. I och med verksamheternas minskade energiförbrukning blir elabonnemangens säkringsnivåer i behov av utvärdering och en så kallad tarifferoptimering visar att elkostnaderna kan sänkas genom att storleken på säkringar bättre anpassas till den minskande förbrukningen. Resultatet kommer att kommuniceras med berörda enheter och inkluderas som aktiviteter i verksamhetsplan 2016.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	76 %	76 %	75 %	55%	2015
  Elanvändning per kvadratmeter	27,36 kwh/kvm	28,31 kwh/kvm	28 kwh/kvm	32 kWh	2015

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är klimatneutrala

 Uppfylls helt

Beskrivning

De verksamheter stadsdelsnämnden ansvarar för sorterar ut matavfall för biologisk behandling samt minskar el- och energianvändningen. Nya och ombyggda förskolor värms upp med bergvärme eller fjärrvärme. Stadsdelsförvaltningens bilar är miljöbilar och drivs med miljövänligt bränsle.

Förväntat resultat

Minst två aktiviteter för minskad el- och energianvändning tas fram av stadsdelsförvaltningen. Andelen miljöbränsle i stadsdelsförvaltningens etanol- och biogasfordon ökar till minst 78 %.

Analys

Vid inköp av bilar väljs elbil när så är möjligt. Det finns verksamheter för vilka utbudet av ändamålsenliga miljöbilar är begränsat, bland annat beroende på vad som transporteras och olika kapacitetsbehov. Fyra nya elbilar, som ersätter bensindrivna bilar, har köpts in till hemtjänsten under 2015. Fler laddstationer i områden som Skärholmen skulle underlätta omställningen till en allt högre andel elbilar. En kartläggning av energi- och elanvändning har genomförts och åtgärder för minskad förbrukning har identifierats. I och med verksamheternas minskade energiförbrukning blir elabonnemangens säkringsnivåer i behov av utvärdering och en så kallad tariffoptimering visar att elkostnaderna kan sänkas genom att storleken på säkringar bättre anpassas till den minskande förbrukningen. Resultatet kommer att kommuniceras med berörda enheter och inkluderas som aktiviteter i verksamhetsplan 2016.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 När avtal för stadsdelsförvaltningens bilar löper ut ska dessa ersättas med elbilar där så är möjligt.	2015-01-01	2018-09-30	
Analys: Samtliga bilar ersätts med elbilar alternativt elhybrider. Hemtjänsten har tre elhybrider. Daglig verksamhet kommer se över sina behov av fordon för att kommande köp ska bli ändamålsenliga utifrån verksamhetens behov.			
 Stadsdelsförvaltningen ska kartlägga energi- och elanvändningen i stadsdelsförvaltningens verksamhetslokaler med syfte att föreslå åtgärder för att minska energi- och elförbrukning.	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är hållbara

 Uppfylls delvis

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes delvis. Stadsdelsförvaltningen klarade målsättningarna kring andel elbilar och miljöbilar. Målet om andel miljöbränsle uppnåddes dock inte på grund av brist på tankstation för gas i närområdet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elbilar	37,5 %	16,67 %	20 %	10 %	2015
  Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %	100 %	VB 2015
  Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	41,78 %	66,04 %	78 %	tas fram av nämnd/styrelse	VB 2015
Analys Den enda tankstation i området som haft gaspump stängde i slutet av sommaren ned sin pump på grund av kommande flytt av macken. En ny mack har öppnat, men den tillhandahåller inte gas så ingen gas finns att tillgå i närområdet för tillfället. Därav den låga måluppfyllelsen.					

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har ren luft och rent vatten

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Skötsel och utveckling av Sätterskogens naturreservat sker enligt plan. Årets slätter är genomförd och variationen av växt- och djurarter har rapporterats öka. För att öka den biologiska mångfalden i området har 100 kubik stammar från fällning inom projektet Förbifart Stockholm placerats ut i Sätterskogens naturreservat. För att restaurera gammal hagmark har ett hundratal blåsippor från ett exploateringsprojekt i Sköndal också planterats i reservatet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel dubbdäck	0 %	0 %	0 %	tas fram av nämnden/styrelsen	2015

Nämndmål:

Nämndens verksamheter bidrar till ren luft och rent vatten

 Uppfylls helt

Beskrivning

Genom att strandbaden städas regelbundet minskar föroreningar i vattnet. Biologisk mångfald beaktas vid skötsel av park och naturreservat. För skötselåtgärder i Sätmaskogens naturreservat ansöker stadsdelsförvaltningen om medel ur central medelsreserv. Syftet är att utföra årliga skötselåtgärder såsom slåtter och skötsel av vattendrag, att fortsätta slyröja och friställa värdefulla ädellövsmiljöer, samt att genom information och åtgärder längs stigar och gångvägar höja attraktiviteten i detta tätortsnära naturreservat. Underlaget för åtgärder har tagits fram i samråd med miljöförvaltningen, se bilaga; Detaljerat program för skötsel av Sätmaskogens naturreservat 2014-2015.

Träd har en viktig funktion, såväl i parker, naturområden som i gatumiljöer. En satsning görs därför på träd under mandatperioden, i första hand fruktträd och bärbuskar.

Stadsdelsförvaltningens bilar har dubbfria vinterdäck.

Förväntat resultat

Strandbaden städas dagligen under högsäsong. Den biologiska mångfalden och attraktiviteten i stadsdelsnämndsområdets naturområden ökar genom skötselåtgärder som bland annat stärker värdefull ängsflora.

Analys

Skötsel och utveckling av Sätmaskogens naturreservat har skett enligt plan. Årets slåtter är genomförd, både genom upphandlad entreprenör och genom brukaravtal med slåttergille. Slåttern gynnar den biologiska mångfalden och variationen av växt- och djurarter har redan rapporterats öka.

I och med Förbifart Stockholm har ett stort antal träd fällts intill Skärholmens centrum. För att ta tillvara stammarna inom staden och öka den biologiska mångfalden i området har 100 kubik stammar från fällningen placerats ut i Sätmaskogens naturreservat. För att restaurera gammal hagmark i reservatet har ett hundratal blåsippar från ett exploateringsprojekt i Sköndal också planterats i närheten av platsen där Sättra stall tidigare låg.

För god framkomlighet i reservatet har gångvägar och motionsspår inventerats efter snösmältningen och de sträckor som skadats av vatten har återställts. Längs Skärholmens strandstig och Skärholmens motionsspår har förvaltningen slyröjt för bättre framkomlighet och ökad trygghet.

Fruktträd och bärbuskar har under hösten planterats i Bredängsparken.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen tar fram ett detaljerat program för skötsel av sätmaskogens naturreservat 2016-2020	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Det är enkelt att välja en miljövänlig livsstil

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Samtliga enheter som har möjlighet att källsortera har gjort det och andelen ekologiska livsmedel inom förskolan har ökat och uppgår nu till 34 procent. En bidragande faktor till den ökade andelen ekologiska livsmedel är kockarnas deltagande i stadsdelens centrala köksnätverk. På nätverken har kockarna inhämtat kunskap kring vikten av ekologiska livsmedel samt fått inspiration om vegetarisk matlagning. Vid Sättra vård- och omsorgsboende erbjuds dagligen ett vegetariskt alternativ. Samtliga enheter inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta, som tidigare inte lyckas nå årsmålen, arbetar för att öka andelen ekologiska livsmedel.

I förskoleverksamheterna har en inventering gjorts utifrån riktlinjer och arbetet med att byta ut föremål med skadliga kemikalier, exempelvis leksaker och madrasser har påbörjats.

Ett skyltprogram med lekfull information om allemansrätten riktat till barn och pedagoger har tagits fram tillsammans med Friluftsrämjandet. Materialet är kopplat till läroplanen och har fått namnet Friluftsrämjandets Barnspår. Kommunala och privata förskolor, grundskolor och stadsdelsförvaltningens öppna förskolor var inbjudna att inviga och prova spåren, ca 450 barn med pedagoger deltog. Friluftsrämjandet och Skogsmulle var på plats för att inspirera till fortsatt användning materialet som pedagogiskt verktyg i förskole- och skolverksamheten.

Frågan om bilpooler i projektet Fokus Skärholmen är lyft med de tekniska förvaltningarna och finns med i underlagen för den fortsatta utredningen och planeringen.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	37,83 %	28,37 %	29 %	25 %	VB 2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Konsumentrådgivningen ska ges ett uppdrag kring konsumentinformation om etisk och miljömässig konsumtion.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Konsumentvägledare deltog på Skärholmsdagen och visade Konsumentverkets nya sajt "Hallå konsument" där det bland annat finns information om Miljö och hållbarhet. Få besökare var dock intresserade.			
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram kriterier för att undvika barns exponering för skadliga kemikalier på stadens förskolor inom ramen för kemikalieplanen	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är miljövänliga och en miljövänlig livsstil främjas

 Uppfylls helt

Beskrivning

De verksamheter stadsdelsnämnden ansvarar för ökar andelen ekologiska livsmedel. Inom förskolan ökar andelen ekologisk mat för barnen. Stadsdelsförvaltningens verksamheter ska minska sin köttkonsumtion. Inom förskolan serveras vegetarisk mat en gång i veckan. Inom Sättra vård- och omsorgsboende ges dagligen en möjlighet att beställa vegetarisk kost. Kunskapen om hotade fiskarter ska öka inom stadsdelsförvaltningen för att undvika att dessa serveras i verksamheterna.

Barn är särskilt känsliga och utsatta för farliga kemikalier. Stadsdelsförvaltningen kartlägger vilka skadliga ämnen som finns i förskolorna och tar fram en plan för hur giftiga ämnen i förskolornas inne och utemiljö minskar.

Stadsdelsförvaltningen tar fram aktiviteter som underlättar en miljövänlig livsstil inom verksamheterna och som bidrar till en förbättrad miljö. I samarbete med Friluftsförbundet kommer information om allemansrätten, riktad till barn, finnas i nyupprättade barnspår i Sättra skogens naturreservat. Medborgare får information om etisk och miljömässig konsumtion samt om energieffektivisering. Stadsdelsnämnden arbetar för att stimulera etablering av bilpooler.

Förväntat resultat

En inventering som visar vilka skadliga kemikalier som finns i barns inne- och utemiljöer i stadsdelsnämndens verksamheter görs.

28 % av förskolans livsmedel är ekologisk.

Analys

Vid Sättra vård- och omsorgsboende erbjuds dagligen ett vegetariskt alternativ. Samtliga enheter inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta, som tidigare inte lyckas nå målen, har arbetat för att öka andelen ekologiska livsmedel. Andel ekologiska livsmedel inom förskolan uppgick till 34 procent. Under året har det i större utsträckning gjorts omprioriteringar i beställningar med fördel till ekologiska alternativ inom förskolan. En bidragande faktor till den ökade andelen ekologiska livsmedel är kockarnas deltagande i stadsdelens centrala köksnätverk. På nätverken har kockarna inhämtat kunskap kring vikten av ekologiska livsmedel samt fått inspiration om vegetarisk matlagning.

En inventering har gjorts utifrån riktlinjer och arbetet med att byta ut föremål med skadliga kemikalier, exempelvis leksaker och madrasser har påbörjats.

Ett skyltprogram med lekfull information om allemansrätten riktad till barn och pedagoger har tagits fram tillsammans med Friluftsförbundet. Skyltarna är placerade längs med två motionsspår i Sätterskogens naturreservat. Materialet är kopplat till läroplanen och har fått namnet Friluftsförbundets Barnspår. Invigning var den 1 september. Kommunala och privata förskolor, grundskolor och stadsdelsförvaltningens öppna förskolor var inbjudna att inviga

och prova spåren, ca 450 barn med pedagoger deltog. Friluftsförmedlandet och Skogsmulle var på plats för att inspirera till fortsatt användning materialet som pedagogiskt verktyg i förskole- och skolverksamheten.

Fyra skyltar har satts upp vid Sätterskogens olika ängar för att informera om vikten av biologisk mångfald och hur ängsmarkerna sköts. Skyltar om död ved kommer att tas fram i samarbete med trafikverket som en kompensationsåtgärd för Förbifart Stockholm. Arbetet med att ta fram dessa påbörjas under våren 2016.

Frågan om bilpooler i projektet Fokus Skärholmen är lyft med de tekniska förvaltningarna och finns med i underlagen för den fortsatta utredningen och planeringen.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förskolorna och de öppna förskolorna ska påbörja arbetet med att minska skadliga kemikalier i barnens miljö, en kartläggning av nuläget ska göras.	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylldes helt. Stadsdelsförvaltningen har under de senaste åren lyckats minska antalet bidragsberoende och även antalet långtidsberoende genom det effektiva förändringsarbete som bedrivs. Det uppsökande arbetet gällande unga vuxna mellan 18-24 år har fortsatt. Samarbetet med polis och jobbtorg samt arbetsförmedling har fungerat mycket bra. Sedan december har verksamheten vilat då personal slutat och varit sjukskriven. Det föranleder att förvaltningen behöver se över organisationen för att stärka arbetet och göra verksamheten mindre sårbar.

Stadsdelsförvaltningen hade under året en budget i balans och redovisar i bokslutet ett överskott på 6,8 mnkr efter resultatöverföring. I tertialrapport 2 prognostiserades ett överskott på 9,0 mnkr. Avvikelsen mellan den förvaltningsövergripande prognosen i tertialrapport 2 och redovisat resultat i bokslutet visar att stadsdelsförvaltningen har haft en god prognossäkerhet under året. Inom stadsdelsförvaltningens enheter finns avvikelser mot budget.

Inom beställarenheten för äldre och stöd och service till personer med funktionsnedsättning har ett förändringsarbete, som utgör ett gott exempel, genomförts under året. Enheten har jobbat intensivt på både brukar- och handläggarnivå för att säkra att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer. Biståndsbedömarna har stärkts i utredningen av vad som är en skälig levnadsnivå och gör rättssäkra och lika bedömningar i sina förslag till beslut. Det intensiva arbetet på beställarenheten har gett mycket goda resultat, både avseende kvalitet för brukarna och avseende ekonomi. Individ- och familjeomsorgens verksamheter för barn och unga har haft stora utmaningar under året, bland annat till följd av det stora antal ensamkommande flyktingbarn som kommit till stadsdelsnämndsområdet. Under 2015 har 202 ensamkommande flyktingbarn placerats. Kostnader för handläggningen av barn- och ungdomsären den har ökat under året. Ökad ärendemängd, personalomsättning och svårigheter med att rekrytera socialsekreterare har gjort att enheten behövt anlita utredningskonsulter, vilket belastade budgeten.

För verksamhetsområde ekonomiskt bistånd redovisas ett överskott om 7,0 mnkr. Överskottet beror på statsbidragsintäkter och lägre utbetalat ekonomiskt bistånd än budgeterat.

Genomsnittligt antal bidragshushåll har minskat med 51 hushåll mellan 2014 och 2015. Stadsdelsförvaltningen har under de senaste åren lyckats minska antalet bidragsberoende och även antalet långtidsberoende genom det effektiva förändringsarbete som bedrivs. I detta förändringsarbete ingår att varje person som uppbär ekonomiskt bistånd erbjuds relevanta insatser för att så fort som möjligt kunna komma ut i självförsörjning.

Stadsdelsförvaltningen hade i år fyra enheter som tävlade i stadens kvalitetsutmärkelse. Av de fyra bidragen vann tre, vilket visar att både verksamhets- och ekonomistyrning fungerar bra och möjliggörs genom engagerade medarbetare och chefer. Enheten för ekonomiskt bistånd var en av vinnarna med motiveringen "Enheten har en röd tråd i sitt arbete med att hitta lösningar till att brukaren ska bli självförsörjande. Det går att följa den röda tråden från ett tydligt och välförankrat ledarskap genom medarbetare som är delaktiga och engagerade i att ta fram metoder och arbetssätt. Förändringar i verksamheten leder till goda resultat för brukaren att hitta vägar till att bli självförsörjande. Medarbetarna sporras av goda exempel som lyfts fram och sprider lärande inom organisationen. Deras kompetens efterfrågas, värdesätts och delas".

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Stadsdelsförvaltningen har under de senaste åren lyckats minska antalet bidragsberoende och även antalet långtidsberoende genom det effektiva förändringsarbete som bedrivs. I detta förändringsarbete ingår att varje person som uppbär ekonomiskt bistånd erbjuds relevanta insatser för att så fort som möjligt kunna komma ut i självförsörjning. Enheten för ekonomiskt bistånd vann även Stockholms stads kvalitetsutmärkelse bland annat med motiveringen "Enheten har en röd tråd i sitt arbete med att hitta lösningar till att brukaren ska bli självförsörjande. Det går att följa den röda tråden från ett tydligt och välförankrat ledarskap genom medarbetare som är delaktiga och engagerade i att ta fram metoder och arbetssätt. Förändringar i verksamheten leder till goda resultat för brukaren att hitta vägar till att bli självförsörjande. Medarbetarna sporras av goda exempel som lyfts fram och sprider lärande inom organisationen. Deras kompetens efterfrågas, värdesätts och delas".

Det uppsökande arbetet gällande unga vuxna mellan 18-24 år har fortsatt. Samarbetet med polis och jobbtorg samt arbetsförmedling har fungerat mycket bra. Några klienter har varit i kontakt med stadsdelsförvaltningens vuxenenhet. Sedan december har verksamheten vilat då personal slutat och varit sjukskriven. Det föranleder att förvaltningen behöver se över organisationen för att stärka arbetet och göra verksamheten mindre sårbar. Under 2015 feriearbetade totalt 926 ungdomar fördelat på sommar-, höst-, och vinterlov. Som tidigare år stod förskolorna för flest antal arbetstillfällen, men även 127-festivalen, stadsutveckling och socialtjänstens resursenhet bidrog med många arbetstillfällen.

Tolv personer med ekonomiskt bistånd har erhållit visstidsanställningar. Elva personer har OSA-anställningar. Stadsdelsförvaltningen har fått medel för nio ingångsanställningar som har haft varierande arbetsuppgifter. Arbetet ger möjlighet att få referenser när man söker nytt

arbete samt att villkoren för att få arbetslöshetskassa uppfylls.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	3,83 %	4 %	4 %	2,0 %	VB 2015
  Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	2,55 %	2,7 %	2,6 %	1,2 %	VB 2015
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	41 st	45 st	30 st	500 st	VB 2015
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	739 st	616 st	610 st	6 700 st	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska ansvara för att i samverkan med stadens nämnder och bolag genomföra ett utvecklingsarbete med syfte att stadens praktikplatser ska anpassas till de behov som finns hos jobbtorgens aspiranter. Stadens nämnder och bolag ska medverka i denna samverkan och i arbetet med att bereda aspiranterna praktiktillfällen	2015-01-01	2015-12-31	
  Arbetsmarknadsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna kartlägga behovet av lokala jobbtorg och påbörja uppstart av två verksamheter	2015-01-01	2015-12-31	
  Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka i syfte att främja samordning, utveckling och en effektiv uppföljning av stadens arbetsmarknadsåtgärder. Arbetsmarknadsnämnden ska vara sammankallande för denna samverkan	2015-01-01	2015-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra tidsbestämda anställningar, yrkesintroduktionsanställningar och lärlingsanställningar inom sina verksamheter.	2015-01-01	2015-12-31	
  Stadsdelsnämnderna, äldre- och arbetsmarknadsnämnden ska göra det möjligt för elever på omsorgsprogrammet och omsorgscollege att få feriejobb i stadens äldreomsorg.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningens insatser syftar till att stärka den enskilde att klara sin egen försörjning så långt som möjligt. Alla vuxna har en önskan och någon förmåga att leva självständigt. De framsteg som den enskilde gör används i en process där en anställning som innebär egen försörjning är målet. Arbetsätt utvecklas och anpassas till de personer som är i behov av insatser så de kommer ut i arbete. Särskilt fokus läggs på unga vuxna så de finner sin plats i samhället samt att nyanlända personer ska ges möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Sommarjobb erbjuds ungdomarna, vilket för många är en viktig möjlighet att få erfarenhet från arbetslivet.

Samarbetet med jobbtorg ska utökas och stadsdelsförvaltningen ska undersöka hur fler tidsbegränsade anställningar för långtidsarbetslösa som uppbär försörjningsstöd kan skapas.

Förväntat resultat

Högst 4 % av stadsdelens befolkning har ekonomiskt bistånd

Högst 2,6 % av hushållen i stadsdelen har långvarigt ekonomiskt bistånd.

Analys

Stadsdelsförvaltningen har under de senaste åren lyckats minska antalet bidragsberoende och även antalet långtidsberoende genom det effektiva förändringsarbete som bedrivs. I detta förändringsarbete ingår att varje person som uppbär ekonomiskt bistånd erbjuds relevanta insatser för att så fort som möjligt kunna komma ut i självförsörjning.

Det uppsökande arbetet gällande unga vuxna mellan 18-24 år har fortsatt. Samarbetet med polis och jobbtorg samt arbetsförmedling har fungerat mycket bra. Några klienter har varit i kontakt med stadsdelens vuxenheten. Sedan december har verksamheten vilat då personal slutat och varit sjukskriven. Det föranleder att förvaltningen behöver se över organisationen för att stärka arbetet och göra verksamheten mindre sårbar. Det har uppmärksamats att unga som söker ekonomiskt bistånd hastigt och av okänd anledning avbryter sin kontakt med socialtjänsten för att sedan inom kort återkomma en eller flera gånger. Stadsdelsförvaltningen har därför arbetat fram en rutin där unga vuxna som plötsligt slutar att ansöka om ekonomiskt bistånd kontaktas för att eventuella missförhållanden som kan föreligga ska upptäckas.

Totalt 1 155 ungdomar anmälde sitt intresse för feriejobb, av dessa tackade alla ja till det erbjudna arbetet, lika många flickor som pojkar erbjöds arbete. Enbart tolv av de intresserade av feriejobb uppfyllde inte kraven gällande ålder och målgrupp. Under 2015 arbetade totalt 926 ungdomar fördelat på sommar-, höst-, och vinterlov, 217 ungdomar avböjde erbjudet arbete efter att de inledningsvis tackat ja. Som tidigare år stod förskolorna för flest antal arbetstillfällen, men även 127-festivalen, stadsutveckling och socialtjänstens resursenhet bidrog med många arbetstillfällen. Prioritering och förtur på grund av fysiska eller sociala skäl gjordes för 122 ungdomar.

Tolv personer med ekonomiskt bistånd har erhållit visstidsanställningar. Socialtjänstens samordnare för Unga vuxna är kontaktperson till Arbetsförmedlingen och Jobbtorg. Elva personer har OSA-anställningar.

Stadsdelsförvaltningen har fått medel för nio ingångsanställningar. Av dessa avslutades fem i augusti/september då de varit anställda i tolv månader, en avslutades efter två månader då denne gick vidare till osubventionerad anställning, en skall förlängas med ytterligare sex månader från september och en anställning ska förlängas med ytterligare sju månader från oktober. Tre personer har arbetat heltid med skräpplockning inom stadsdelen med fokus kring Vårberg. Arbetet ger möjlighet att få referenser när man söker nytt arbete samt att villkoren för att få arbetslöshetskassa uppfylls.

Enheten för ekonomiskt bistånd vann Stockholms stads kvalitetsutmärkelse bland annat med motivering "Enheten har en röd tråd i sitt arbete med att hitta lösningar till att brukaren ska bli självförsörjande. Det går att följa den röda tråden från ett tydligt och välförankrat ledarskap genom medarbetare som är delaktiga och engagerade i att ta fram metoder och arbetssätt. Förändringar i verksamheten leder till goda resultat för brukaren att hitta vägar till att bli självförsörjande. Medarbetarna sporras av goda exempel som lyfts fram och sprider lärande inom organisationen. Deras kompetens efterfrågas, värdesätts och delas".

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Fortsätta samarbetet med andra stadsdelsförvaltningar med fokus på att erbjuda sommarjobb i andra stadsdelar än där ungdomarna bor.	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Stadsdelsförvaltningen hade under året en budget i balans och redovisade i bokslutet ett överskott på 6,8 mnkr efter resultatöverföring. I tertialrapport 2 prognostiserades ett överskott på 9,0 mnkr. Avvikelsen mellan den förvaltningsövergripande prognosen i tertialrapport 2 och redovisat resultat i bokslutet visade att stadsdelsförvaltningen haft en god prognossäkerhet under året. Inom stadsdelsförvaltningens enheter finns avvikelser mot budget. Äldreomsorgen redovisade ett underskott om -7,5 mnkr. Inom äldreomsorgen finns det största underskottet inom enheten för hemtjänst, utförare i egen regi, med ett underskott på -8,8 mnkr.

Inom beställarenheten för äldre och stöd och service till personer med funktionsnedsättning har ett förändringsarbete, som utgör ett gott exempel, genomförts under året. Enheten har jobbat intensivt på både brukar- och handläggarnivå för att säkra att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer. Biståndsbedömarna har stärkts i utredningen av vad som är en skälig levnadsnivå och gör rättssäkra och lika bedömningar i sina förslag till beslut. Det intensiva arbetet på beställarenheten har gett mycket goda resultat, både avseende kvalitet för brukarna och avseende ekonomi.

Verksamheterna inom individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott på -4,6 mnkr. Största avvikelserna finns inom barn- och ungdomsenheten med -6,6 mnkr. Barn- och ungdomsenhetens underskott har uppkommit bland annat till följd av det stora antal ensamkommande flyktingbarn som kommit till stadsdelsnämndsområdet. Under 2015 har 202 ensamkommande flyktingbarn placerats. Placeringen av ensamkommande flyktingbarn är problematisk på grund av brist på boende i hela Stockholms stad. Stadsdelsförvaltningen får statsbidragsersättning för stor del av de kostnader som insatserna för ensamkommande flyktingbarn innebär samt en del av handläggningskostnaderna. Kostnader för handläggningen av barn- och ungdomsärenden har också ökat under året. Ökad ärendemängd, personalomsättning och svårigheter med att rekrytera socialsekreterare har gjort att enheten behövt anlita utredningskonsulter, vilket belastade budgeten.

För verksamhetsområde ekonomiskt bistånd redovisas ett överskott om 7,0 mnkr. Överskottet beror på statsbidragsintäkter och lägre utbetalat ekonomiskt bistånd än budgeterat. Genomsnittligt antal bidragshushåll har minskat med 51 hushåll mellan 2014 och 2015.

Stadsdelsförvaltningen hade i år fyra enheter som tävlade i kvalitetsutmärkelsen. Av de fyra bidragen vann tre vilket visar att både verksamhets- och ekonomistyrning fungerar bra och möjliggörs genom engagerade medarbetare och chefer.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	4 st	3 st	2 st	tas fram av nämnden	2015
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,39 %	99,73 %	100 %	100 %	VB 2015
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	99,2 %	99,5 %	100 %	100 %	VB 2015
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %	0 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2015

Nämndmål:

Budgeten är i balans.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla enheter har en ekonomi som är långsiktigt hållbar och följer sin budget. Vid prognostiserade, negativa avvikelser vidtas åtgärder skyndsamt. Verksamheten anpassas till brukarnas behov och efterfrågan utifrån gällande lagstiftning och stadens riktlinjer. Prognossäkerheten i nämndens verksamheter ska förbättras.

Förväntat resultat

Alla verksamheter har en budget i balans vid årets slut. Alla enheter har säkra ekonomiska prognoser under året.

Analys

Stadsdelsförvaltningen hade under året en budget i balans och redovisade i bokslutet ett överskott på 6,8 mnkr efter resultatöverföring. I tertialrapport 2 prognostiserades ett överskott på 9,0 mnkr. Avvikelsen mellan den förvaltningsövergripande prognosen i tertialrapport 2 och redovisat resultat i bokslutet visar att stadsdelsförvaltningen har en god prognossäkerhet under året. Inom stadsdelsförvaltningens enheter finns avvikelser mot budget. Äldreomsorgen prognostiserar ett underskott om -7,5 mnkr. Inom äldreomsorgen finns det största underskottet inom enheten för hemtjänst, utförare i egen regi, som prognostiserar ett underskott på -8,8 mnkr. Under hösten har en översyn av hemtjänstens förutsättningar, organisering, ledning och stöd genomförts och ny organisation har implementerats. Syftet är att hitta arbetsformer för en verksamhet med god kvalitet och budget i balans.

Inom beställarenheten för äldre och personer med stöd och service inom funktionsnedsättning har ett förändringsarbete genomförts under året. Enheten har jobbat intensivt på både brukar- och handläggarnivå för att säkra att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer. Biståndsbedömarna har stärkts i utredningen av vad som är en skälig levnadsnivå och gör rättssäkra och lika bedömningar i sina förslag till beslut. Det intensiva arbetet på beställarenheten har gett mycket goda resultat, både avseende kvalitet för brukarna och avseende ekonomi.

Verksamheterna inom individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott på -4,6 mnkr. Största avvikelserna finns inom barn- och ungdomsenheten med -6,6 mnkr. Barn- och ungdomsenhetens underskott har uppkommit bland annat till följd av det stora antal ensamkommande flyktingbarn som kommit till stadsdelsnämndsområdet. Underskottet utgörs av 26,5 mnkr högre vårdkostnader än budgeterat samt 6,4 mnkr högre kostnader för handläggning än budgeterat. Underskotten vägs upp av statsbidragsintäkter på 26,3 mnkr, främst för återsökning av kostnader för ensamkommande flyktingbarn.

Antal dygn för barn- och ungdomsplaceringar har ökat under året medan antal dygn i öppenvård ligger på en låg nivå. Ökningen beror på fler ungdomar med komplex problematik samt en ökning av antalet ensamkommande flyktingbarn där boendesituationen måste säkras. Under 2015 har 202 ensamkommande flyktingbarn placerats. Placeringen av ensamkommande flyktingbarn är problematisk på grund av brist på boende i hela Stockholms stad. Stadsdelsförvaltningen får statsbidragsersättning för stor del av de kostnader som insatserna för ensamkommande flyktingbarn innebär samt en del av handläggningskostnaderna.

Kostnader för handläggningen av barn- och ungdomsärenden har också ökat under året. Ökad ärendemängd, personalomsättning och svårigheter med att rekrytera socialsekreterare har gjort att enheten behövt anlita utredningskonsulter, vilket belastade budgeten. Under året har enheten utökades med flera handläggare och biträdande chefer för att ge förutsättningar för ett närmare ledarskap, stärkt introduktion samt mer stöd till handläggarna i utredningsarbetet.

För verksamhetsområde ekonomiskt bistånd redovisas ett överskott om 7,0 mnkr. Överskottet beror på statsbidragsintäkter och lägre utbetalat ekonomiskt bistånd än budgeterat. Genomsnitts bidragshushåll har minskat med 51 hushåll mellan 2014 och 2015. Under året har 423 hushåll avslutats, av dessa har 35 procent fått arbete eller börjat studera, 16 procent beviljats annan ersättning, 27 procent har flyttat från stadsdelsnämndsområdet eller har varit engångsansökningar.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylldes helt då alla åtta underliggande verksamhetsmål uppfylldes. Stadsdelsförvaltningen har arbetat vidare med tillämpningen av resultatbaserad styrning med fokus på resultat för brukarna och medarbetarnas involvering i uppdrag och mål. Stadsdelsförvaltningen har under året haft tre vinnande bidrag i kvalitetsutmärkelsen, Sättra vård- och omsorgsboende, relationsvårdsteamet och enheten för ekonomiskt bistånd. De vinnande enheterna utgör goda exempel på att chef och medarbetare har en gemensam bild av uppdraget och att resultatbaserad styrning (RBS) tillämpas i praktiken.

Samtliga chefer har utbildats i vad jämställdhetsintegrering är och alla enheter har påbörjat arbetet med att ta fram könsuppdelad statistik. Samverkan med de fackliga parterna har utvecklats genom nya tillämpningsanvisningar, som syftar till att tydliggöra samverkansprocesserna och öka medarbetarnas delaktighet. Resultatet från medarbetarenkäten ligger i flera delar konstant från 2014. Målsättningen för 2015 var att öka index, årsmålet uppfylldes därmed inte helt.

Stadsdelsförvaltningen har under året diskuterat jämställdhet, mångfald och diskriminering på arbetsplatsträffar och andra forum. Inga diskrimineringsärenden avseende förvaltningens medarbetare har inkommit till stadsdelsnämnden under året. Det förväntade resultatet, avseende andel medarbetare som uppger att de inte är diskriminerade på sin arbetsplats uppnåddes delvis.

Under året har stadsdelsförvaltningen haft ett särskilt fokus på hälsofrämjande insatser. Hälsoutvecklare från företagshälsovården har varit en viktig resurs i det arbetet. Samarbetet har bland annat utmynnat i stödmaterial, dels för att arbeta med hälsa i arbetsgrupper, dels ett underlag vid individuella hälsosamtal. I slutet av året har materialet testats vid arbetsplatsträffar och kommer att utvärderas i början av nästa år. Stadsdelsförvaltningen har under året avsatt särskilda medel för att ge enheterna ökad ekonomisk möjlighet att testa olika hälsofrämjande satsningar. Flertalet enheter har under året genomfört någon form av hälsofrämjande åtgärd. Goda exempel är; schemaläggning av promenad och- eller stavgång, mindfulnessövningar, stresshantering samt projektet "MåBra i gruppbostad" som genomförts under hösten och innefattat såväl provapåaktiviteter som hälsoteori och stresshanteringskurs. Utvärdering av dessa satsningars resultat sker genom uppföljning via sjukfrånvarostatistik, medarbetarenkäten, individuella samtal och enkäter. Satsningar som gett positiva hälsoeffekter utgör goda exempel och kommer spridas till fler arbetsgrupper. Målet om sänkt sjukfrånvaron uppnåddes ej. Sjukfrånvaron ökade under året med 0,5 procentenheter och uppgår nu till 7,5 procent. Stadsdelsförvaltningen bedömer att det förstärkta hälsofrämjande arbetet som genomförts under året framförallt kommer att ge effekter i sjukfrånvarostatistiken under nästa år.

Skärholmens stadsdelsförvaltning har under året skicka ut en enkät till samtliga tillsvidareanställda med deltidsanställning i syfte att ta reda på vilka som är ofrivilligt deltidsanställda. Av stadsdelsförvaltningens 50 ofrivilligt deltidsanställda har 26 procent erbjudits heltid under året. Ytterligare 16 procent har fått höjd sysselsättningsgrad. Ofrivilliga deltidsanställningar återfinns främst inom vård- och omsorgsverksamheterna. Ett arbete har påbörjats inom verksamhetsområdet, bland annat har stadsdelsförvaltningen sökt och fått

beviljat stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen som använts för att utöka ofrivilligt deltidsanställdas tjänstgöringsgrad.

Under året har antalet inkomna ärendet till stadsdelsförvaltningens relationsvårdsteam legat på en konstant nivå. Drygt 90 procent av alla våldsutsatta samt våldsutövare upplever att våldet har upphört efter avslutad kontakt med relationsvårdsteamet. Relationsvårdsteamet har utbildat personal inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri om hur de kan upptäcka och agerar när de ser våld i nära relation.

Nöjdheten för personer med funktionsnedsättning har under året varit hög och bidrar till måluppfyllelsen. Resultatet på samtliga redovisade indikatorer för personer i LSS bostad har ökat jämför med föregående år. Nöjdheten har också varit större i stadsdelsnämndsområdet jämfört med staden i stort. Totalt 93 procent ansåg sig bli väl bemötta av stadens personal inom LSS bostäder i egen regi. Tillgänglighetsanpassning av trappor och primära stråk, gällande framförallt bänkar och förbättring av markbeläggning för god framkomlighet, har genomförts enligt den plan som har tagits fram i samråd med rådet för funktionshindersfrågor och pensionärsrådet.

I arbetet med demokrati och inflytande har en demokratiberedning bildats. Syftet är att öka samarbetet mellan stadsdelsnämnd/förvaltning och civilsamhället, utveckla formerna för medborgardialog, genomföra informationsinsatser och att formulera en handlingsplan för ökat valdeltagande 2018. Under året har också ungdomsrådet etablerats. Skärholmens ungdomsråd (UNGSK) arbetar med att öka organiseringen av unga samt att utveckla ungdomarnas möjlighet till inflytande. Rådet har genomfört flera projekt under året tillsammans med stadsdelens ungdomar. Bland annat har kända profiler bjudits in för att berätta om sin framgångshistoria och ge inspiration.

Stockholms stads skolenkät visade att stadsdelsförvaltningen uppfyllde målen gällande ungdomars upplevelse av tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter och kulturaktiviteter. Brukarenkäten inom förskolan visade att även föräldrarna är nöjda med kulturutbudet inom förskolan. En kultursamordnare har möjliggjort ett fokus på området och säkerställer att barn i samtliga åldersgrupper får ta del av ett varierat kulturutbud. Samtliga förskolor har arbetat utifrån barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd". Tillsammans med organisationen Förorten i centrum har ungdomsråden organiserat ett projekt med muralmålning inomhus i fältassistenternas lokal.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är fritt från diskriminering

Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Det förväntade resultatet, avseende andel medarbetare som uppger att de inte är diskriminerade på sin arbetsplats uppnåddes delvis. Inga diskrimineringsärenden avseende förvaltningens medarbetare har inkommit till stadsdelsnämnden under året. Stadsdelsförvaltningen har tagit fram ett årshjul för arbetsplatsträff (APT), där har bland annat folder för jämställdhet, mångfald och diskriminering funnits med som en punkt som har diskuterats i arbetsgrupperna under året.

Samtliga chefer har utbildats i vad jämställdhetsintegrering är och alla enheter har påbörjat arbetet med att ta fram konsuppladad statistik. De enheter som ska jämställdhetsintegreras först har påbörjat analys och kartläggningen av hur effekter av beslut och resursfördelning beror på kön. Förskolan har arbetat med att synliggöra likabehandlingsplanen för föräldrarna genom att diskutera frågorna på föräldramöten och föra en dialog med föräldrarna kring vad lika möjligheter innebär för barnen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Nämnden ska samverka med rådet för mänskliga rättigheter för att stärka arbetet mot diskriminering och motverka en etnisk- och könssegregerad verksamhet	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Stadsdelsförvaltningen avvaktar inbjudan från rådet för mänskliga rättigheter.			
✓ Stadsdelsnämndens verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning beroende på kön	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är fria från diskriminering

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningen bidrar till måluppfyllelsen genom att arbeta för jämställdhet och jämlikhet, samt tillse att kränkande särbehandling alltid motarbetas. Genom att utveckla samverkan med det kommande rådet för mänskliga rättigheter förstärker stadsdelsförvaltningen arbetet mot diskriminering. Individens behov styr det stöd den får oavsett kön och etnisk bakgrund. Arbetet med likabehandlingsplaner i förskolorna ska förstärkas och användas i det dagliga arbetet.

Förväntat resultat

80 % av enhetens medarbetare upplever att de inte är diskriminerade på sin arbetsplats.

Analys

Det förväntade resultatet uppnåddes delvis då 78 procent av medarbetarna uppger att de inte är diskriminerade på sin arbetsplats. Inga diskrimineringsärenden avseende förvaltningens medarbetare har inkommit till stadsdelsnämnden under året. Stadsdelsförvaltningen har tagit fram ett årshjul för arbetsplatsträff (APT), där har bland annat folder för jämställdhet, mångfald och diskriminering funnits med som en punkt som har diskuterats i arbetsgrupperna under året.

Att jämställdhetsintegrera verksamheter är en förändringsprocess som är långsiktig. Det planerade arbetet för 2015 är utfört och samtliga chefer är utbildade i vad jämställdhetsintegrering är. Alla enheter har påbörjat arbetet med att ta fram konsuppladad statistik. De enheter som ska jämställdhetsintegreras först har påbörjat analys och kartläggningen av hur effekter av beslut och resursfördelning beror på kön.

Förskolan har arbetat med att synliggöra likabehandlingsplanen för föräldrarna genom att diskutera frågorna på föräldramöten och föra en dialog med föräldrarna kring vad lika möjligheter innebär för barnen. Samma dialog har förts i arbetsgrupper där innehållet av likabehandlingsplanen diskuteras samt hur normer, värden och barnens inflytande ska lyftas.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Stadsdelsförvaltningen ska skapa en ökad medvetenhet kring mångfald och jämställdhet genom att implementera förvaltningens kortversion av jämställdhets- och mångfaldsplanen inklusive diskussionsmaterial.	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

● Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Stadsdelsförvaltningen har arbetat vidare med tillämpningen av resultatbaserad styrning med fokus på resultat för brukarna och medarbetarnas involvering i uppdrag och mål. Samverkan har utvecklats under året genom nya tillämpningsanvisningar som syftar till att tydliggöra samverkansprocesserna och medarbetarnas delaktighet. Resultatet från medarbetarenkäten ligger i flera delar konstant från 2014. Målsättningen för 2015 var att öka index, årsmålet uppnås därmed inte helt.

Under året har stadsdelsförvaltningen haft ett särskilt fokus på hälsofrämjande insatser. Hälsoutvecklare från företagshälsovården har varit en viktig resurs i det arbetet. Samarbetet har bland annat utmynnat i stödmaterial, dels för att arbeta med hälsa i arbetsgrupper, dels ett underlag vid individuella hälsosamtal. I slutet av året har materialet testats vid arbetsplatsträffar och kommer att utvärderas i början av nästa år. Stadsdelsförvaltningen har under året avsatt särskilda medel för att ge enheterna ökad ekonomisk möjlighet att testa olika hälsofrämjande satsningar. Flertalet enheter har under året genomfört någon form av hälsofrämjande åtgärd. Goda exempel är; schemaläggning av promenad och- eller stavgång, mindfulnessövningar, stresshantering samt projektet "MåBra i gruppbostad" som genomförts under hösten och innefattat såväl provapåaktiviteter som hälsoteori och stresshanteringskurs. Utvärdering av dessa satsningars resultat sker genom uppföljning via sjukfrånvarostatistik, medarbetarenkäten, individuella samtal och enkäter. Satsningar som gett positiva hälsoeffekter utgör goda exempel och kommer spridas till fler arbetsgrupper. Ytterligare satsningar som bland annat syftar till förbättrad arbetsmiljö är organisationsförändringar som genomförts inom socialtjänsten och hemtjänsten. Förändringarna innebär bland annat ett närmare ledarskap och en ökad tillgång till mentorer. Under hösten har stadsdelsförvaltningen även varit delaktig i den handlingsplan som socialförvaltningen tagit fram i syfte att stärka personalsituationen inom socialtjänsten.

Målet om sänkt sjukfrånvaron uppnåddes ej. Sjukfrånvaron ökade under året med 0,5 procentenheter och uppgår nu till 7,5 procent. Stadsdelsförvaltningen bedömer att det förstärkta hälsofrämjande arbetet som genomförs under året framförallt kommer att ge effekter i sjukfrånvarostatistiken under nästa år.

Stadsdelsförvaltningen har under året deltagit i den stadsövergripande satsningen om bemötande. Stadsdelsförvaltningen har tagit fram foldern "Kvalitet skapas i mötet" som stöd i bemötandediskussioner under året. Socialtjänstens beställarenheter har jobbat med en workshopserie kring bemötandefrågor i biståndsbedömning. Resultatet i enheten för ekonomiskt bistånds brukarundersökning var, på frågan om tydlighet i bemötandet, under genomsnittet och förvaltningen kommer därför under 2016 genomföra en klarspråksutbildning för att bli tydligare i kommunikationen med klienterna. Brukarnöjdheten inom förvaltningens samtliga omsorgsverksamheter, som riktar sig till äldre och personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri, var hög gällande det bemötande de får av medarbetarna. Snittet för samtliga verksamheter som ingår i avdelningen egen regi var 93 procent nöjdhet. Bland annat har satsningar kring bemötande gjorts inom äldreomsorgen där flera såväl medarbetare som chefer genomgått en högskoleutbildning motsvarande 7,5 poäng som värdegrundsledare.

Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn bemöts med respekt i förskolan har sjunkit från 89 procent 2014 till 85 procent 2015. Andel vårdnadshavare som upplever att de bemöts med respekt av personalen i förskolan var däremot 4 procentenheter högre än årsmålet. Vidare instämde 95 procent av besökarna på öppna förskolan helt i påståendet att de bemöts med respekt av personalen. Besökarna anser även i hög utsträckning, 97 procent, att deras barn bemöts med respekt. Samhällsvägledarna på Medborgarkontoret har fortsatt fokusera på bemötandefrågor. De har bland annat genomgått en MI-utbildning (Motiverande samtal). Vidare har så kallade "Mystery Visitors" gjort fem besök. Företaget Daymaker har anlåtats, vars medarbetare besöker företag för att bedöma kvaliteten på service och bemötande. Enkätfrågor om bemötande har ställts till 64 besökare, 94 procent kände sig bra bemötta.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	80	80	81	82	2015
Analys Medarbetarenkäten visade på ökade resultat gällande det arbete som sker med handlingsplaner på enheterna. Genom ett aktivt arbete med handlingsplaner, för att få ökat resultat vid nästa uppföljning, bedömer stadsdelsförvaltningen att det finns förutsättningar för ett ökat AMI.					
  Andel medarbetare med ofrivillig deltid som erbjuds heltid	26 %	15,1 %	15 %	100 %	2015
  Andel medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats	78 %	79 %	80 %	100 %	2015
Analys Under året har stadsdelsförvaltningen fortsatt det förebyggande arbetet mot diskriminering, kränkande särbehandling och trakasserier. Detta har bland annat skett på APT där cheferna och medarbetare tillsammans har gått igenom en av stadsdelsförvaltningen framtagna folder i dessa frågor. Frågan i medarbetarenkäten lyder "Har du personligen, under det senaste året, varit utsatt för diskriminering, kränkande särbehandling eller trakasserier"?					
  Ledarskapsindex	76	76	77	78	2015
Analys Medarbetarnas skattning av ledarskapet har minskat något sett till ledarskapsindex, däremot har resultatet på merparten av övriga frågor som berör ledarskapet ökat.					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Motivationsindex	80	80	81	82	2015
Analys Indexvärdet ligger kvar på samma nivå som för 2014, men årsmålet uppnås inte.					
  Sjukfrånvaro	7,5 %	7 %	6,7 %	4,4 %	VB 2015
Analys Trots olika insatser under året har sjukfrånvaron ökat. Stadsdelsförvaltningen har under året haft särskilt stort fokus på hälsofrämjande aktiviteter, bland annat har hälsoutvecklare från företagshälsovården deltagit vid chefsmöte för att ge ökade kunskaper i hälsofrågor. Vidare har ett nytt koncept för ökat hälsomedvetande introducerats på APT och kommer att implementeras på samtliga enheter.					
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,2 %	2,1 %	2 %	tas fram av nämnden	VB 2015
Analys Stadsdelsförvaltningen har fortsatt arbetat efter stadens rutiner för tidiga insatser vid sjukfrånvaro. Målet uppnås inte trots dessa insatser och det övriga hälsofrämjande arbetet som skett.					
  Styrningsindex	83	82	83	82	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal	2015-01-01	2015-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, äldre- och stadsdelsnämnderna ta fram gemensamma introduktionsprogram/mentorprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare.	2015-01-01	2015-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samråd med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och äldre- och stadsdelsnämnderna ta fram stadsövergripande insatser för att förbättra arbetsvillkoren inom socialtjänst/biståndsbedömning, genom exempelvis ledarutvecklingsprogram och gemensamma introduktionsprogram/mentorprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare Dessa åtgärder ska komplettera insatser för bättre arbetsvillkor som ska göras inom ramen för verksamheterna.	2015-01-01	2015-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska erbjuda fler personer med funktionsnedsättning anställning i staden	2015-01-01	2015-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Chef och medarbetare har en gemensam bild av uppdraget och rätt kompetens för att nå verksamhetens mål.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningens verksamheter kännetecknas av god kvalitet där brukaren/medborgaren står i centrum. Chefer och medarbetare har en gemensam bild av vad arbetet ska leda till. Resultaten för brukarna följs upp, analyseras och används för att utveckla verksamheten utifrån kunskapen om vilka metoder och arbetssätt som ger goda resultat. Medarbetare är delaktiga i framtagande av mål och arbetssätt. Delaktighet ger förutsättningar för engagemang i hur verksamheten ska utvecklas och förbättras.

Samverkansavtalet ger medarbetare och fackliga organisationer möjlighet till inflytande, delaktighet och utveckling. Arbetsplatsträffar är kärnan i detta. Varje medarbetare har en individuell utvecklingsplan som tagits fram tillsammans med chefen. Det är tydligt för medarbetaren vilka krav och förväntningar som ställs på både prestation och utveckling. Utveckling av medarbetarnas kompetens har sin grund i verksamhetens behov. Socialsekreterare och biståndsbedömare stärks i sin kompetens genom bland annat introduktionsprogram/mentorprogram. Stadsdelsförvaltningen har en systematisk planering i kompetens- och bemanningsfrågor. Rekryteringsprocessen säkerställer att den enskildes kompetens är avgörande och att ingen diskriminering sker. En plan tas fram för att öka mångfalden vid rekrytering av chefer. Medarbetarna känner till lönekriterierna för verksamheten och förstår principerna för lönesättning.

Förväntat resultat

Minst 90 % av medarbetarna anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden

Analys

Medarbetarenkäten 2015 visade att 90 procent av stadsdelens medarbetare anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden. Stadsdelsförvaltningen har under året fortsatt arbeta i enlighet med resultatbaserad styrning (RBS). Enheternas åtaganden, förväntade resultat, uppföljningsmetoder och arbetssätt tas fram i dialog med medarbetare i samband med arbetsplatsträffar. Andel medarbetare som har en skriftlig individuell utvecklingsplan har ökat ytterligare. Den individuella utvecklingsplanen tas fram tillsammans med chef under medarbetarsamtalet och utgör en viktig del i att få förståelse och delaktighet för RBS på individnivå. Stadsdelsförvaltningen har under året haft tre vinnande bidrag i kvalitetsutmärkelsen. De vinnande enheterna utgör goda exempel på att chef och medarbetare har en gemensam bild av uppdraget och att RBS tillämpas i praktiken.

Under året har stadsdelsförvaltningen tillsammans med de fackliga parterna tagit fram nya tillämpningsanvisningar till samverkansavtalet. Utgångspunkten var ett behov av att utveckla dialog och samverkan vid enheternas arbetsplatsträffar. Framtagandet av nya tillämpningsanvisningar har resulterat i en tydlighet kring samverkansmodellen inom förvaltningen. De fackliga representanterna har påbörjat ett arbete med att besöka samtliga

arbetsplatsträffar för att förklara innebörden av de nya tillämpningsanvisningarna. I detta ingår även att inspirera till nya mötesmetoder i syfte att öka medarbetarinflytandet.

Under hösten har förvaltningens chefer och fackliga representanter utbildats i kompetensbaserad rekryteringsmetodik. Metodiken gör anspråk på att vara antidiskriminerande och utgår från att rekryterande chef tydligt definierar vilka kompetenser som är nödvändiga i förhållande till uppdraget. I rekryteringsprocessen eftersöks dessa kompetenser genom hela processen, från kravprofil till tillsättning utan att ta hänsyn till eventuella ovidkommande faktorer. Stadsdelsförvaltningen har tagit fram kompetensprofiler för förskollärare, socialsekreterare och biståndsbedömare i samverkan med medarbetare, chefer och fackliga organisationer. Framtagandet av kompetensprofiler har resulterat i en gemensam tydlighet avseende uppdraget för respektive yrke. Utifrån kompetensprofilerna kommer verksamhetsanpassade lönekriterier att utvecklas. Ytterligare yrkesgrupper väntar på att påbörja arbete med att ta fram kompetensprofiler och därefter verksamhetsanpassade lönekriterier.

Som en del i arbetet med att säkerställa framtida ledarförsörjning har stadsdelsförvaltningen börjat planera för ett ledaraspirantprogram. Syftet är att kunna identifiera och utveckla potentiella ledare bland medarbetarna. Eftersom nästan hälften av stadsdelsförvaltningens medarbetare är utrikesfödda bedömer förvaltningen att programmet även kommer kunna ge resultat för på målet om ökad mångfald bland chefer.

	Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel medarbetare som anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden. (Nivå 4-5)	90 %	89 %	90 %		2015
	Andel medarbetare som har en skriftlig individuell utvecklingsplan	81 %	80 %	81 %		2015

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	En plan tas fram för att öka mångfalden bland chefer.	2015-01-01	2015-12-31	
	Stadsdelsförvaltningen erbjuder praktikplatser för personer med funktionsnedsättning.	2015-01-01	2015-12-31	
	Stadsdelsförvaltningens lönekriterier vidareutvecklas i samverkan med de fackliga organisationerna och görs kända hos medarbetarna.	2015-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Chef och medarbetare tar ansvar för en god arbetsmiljö.

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningen är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor. Fasta heltidsanställningar är norm och delade turer förekommer inte. Genom att utveckla ledarskapet och öka förutsättningarna för ett aktivt medarbetarskap verkar stadsdelsförvaltningen för ökad hälsa. Insatser för god arbetsmiljö, ett gott arbetsklimat, friskvård till våra medarbetare och ett aktivt arbete vid sjukfrånvaro bidrar till ökad hälsa och att sjukfrånvaron minskar. Jämställdhet och mångfald genomsyrar stadsdelsförvaltningens arbetsplatser. Utifrån resultat från bland annat medarbetarenkäten och i samverkan vidtas åtgärder för att förbättra arbetsmiljön. Ett arbete där också skyddsombuden har en viktig roll.

Förväntat resultat

Sjukfrånvaron minskar och medarbetarna upplever att de har en god hälsa. AMI (aktiv medskapandeindex) ökar.

Analys

Under året har stadsdelsförvaltningen haft ett särskilt fokus på hälsofrämjande insatser. Hälsoutvecklare från företagshälsovården har varit en viktig resurs i det arbetet. Samarbetet har bland annat utmynnat i stödmaterial, dels för att arbeta med hälsa i arbetsgrupper, dels ett underlag vid individuella hälsosamtal. I slutet av året har materialet testats vid arbetsplatsträffar och kommer att utvärderas i början av nästa år. Stadsdelsförvaltningen har under året avsatt särskilda medel för att ge enheterna ökad ekonomisk möjlighet att testa olika hälsofrämjande satsningar. Flertalet enheter har under året genomfört någon form av hälsofrämjande åtgärd. Exempel på dessa är; schemaläggning av promenad och- eller stavgång, mindfulnessövningar, stresshantering samt projektet "MåBra i gruppbostad" som genomförts under hösten och innefattat såväl provapåaktiviteter som hälsoteori och stresshanteringskurs. Utvärdering av dessa satsningars resultat sker genom uppföljning via sjukfrånvarostatistik, medarbetarenkäten, individuella samtal och enkäter. Satsningar som gett positiva hälsoeffekter utgör goda exempel och kommer spridas till fler arbetsgrupper och även under 2016 finansieras utöver enhetens ordinarie budget. Stadsdelsförvaltningen har redan nu kunnat se vissa effekter då sjukfrånvaron på den enhet där man schemalagt motion har minskat med två procentenheter sedan 2014. Medarbetarna inom den enhet som jobbade med stresshantering uppger i uppföljande enkät att de upplever sig ha bra eller mycket bra verktyg för att hantera stress. Även mindfulnessövningar kommer fortsättas med under 2016.

Ytterligare satsningar som bland annat syftar till förbättrad arbetsmiljö är organisationsförändringar som genomförts inom socialtjänsten och hemtjänsten. Förändringarna innebär bland annat ett närmare ledarskap och en ökad tillgång till mentorer. Bland annat har två nya biträdande enhetschefer tillsatts i socialtjänstens barn- och ungdomsgrupp utöver de redan befintliga. Förstärkta insatser för introduktion av nya medarbetare har även ingått genom ett eget kompletterande introduktions- och utbildningsprogram som tagits fram. Implementeringen av Signs of Safety ger förutsättningar

för en mer effektiv myndighetsutövning genom förväntade effekter såsom ett förbättrat samtalsklimat och ökad delaktighet för klienten. Sammantaget ger metodiken positiva arbetsmiljöeffekter.

Under hösten har stadsdelsförvaltningen varit delaktig i den handlingsplan som socialförvaltningen tagit fram i syfte att stärka personalsituationen inom socialtjänsten. Stadsdelsförvaltningen anser att den nya handlägnings- och dokumentationsmodellen; BBIC, ger förutsättningar för att underlätta och förenkla utredningsarbetet kring barn och unga, vilket bedöms kunna bidra till en bättre arbetsmiljö för socialsekreterare.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det förstärkta hälsofrämjande arbetet som genomförs under året framförallt kommer att ge effekter i sjukfrånvarostatistiken under nästa år.

Målet om sänkt sjukfrånvaron uppnåddes ej. Sjukfrånvaron har under året ökat med 0,5 procentenheter och uppgår nu till 7,5 procent. Andelen sjukfrånvaro mellan 15-90 dagar har fortsatt att minska under året och ligger under årsmålet på 1,5 procent. Det indikerar att korttidsfrånvaron inte i lika stor utsträckning som tidigare övergår till sjukfrånvaro mellan dag 15-90. Det är långtidssjukfrånvaron och den korta sjukfrånvaron, dag 1-14, som står för ökningen. Stadsdelsförvaltningen har under 2015 fortsatt med enhetsvisa uppföljningar av sjukfrånvaron tre gånger per år. I dessa uppföljningar ingår analys av sjukfrånvarotal, planering för sjukskrivna medarbetare, genomgång av genomförda och planerade förebyggande arbetsmiljöåtgärder.

Sjukfrånvaro				
2015	Årsmål	T1	T2	VB
Sjukfrånvaro i % i förhållande till ordinarie avtalad arbetad tid	6,7%	7,3%	7,4%	7,5%
Korttidsjukfrånvaro	2%	2,2%	2,3%	2,2%
Andel sjukfrånvaro 15-90 dagar	1,5%	1,4%	1,3%	1,4%
Långtidssjukfrånvaro	3,2%	3,7%	3,8%	3,9%

Sjukfrånvaro				
2015	Årsmål	T1	T2	VB
Socialtjänst	5,5%	6,2%	6,6%	6,4%
Äldre- och funktionsnedsättning	4,5%	8,6%	8,4%	8,2%
Förskola och fritid	5,6%	7%	7,3%	7,8%
Totalt stadsdelsförvaltningen	6,7%	7,3%	7,4%	7,5%

De avdelningar som har omsorgsarbete, Förskola och fritid och Äldre och funktionshindrade, har de högsta sjukfrånvarotalen. Inom avdelningen Äldre och funktionshindrade 8,2 procent, vilket är en något lägre jämfört med 2014. Både inom Förskola och fritid och Socialtjänsten har frånvaron ökat, med 0,9 procentenheter sedan 2014. Sjukfrånvarons ökning inom

socialtjänsten har delvis sin grund i en försämrad arbetssituation på grund av hög personalomsättning. Företagshälsovården har under hösten hållit i kurser i mindfulness och Yoga med syftet att träna stresshantering för medarbetare inom avdelningen.

I stadsdelsförvaltningens tidigare inventering av sjukfrånvaroorsaker framkom att psykisk ohälsa är en sjukfrånvaroorsak som ökat inom verksamhetsområde Förskola och fritid. Problem med rörelseapparaten är den vanligaste sjukfrånvaroorsaken inom verksamhetsområdena Äldre och funktionshindrade och Förskola och fritid. Inom verksamhetsområdet Socialtjänst finns fall av utmattningssyndrom som sjukfrånvaroorsak. Genom de uppföljningar som görs med samtliga enhetschefer kan stadsdelsförvaltningen konstatera att samma orsaker till sjukfrånvaron har gällt även för 2015.

	Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel långtidssjukfrånvaro	3,87 %	3,35 %	3,2 %		VB 2015
	Analys För att minska sjukfrånvaron har stadsdelsförvaltningen under hela året fokuserat på hälsofrämjande arbete inom arbetsgrupperna. Några direkta resultat på sjukfrånvarostatistiken har inte konstaterats men ett hälsofrämjande fokus bör kunna ge effekt på längre sikt.					
	Andel sjukfrånvaro mellan 15-90 dagar	1,43 %	1,58 %	1,5 %		VB 2015

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsförvaltningens hälsofrämjande arbete ska vidareutvecklas.	2015-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Medborgarna får ett gott bemötande av stadsdelsförvaltningens medarbetare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Medarbetarna agerar enligt stadsdelsförvaltningens värdegrund som goda representanter för staden och med stockholmaren i fokus. Medarbetaren ger ett gott bemötande som präglas av ett professionellt förhållningssätt i varje samtal och kontakt med medborgare och kollegor. På samtliga enheter diskuteras bemötande kontinuerligt, bland annat utifrån stadsdelsförvaltningens gemensamma folder "Kvalitet skapas i mötet med stockholmarna" men även utifrån inkomna klagomål och synpunkter.

Med grund i stadens hbtq-program utbildas fler verksamheter.

Förväntat resultat

Medborgarnas nöjdhet ökar och klagomål gällande bemötande är få.

Analys

Stadsdelsförvaltningen har under året deltagit i den stadsövergripande satsningen om bemötande och har två medarbetare som stödjer enheterna i metoder för att jobba med bemötande, både externt och internt. Arbete med utveckling av bemötande har genomförts inom chefsgruppen. Ett antal enheter har även tagit hjälp av dessa medarbetare för samtalsledning i bemötandefrågor på arbetsplatsträffar eller motsvarande. Stadsdelsförvaltningen har tagit fram foldern "Kvalitet skapas i mötet" som stöd i bemötandediskussioner under året.

Socialtjänstens beställarenheter har jobbat med en workshopserie kring bemötandefrågor i biståndsbedömning. Någon uppföljning har ännu inte gjorts och resultat av arbetet kan inte redovisas. Övriga enheter inom socialtjänsten kommer genomföra liknande workshop under 2016. Resultat i enheten för ekonomiskt bistånds brukarundersökning var i frågan om tydlighet i bemötandet under genomsnittet och förvaltningen kommer därför under 2016 genomföra en klarspråksutbildning för att bli tydligare i kommunikationen med klienterna.

Brukarnöjdheten inom förvaltningens samtliga omsorgsverksamheter som riktar sig till äldre och personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri är hög gällande det bemötande de får av medarbetarna. Snittet för samtliga verksamheter som ingår i avdelningen egen regi är 93 procent nöjdhet. Bland annat har satsningar kring bemötande gjorts inom äldreomsorgen där flera såväl medarbetare som chefer genomgått en högskoleutbildning motsvarande 7,5 poäng som värdegrundsledare.

Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn bemöts med respekt i förskolan har sjunkit från 89 procent 2014 till 85 procent 2015. Andel vårdnadshavare som upplever att de bemöts med respekt av personalen i förskolan är däremot 4 procentenheter högre än årsmålet. Vidare instämmer 95 procent av besökarna på öppna förskolan helt i påståendet att de bemöts med respekt av personalen. Besökarna anser även i hög utsträckning, 97 procent, att deras barn bemöts med respekt. Inom förskoleverksamheterna pågår ett kontinuerligt arbete med bemötandet av barn och vårdnadshavare. Exempelvis genomför flera förskoleenheter olika övningar på arbetsplatsträffar där dialog förs kring olika bemötandefrågor.

Medborgarkontoret hade 88 200 besök under året, jämfört med 87 500 under 2014. Samhällsvägledarna på Medborgarkontoret har fortsatt fokusera på bemötandefrågor. De har bland annat genomgått en MI-utbildning (Motiverande samtal). Vidare har så kallade "Mystery Visitors" gjort fem besök. Företaget Daymaker har anlåtats, vars medarbetare besöker företag för att bedöma kvaliteten på service och bemötande. Rapporterna kommer att leda till förbättringar i verksamheten. Ytterligare besök kommer att göras under 2016. Enkätfrågor om bemötande har ställts till 64 besökare, 94 procent kände sig bra bemötta.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare som anser att värdegrunden har betydelse för brukarna på deras arbetsplats (Nivå 8-10).	83 %	78 %	78 %		2015

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Stadsdelsförvaltningen ska skapa medvetenhet och delaktighet bland medarbetarna om värdegrundsarbetet och bemötande.	2015-01-01	2015-12-31	

Deltid till heltid

Av stadsdelsförvaltningens 50 ofrivilligt deltidsanställda har 26 procent erbjudits heltid under året. Ytterligare 16 procent av dessa har fått höjd sysselsättningsgrad.

Skärholmens stadsdelsförvaltning har under året skicka ut en enkät till samtliga tillsvidareanställda med deltidsanställning i syfte att ta reda på vilka som är ofrivilligt deltidsanställda. Registrering av önskemål har skett i programmet WinLas.

Stadsdelsförvaltningens chefer har fått information om vilka medarbetare som önskar gå upp i heltid så att de vid bland annat nyrekrytering och schemaöversyn kunnat ta med dessa önskemål.

Ofrivilliga deltidsanställningar återfinns främst inom vård- och omsorgsverksamheterna. Ett arbete har påbörjats inom verksamhetsområdet, bland annat har stadsdelsförvaltningen sökt och fått beviljat stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen som använts för att utöka ofrivilligt deltidsanställdas tjänstgöringsgrad. Vidare har stadsdelsförvaltningen planerat att analysera timavlönades del av ordinarie arbetstid för att se var det kan finnas möjligheter att utöka ofrivilligt deltidsanställdas sysselsättningsgrad. Längre fram i arbetet ingår även översyn- och optimering av scheman.

Vid annonsering av nya tjänster har stadsdelsförvaltningen bevakat sysselsättningsgrad och avvikelser från att nyrekrytera heltidsanställda har skett i samråd med stadsdelsförvaltningens HR-funktion, heltid är alltid norm vid nyanställning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till mänskliga rättigheter och barnkonventionen

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Stadsdelsförvaltningen har arbetat med resultatet från förra årets brukarenkät för att identifiera utvecklingsåtgärder och är representerad i den stadsövergripande arbetsgruppen kring tillämpning av barnkonventionen och barnkonsekvensanalyser. Endast 39 procent av barnen som har varit aktuella inom förvaltningens familjeteam har fått ett avslutningssamtal. Skäl till detta är främst att insatsen avslutas i förtid, föräldrarna avböjer avslutningssamtal eller att ungdomarna uteblir från besök. Utifrån barns rätt till information är detta resultat oroande och föranleder en diskussion hur förvaltningen kan nå barnet med information trots att socialtjänsten inte kan få till ett samtal med barnet. Inom stadsdelsnämndens hemtjänst ansåg 82 procent av de äldre att personalen tar hänsyn till hur de vill att hjälpen ska utföras. För Sätra vård- och omsorgsboende är resultatet 83 procent. Inom förskolan är de förväntade resultaten till stor del uppfyllda. Brukarenkäten visade att 82 procent av föräldrarna är nöjda utifrån frågan "mitt

barn uppmuntras i att ta eget initiativ och eget ansvar". Resultatet från FUSS (förskolornas uppföljningssystem i Skärholmen) visade att majoriteten av enheterna uppnådde årsmålet gällande barnens delaktighet i förskolan. Enheterna fortsätter med att fortlöpande inhämta synpunkter från vårdnadshavare för att ytterligare tydliggöra barnens läroprocesser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter respekterar och lever upp till mänskliga rättigheter och barnkonventionen

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla nämndens verksamheter ska leva upp till mänskliga rättigheter och FN:s barnkonvention. Stadsdelsförvaltningen ska delta i utbildningar och seminarier för att öka kompetensen inom området. Äldreomsorgens verksamheter ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete.

Socialtjänsten ska öka brukares medverkan och delaktighet i de beslut och insatser de berörs av. Dialog med barn är ett särskilt prioriterat område, där barns tankar och synpunkter ska vara avgörande i beslut som berör dem. Vid beslut som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Barn och unga är delaktiga och har inflytande över beslut som rör dem. Barn och unga växer upp under trygga förhållanden.

Förväntat resultat

Minst 83 % av vårdnadshavarna i förskolan är nöjda med frågan mitt barn uppmuntras i att ta egna initiativ och eget ansvar

Minst 87 % av de äldre med hemtjänstinsatser och äldre på vård- och omsorgsboende anser att personalen tar hänsyn till hur de vill att hjälpen ska utföras.

Analys

Stadsdelsförvaltningen har arbetat med resultatet från förra årets brukarenkät för att identifiera utvecklingsåtgärder. Stadsdelsförvaltningen har varit representerad i den stadsövergripande arbetsgruppen kring tillämpning av barnkonventionen och barnkonsekvensanalyser.

Endast 39 procent av barnen som har varit aktuella inom förvaltningens familjeteam har fått ett avslutningssamtal. Skäl till detta är främst att insatsen avslutas i förtid, föräldrarna avböjer avslutningssamtal eller att ungdomarna uteblir från besök. Utifrån barns rätt till information är detta resultat oroande och föranleder en diskussion hur förvaltningen kan nå barnet med information trots att socialtjänsten inte kan få till ett samtal med barnet. De barn som förvaltningens mottagningsgrupp träffat efter en ansökan/anmälan upplever att de kommer till tals och blir lyssnade på. Av uppföljningen framgår att mottagningsgruppen använder en del svåra ord så ett arbete har inletts för att förenkla språket.

Inom stadsdelsnämndens hemtjänst ansåg 82 procent av de äldre att personalen tar hänsyn till hur de vill att hjälpen ska utföras. För Sättra vård- och omsorgsboende är resultatet 83 procent. Resultaten låg något under det förväntade resultatet. För Stockholms stad är resultaten 85 procent avseende hemtjänst och 78 procent för vård- och omsorgsboende.

Inom förskolan blev de förväntade resultaten till stor del uppfyllda. Brukarenkäten visar att 82 procent av föräldrarna är nöjda utifrån frågan "mitt barn uppmuntras i att ta eget initiativ och eget ansvar". Resultatet från FUSS (förskolornas uppföljningssystem i Skärholmen) visar att majoriteten av enheterna uppnådde årsmålet gällande barnens delaktighet i förskolan. Enheterna fortsätter med att fortlöpande inhämta synpunkter från vårdnadshavare för att ytterligare tydliggöra barnens läroprocesser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Under året har antalet inkomna ärendet till stadsdelsförvaltningens relationsvårdsteam legat på en konstant nivå. Drygt 90 procent av alla våldsutsatta samt våldsutövare upplevde att våldet hade upphört efter avslutad kontakt med relationsvårdsteamet. Relationsvårdsteamet har utbildat personal inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri om hur de kan upptäcka och agerar när de ser våld i nära relation. Totalt sett har 155 medarbetare genomgått utbildningen som även riktat sig till medarbetare inom förskolan. Arbetsgruppen relationsvårdsteamet erhöll ett hedersomnämmande i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse, bland annat innehöll motiveringen uppskattning kring det metodiska arbetssättet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	306 st		260 st	tas fram av nämnden	2015

Nämndmål:

Den enskilde lever i relationer fria från hot och våld

 Uppfylls helt

Beskrivning

Medarbetare inom nämndens verksamheter, bland annat förskola och äldreomsorg, kommer att utbildas i hur våld kan upptäckas och vilka åtgärder medarbetare ska vidta. Information till fastighetsskötare om hur våld i hemmet kan upptäckas ska genomföras.

Stadsdelsförvaltningen arbetar genom relationsvårdsteamet för att stärka våldsutsatta i att kunna leva ett självständigt liv utan våld. Personer som utövar våld mot sin partner eller annan närstående ska ges stöd och behandling för att upphöra med sitt våldsbruk. Barn som misstänks leva med våld i nära relation utreds och ges insatser utifrån det individuella

behovet. Arbetet med att utveckla samtalsmanualen för personer som lever med våld i nära relation fortsätter.

Förväntat resultat

60 % av personer som haft stöd av relationsvårdsteamet (RVT) upplever att våldet har upphört.

Analys

Under året har antalet inkomna ärendet till stadsdelsförvaltningens relationsvårdsteam legat på en konstant nivå. Drygt 90 procent av alla våldsutsatta samt våldsutövare upplevde att våldet hade upphört efter avslutad kontakt med relationsvårdsteamet. Relationsvårdsteamet har utbildat personal inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri om hur de kan upptäcka och agerar när de ser våld i nära relationer. Totalt sett har 155 medarbetare genomgått utbildningen som även riktat sig till medarbetare inom förskolan.

Arbetsgruppen relationsvårdsteamet erhöll ett hedersomnämmande i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse, bland annat innehöll motiveringen uppskattning kring det metodiska arbetssättet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel personer som haft kontakt med relationsvårdsteamet (RVT) som upplever att våldet har upphört.	90 %		60 %		2015

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Nöjdheten för personer med funktionsnedsättning har under året varit hög och bidrar till måluppfyllelsen. Resultatet på samtliga redovisade indikatorer för personer i LSS bostad har ökat jämför med föregående år. Nöjdheten var också större i stadsdelsnämndsområdet jämfört med staden i stort. Totalt 93 procent ansåg sig bli väl bemötta av stadens personal inom LSS bostäder i egen regi, vilket är en ökning från 84 procent föregående år. Ökningen kan vara ett resultat av att LSS bostad under året arbetat med att synliggöra stödet för den enskilde bland annat genom att de erbjudit ett mer individuellt utformat stöd vid aktiviteter i och utanför gruppboenden.

Totalt 90 procent var nöjda med stödet de får i sitt boende vilket ligger i linje med resultatet föregående år. 74 procent ansåg sig vara med och bestämma vad de ska göra på sin dagliga verksamhet vilket är en markant ökning från 2014 då resultatet var 55 procent. Verksamheten drevs då i entreprenad och det är därför svårt att dra vidare slutsatser kring resultaten.

Inom LSS bostad kan brukarna påverka sina insatser dels genom att vara delaktiga i upprättandet av sin genomförandeplan men också genom ett gott bemötande från personalen som ser till brukarnas individuella utvecklingspotential.

Stadsdelsförvaltningen kan även konstatera att personer med funktionsnedsättning känner sig trygga i verksamheten. För boendestöd och stödboende inom socialpsykiatrien ansåg sig 91 procent vara trygga med insatsen. Totalt 91 procent av brukarna ansåg sig även vara trygga i stadsdelens dagliga verksamhet drivet i egen regi. Det förväntade resultatet avseende trygghet har uppnåtts förutom för socialpsykiatriens särskilda boende där ett resultat inte erhållits.

Avsaknaden av resultat visar att det behöver arbetas mer aktivt med brukarundersökningen inom de särskilda boendeformerna likt det arbetssätt som LSS bostad arbetat efter, och som gett goda resultat och höga svarsfrekvenser.

Tillgänglighetsanpassning av trappor och primära stråk, gällande framförallt bänkar och förbättring av markbeläggning för god framkomlighet, har genomförts enligt den plan som har tagits fram i samråd med rådet för funktionshindersfrågor och pensionärsrådet. Ytorna kring de nya bänkarna asfalteras och plats för rullstol finns intill varje bänk längs gång- och cykelvägar. Västerholmsparken har kompletterats med lekutrustning och kommer att kompletteras med skyltning särskilt riktad till barn med funktionsnedsättning.

Av ytterligare tillgänglighetshöjande åtgärder som genomförts kan nämnas barnspåren i reservatet, kantstenssänkning vid Skärholmens gårdsväg, en workshop med brukare inom LSS och ombyggnation och förbättring av bro vid Skärholmens strandstig. Västerholmsparken kompletterades under projekteringen med lekutrustning i form av en cykelsnurra särskild riktad till barn med funktionsnedsättning. Stadsdelsförvaltningen har under året infört rutinen att den egna personalen kontrollerar samtliga lekplatser en gång per vecka under leksäsong. Akuta fel eller brister har åtgärdats omedelbart och en långsiktig plan för att höja standarden på lekplatserna har påbörjats.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2015
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	87 %	88 %	85%	2015
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	78 %	79 %	68 %	2015

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	72 %	64 %	65 %	tas fram av nämnden	2015
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	87 %	88 %	tas fram av nämnden	2015
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	85 %	89 %	89 %	2015
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	85 %	86 %	85 %	2015
Analys: Resultatet är något lägre än årsmålet. För daglig verksamhet drivet i egen regi har enbart resultat från en av fyra enheter erhållits vilket kan härledas till att det rådde oklarheter i verksamheten under den perioden brukarundersökningen genomfördes.					
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	91 %	91 %	88 %	2015
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	85 %	86 %	83%	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska bygga bort enkelt avhjälpta hinder	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv utifrån sin förmåga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Brukarna påverkar insatsernas utformning och blir väl bemötta av personalen. Brukarna ges stöd att utföra sina egna aktiviteter. Verksamheterna ger brukaren stöd att på ett så

självständigt sätt som möjligt delta i olika sammanhang såväl i hemmet som på den dagliga verksamheten.

Brukarna erbjuds en daglig verksamhet anpassad efter individens önskemål och förutsättningar. Brukarna ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden.

Förväntat resultat

Minst 90 % av brukarna inom stadsdelsförvaltningens LSS bostäder i egen regi är nöjda med personalens bemötande.

Minst 90 % av brukarna inom stadsdelsförvaltningens LSS bostäder i egen regi är nöjda med stödet denne får i sitt boende.

Minst 76 % av brukarna inom stadsdelsförvaltningens dagliga verksamhet i egen regi är med och bestämmer vad de ska göra på sin dagliga verksamhet.

Analys

Nöjdheten för personer med funktionsnedsättning har under året varit hög och bidrar till måluppfyllelsen. Resultatet på samtliga redovisade indikatorer för personer i LSS bostad har ökat jämför med föregående år. Nöjdheten är också större i stadsdelsnämndsområdet jämfört med staden i stort. För daglig verksamhet har resultaten för egen regi dragit ned det totala resultatet något. De något lägre resultatet kan härledas till att det rådde oklarheter i verksamheten angående vilken utförare som skulle ansvara för den framtida driften under den perioden som brukarundersökningen genomfördes. Totalt 93 procent ansåg sig bli väl bemötta av stadens personal inom LSS bostäder i egen regi, vilket är en ökning från 84 procent föregående år. Ökningen kan vara ett resultat av att LSS bostad under året arbetat med att synliggöra stödet för den enskilde bland annat genom att de erbjudit ett mer individuellt utformat stöd vid aktiviteter i och utanför gruppboenden.

Totalt 90 procent var nöjda med stödet de får i sitt boende vilket ligger i linje med resultatet föregående år. 74 procent ansåg sig vara med och bestämma vad de ska göra på sin dagliga verksamhet vilket är en markant ökning från 2014 då resultatet var 55 procent. Verksamheten drevs då i entreprenad och det är därför svårt att dra vidare slutsatser kring resultaten.

Inom LSS bostad kan brukarna påverka sina insatser dels genom att vara delaktiga i upprättandet av sin genomförandeplan men också genom ett gott bemötande från personalen som ser till brukarnas individuella utvecklingspotential.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel aktuella genomförandeplaner inom stadsdelsförvaltningens egen regi verksamheter inom omsorgen om äldre och stöd till personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri.	91,01	84,99	90 %		2015
 Andel brukare i stadsdelsförvaltningens egen regi verksamheter inom omsorgen om	82 %	76 %	77 %		2015

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
funktionsnedsatta som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter.					
 Andel brukare inom stadsdelsförvaltningens dagliga verksamhet i egen regi inom omsorgen om funktionsnedsatta som upplever att de kan prova nya aktiviteter och arbetsuppgifter.	71 %		76 %		2015
Analys Verksamheten har under året återförts från att drivas på entreprenad till att numera drivas i stadsdelsnämndens egen regi. Verksamheten har inte anpassat sig full ut till nuvarande förutsättningar och är ännu i ett utvecklingsskede gällande aktiviteter och arbetsuppgifter för deltagarna vilket kan vara bidragande orsak till att årsmålet inte nås. Årets resultat är trots det en markant ökning jämfört med föregående år då endast 55% var nöjda.					
 Andel personer inom socialpsykiatri som upplever att personalen är bra på att uppmuntra den enskilde till att göra saker själv.	92,5 %	85 %	86 %		2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Översyn av schemaläggningens påverkan inom stadsdelens omsorgsverksamheter på möjligheten för brukarna att delta i olika fritidsverksamheter.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys För att göra det möjligt för de boende att delta i olika fritidsaktiviteter är ambitionen att enheternas schema anpassas kontinuerligt. Brukarnas önskemål och behov av stöd och hjälp vid aktiviteter förändras dock kontinuerligt och verksamheterna behöver finna mer flexibla lösningar för att kunna möta brukarnas individuella behov. Under året har tre verksamheter ändrat sitt schema så att de är bättre anpassade efter målgruppens behov.			

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning är trygga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning har ett tryggt och fungerande boende samt en trygg daglig verksamhet vilket tillförsäkrar dem goda och trygga levnadsvillkor. Brukarna upplever att de i hög grad fått möjlighet att delta i insatsens utformning.

Förväntat resultat

Minst 75 % av brukarna inom stadsdelsförvaltningens egen regiverksamhet vid

socialpsykiatrins särskilda boende är trygga med sitt boende.

Minst 90 % av brukarna inom stadsdelsförvaltningens egen regiverksamhet vid socialpsykiatrins boendestöd är trygga med insatsen

Minst 90 % av brukarna inom stadsdelsförvaltningens egen regiverksamhet vid daglig verksamhet är trygga.

Analys

Inom stadsdelsförvaltningens boendestöd och stödboende inom socialpsykiatri ansåg sig 91 procent vara trygga med insatsen. Totalt 91 procent av brukarna ansåg sig även vara trygga i stadsdelens dagliga verksamhet drivet i egen regi. Resultatet är högt men kan ändå ha påverkats av att det under året funnits oklarheter gällande vilken utförare som skulle ansvara för den framtida driften.

Det förväntade resultaten avseende trygghet uppfylldes förutom för socialpsykiatrins särskilda boende där ett resultat inte erhöles. Avsaknaden av resultat visar att det behöver arbetas mer aktivt med brukarundersökningen inom de särskilda boendeformerna likt det arbetssätt som LSS bostad arbetat efter, och som gett goda resultat och höga svarsfrekvenser.

	Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel brukare inom stadsdelsförvaltningens dagliga verksamhet, driven i egen regi, för personer med funktionsnedsättning som trivs med personalen.	95 %		86 %		2015
	Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen boendestöd, driven i stadsdelsförvaltningens egen regi, som upplever att de fått möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges.	93 %		89 %		2015
	Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen särskilt boende, driven i stadsdelsförvaltningens egen regi, som upplever att de själv haft möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges.			70 %		2015
Analys Resultat har ej erhöles på grund av för få svarande.						

Nämndmål:

Skärholmens stadsdelsnämndsområde är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsnämndens verksamheter, parker och badplatser ska vara tillgängliga för alla människor. Stadsdelsförvaltningens offentliga lokaler upplevs som trygga och inkluderande mötesplatser där alla är välkomna. Tillgänglighetsfrågorna genomsyrar verksamhetsplaneringen och är en naturlig del i det dagliga arbetet. All planering av yttre miljö sker med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsförvaltningen samverkar med fastighetsägare, trafikkontoret och rådet för funktionshinder för att öka tillgängligheten. Stadsdelsförvaltningen stärker arbetet med rätt individuella hjälpmedel så att personer med funktionsnedsättningen ges möjlighet till ett självständigt liv. En översyn av var parkbänkar och papperskorgar är placerade genomförs i syfte att minska s.k. konfliktytor med t ex cykelbanor. För att fortsätta öka tillgängligheten och minska antalet enkelt avhjälpta hinder i stadsdelsnämndsområdets parker och grönområden ansöker stadsdelsförvaltningen om tillgänglighetsmedel ur central medelsreserv. För sökta medel planeras fortsatt restaurering och tillgänglighetsanpassning av trappor. Stadsdelsförvaltningen planerar också att slutföra arbetet med tillgänglighet längs Skärholmens strandpromenad och belysa strandpromenaden mellan elljusspåret som slutar vid Mälarhöjdsbadet så att det knyts ihop med stadsdelen Mälarhöjden där naturreservatet slutar. Det skulle innebära att hela strandpromenaden mellan Mälarhöjden och Vårberg slutligen är belyst. Vidare planeras tillgänglighetsåtgärder längs de parkstråk som pekas ut som primära i Tillgänglighetsplanen för Skärholmens stadsdelsnämndsområde, gällande såväl tillgång till bänkar samt att se till att bänkar är tillgänglighetsanpassade. Även cykelparkeringar planeras på strategiska platser. Arbetet med att förbättra skyltning i stadsdelsnämndsområdet fortsätter.

Lekplatser utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem. Vid renovering och upprustning av lekplatser ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Årliga lekplatsinventeringar och omedelbara åtgärder vid fel ska säkerställa att barn kan leka på ett tryggt och säkert sätt.

Förväntat resultat

Minst tre insatser har genomförts för att göra lekplatser och rekreationsområden i stadsdelsnämndsområdet tillgängligt för alla.

Antalet tillgänglighetsanpassade bänkar ökar med minst 10.

Fler trappor i stadsdelsnämndsområdet har ledstänger, kontrastmarkering och barnvagnsramper.

Analys

Stadsdelsförvaltningen har tilldelats 5,0 mnkr för arbetet med tillgänglighetshöjande åtgärder. Tillgänglighetsanpassning av trappor och primära stråk, gällande framförallt bänkar och förbättring av markbeläggning för god framkomlighet, har genomförts enligt den plan som har tagits fram i samråd med rådet för funktionshindrande frågor och pensionärsrådet. Ytorna kring de nya bänkarna asfalteras och plats för rullstol finns intill varje bänk längs gång- och

cykelvägar. Bredängstorget är trafikkontorets ansvarsområde, men förvaltningen deltar i dialog med fastighetsägare till Bredängs centrum gällande centrumområdet. Trafikkontoret har kompletterat och bytt ut två cykelparkeringar i centrumnära lägen. Västerholmsparken har kompletterats med lekutrustning och kommer att kompletteras med skyltning särskilt riktad till barn med funktionsnedsättning.

Belysningsprojektet längs Skärholmens strandpromenad som omfattar sträckan mellan Mälarhöjdsbadet och Lyran samt tre entréer till reservatet, är avslutat för året. En del mindre återställningsarbeten kommer att göras under våren 2016.

Av ytterligare tillgänglighetshöjande åtgärder som genomförts kan nämnas barnspåren i reservatet, kantstenssänkning vid Skärholmens gårdsväg, en workshop med brukare inom LSS och ombyggnation och förbättring av bro vid Skärholmens strandstig. Vid byte av lekställning på Skärholmsterrassen har konstgräs lagts som fallunderlag för god tillgänglighet. Västerholmsparken kompletterades under projekteringen med lekutrustning i form av en cykelsnurra särskild riktad till barn med synnedsättning.

En större kontroll av områdets lekplatser utförs, sedan flera år tillbaka, en gång per år av upphandlad entreprenör. Stadsdelsförvaltningen har nu infört rutinen att den egna personalen kontrollerar samtliga lekplatser en gång per vecka under leksäsong. Akuta fel eller brister har åtgärdats omedelbart och en långsiktig plan för att höja standarden på lekplatserna har påbörjats.

Medborgarkontoret uppfattas som en välkomnande lokal. Enkätfrågor har ställts till 64 besökare. Totalt 97 procent kände sig välkomna, 83 procent tyckte det var lätt att hitta i lokalen.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Kartläggning av stadsdelsförvaltningens lekplatser genomförs och eventuella fel och brister åtgärdas.	2015-01-01	2015-12-31	
✓	Lättillgänglig information om allemansrätten placeras ut i Sätterskogens naturreservat genom skyltning av två spår för barn.	2015-01-01	2015-12-31	
✓	Stadsdelsförvaltningen informerar fastighetsägare om tillgänglighet i flerbostadshus (Skärholmens stadsdelsnämnd)	2015-01-01	2015-12-31	
✓	Tillsammans med trafikkontoret och andra aktörer förbättras tillgängligheten i och kring Bredängs centrum utifrån tillgänglighetsplanen.(Skärholmens stadsdelsnämnd)	2015-01-01	2015-12-31	
✓	Översyn av parkbänkar görs i samråd med rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en demokratisk stad där medborgarna har inflytande

● Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Antalet medborgarförslag har ökat jämfört med föregående år. Skärholmens demokratiberedning bildades i juni, med sju nämndpolitiker och sju representanter från civilsamhället. Demokratiberedningens syfte är att öka samarbetet mellan stadsdelsnämnd/förvaltning och civilsamhället, utveckla formerna för medborgardialog, genomföra informationsinsatser om hur en kan bli aktiv i olika frågor eller sammanhang och att göra en handlingsplan för ett ökat valdeltagande 2018.

Lokala överenskommelser har gjorts med 6 föreningar. Överenskommelserna har bland annat gällt att föreningarna åtagit sig att nattvandra, delta på demokratiberedningens möten, att vid behov kunna hjälpa till vid extraordinära händelser, att vidarebefordra information från stadsdelsförvaltningen till sina medlemmar och andra relevanta nätverk samt att bidra med sin kompetens och erfarenhet för utveckling av Skärholmen. I gengäld ger stadsdelsförvaltningen föreningen utbildning i form av hjärt- och lungräddning (HLR), krishantering/ hot och våld, kunskap om droger, utbildning av polis samt fältassistenter.

För att nå målet om att minska den digitala klyftan anställdes en IT-pedagog. Datorhjälpen har getts främst i form av stöd till användare vid de publika datorerna på Medborgarkontoret, antingen spontant vid behov eller vid bokade besök. Frågorna har gällt bland annat hur man skapar e-post, hur man skaffar Bank-ID, myndigheters webbplatser, användning av Google och inloggning vid e-tjänster. Besökarna har gett mycket positiva utvärderingar och kommentarer. Stadsdelsförvaltningen har samarbetat med Skärholmens bibliotek och har haft fyra IT-caféer tillsammans och en nationell "eMedborgardag" där även representanter för arbetsförmedlingen, försäkringskassan, 1177 Vårdguiden samt SeniorNet deltog.

Under året har ett ungdomsråd etablerats. Skärholmens ungdomsråd (UNGSK) har genomfört flera projekt under året tillsammans med stadsdelens ungdomar. Bland annat har kända profiler bjudits in för att berätta om sin framgångshistoria och ge inspiration för stadsdelens ungdomar. Ungdomsrådet arbetar med att öka organiseringen av unga samt att utveckla ungdomarnas möjlighet till inflytande.

Nämndmål:

Skärholmen är ett demokratiskt stadsdelsnämndsområde där medborgare har inflytande

● Uppfylls helt

Beskrivning

Skärholmens stadsdelsnämndsområde utvecklas i dialog med medborgarna. Den dagliga dialogen med medborgare och brukare används systematiskt i stadsdelsförvaltningens verksamhetsutveckling. Medborgarna i Skärholmen vet vilka möjligheter de har för att kunna påverka. Öppna nämndsammanträden, rådets insatser, möjlighet till medborgarförslag, samråd kring olika frågor, dialog på medborgarmöten, föreningsnätverk och möjlighet att

lämna förslag/klagomål/synpunkter marknadsförs bättre. De former för dialog som redan finns stärks och nya sätt för politiker att möta civilsamhället skapas.

Föreningarna har stor betydelse för gemenskap, trygghet och utveckling av Skärholmen. De är viktiga aktörer i civilsamhället och deras engagemang tas tillvara. Stadsdelsförvaltningen ska utreda om och på vilket sätt stöd kan ges till föreningar/organisationer när det gäller att ansöka om och starta upp olika projekt som kan vara till gagn för många medborgare inom stadsdelsnämndsområdet. Stadsdelsförvaltningen ska också genomföra en inventering av vilka föreningslokaler som finns inom stadsdelsnämndsområdet, att låna eller hyra för föreningar.

Det personliga mötet på medborgarkontoret bidrar till att stärka besökarnas kunskap om medborgerliga rättigheter och skyldigheter.

Ungdomar får en egen plattform i form av ett ungdomsråd där de, tillsammans med stadsdelsnämnden, utvecklar möjligheten till inflytande över beslut som rör deras verksamheter. Ungdomsrådet arbetar också med att öka organiseringen bland ungdomar, särskilt flickor.

Nämndens utskott, som är beredande - inte beslutande, kommer att vara:

- Äldre- och funktionshindersutskottet tar del av aktuella frågor inom området samt vilka förändringar och utvecklingsarbeten som finns både vad gäller ur ett brukar- och medarbetarperspektiv.

- Miljö- och utvecklingsutskottet ska bevaka exploaterings- och byggprojekt, vara stadsdelsnämndens röst i större projekt såsom t.ex. Förbifart Stockholm, fortsätta samtalen angående kulturhuset i Skärholmen, delta i arbetet med att ta fram en ny områdesplan för stadsdelsnämndsområdet.

- Demokratiutskottet ska utveckla medborgardialogerna för ökat inflytande bland annat vad gäller parkplanen, öka samverkan med föreningar och organisationer, ta fram en handlingsplan för ökat valdeltagande.

Förväntat resultat

Medborgarna är engagerade i Skärholmens utveckling och har inflytande.

Analys

Antalet medborgarförslag har ökat jämfört med föregående år. Av de fem medborgarförslag som handlar om utemiljö och som hunnit utredas av förvaltningen och behandlas i nämnd har fyra bifallits. Det femte förslaget handlade delvis om ängsmark som förvaltningen redan planerar för. Medborgarnas synpunkter och förslag påverkar hur arbetet prioriteras och stor vikt har lagts vid snabb återkoppling till medborgare som hört av sig med synpunkter och klagomål. Förvaltningen har även tagit emot beröm för arbetet i utemiljön.

Skärholmens demokratiberedning bildades i juni, med sju nämndpolitiker och sju representanter från civilsamhället. Civilsamhällets representanter består av Röda Korsets Folkhögskola, Södra Stockholms Folkhögskola, Svenska kyrkan Skärholmens församling,

Skärholmens Islamiska Kulturförening, ABF Skärholmen, Föreningen Varken Hora Eller Kuvad och JKS Demokrati. Demokratiberedningens syfte är att öka samarbetet mellan stadsdelsnämnd/förvaltning och civilsamhället, utveckla formerna för medborgardialog, genomföra informationsinsatser om hur en kan bli aktiv i olika frågor eller sammanhang och att göra en handlingsplan för ett ökat valdeltagande 2018. Alla är eniga om att civilsamhället har stor betydelse för Skärholmsbornas engagemang och delaktighet. Under höstens möten har beredningen arbetat kring förslag om medborgardialog och medborgarförslag. Civilsamhällets representanter har deltagit på Sveriges Kommuners och Landstings konferens om medborgardialog och Mänskliga Rättighetsdagarna i Göteborg. Demokratiberedningen har uppnått en ökad dialog mellan sina civilsamhällesrepresentanter och mellan civilsamhället och politikerna. Den organiserade mötesformen, de ömsesidiga relationerna och dialogen behövs för att bidra till Skärholmens fortsatta utveckling.

Lokala överenskommelser har gjorts med 6 föreningar: ABF Stockholm, KFUM JKS Stockholm, Röda korsets folkhögskola, Föreningen Somaliska föräldraforum SFFS och Södra Stockholms folkhögskola. Överenskommelserna har bland annat gällt att föreningarna åtagit sig att nattvandra, delta på demokratiberedningens möten, att vid behov kunna hjälpa till extraordinära händelser, att vidarebefordra information från stadsdelsförvaltningen till sina medlemmar och andra relevanta nätverk samt att bidra med sin kompetens och erfarenhet för utveckling av Skärholmen. I gengäld ger stadsdelsförvaltningen föreningen utbildning i form av hjärt- och lungräddning (HLR), krishantering/ hot och våld, kunskap om droger, utbildning av polis samt fältassistenter.

Äldre- och funktionshindersutskottet har tagit del av aktuella frågor inom området genom regelbundna träffar med avdelningschef. Träffarna har syftat till att sprida kunskap, vilket bland annat har skett genom att representanter från Ekens öppna aktivitetscenter informerat om hur de arbetar med insatser och aktiviteter för stadens alla äldre medborgare.

Miljö- och utvecklingsberedningen består av nämndpolitiker och är kopplat till avdelningen för stadsutveckling. Under året har principer för utveckling gällande nya bostäder såväl som gröna ytor diskuterats. Vidare har beredningen bland annat diskuterat hur Skärholmens stadsdelsnämndsområde kan kopplas samman med närliggande stadsdelar och kommuner. Fokus Skärholmen är prioriterat i beredningens arbete.

En inventering av möjliga lokaler att hyra inom stadsdelsnämndsområdet har utförts och är presenterad för stadsdelsnämnden.

En IT-pedagog anställdes i mars. Målet var att minska den digitala klyftan. Datorhjälpen har getts främst i form av stöd till användare vid de publika datorerna på Medborgarkontoret, antingen spontant vid behov eller vid bokade besök. IT-pedagogen har hjälpt till med frågor vid de publika datorerna under kontorstid och på tisdagskvällar. Frågorna har gällt bland annat hur man skapar e-post, hur man skaffar Bank-ID, myndigheters webbplatser, användning av Google, inloggning vid e-tjänster. Besökarna har gett mycket positiva utvärderingar och kommentarer. Minst 50 personer har fått individuell datorhjälp under minst en halvtimme. Datorerna är väl använda och flera besökare får dagligen svar på sina frågor. Statistiken kommer att utvecklas under 2016. Stadsdelsförvaltningen har samarbetat med Skärholmens bibliotek och har haft fyra IT-caféer tillsammans och en nationell "eMedborgardag" där även representanter för arbetsförmedlingen, försäkringskassan, 1177 Vårdguiden samt SeniorNet deltog. Det kom färre besökare än förväntat. Förvaltningen knöt

dock värdefulla kontakter till nytta för det fortsatta arbetet. Inför 2016 har IT-pedagogtjänsten permanentats och ingår i förvaltningens ordinarie verksamhet.

Skärholmens stadsdelsförvaltning har samarbetat med Idrottsförvaltningen om att öka simkunskaperna för invånarna, både barn och vuxna, i ett projekt som heter Vän med vatten. Ett annat mål var att på ett lekfullt sätt intressera medborgarna för konditionsträning. Under veckorna 28 och 29 deltog 14 barn i simskolan vid Sättrastrandsbadet. Övriga aktiviteter ställdes in på grund av dåligt väder. Idrottsförvaltningen delade ut informationsmaterial om kurser och simhallars utbud och pratade också mycket om säkerhet i vatten och på is. Idrottsförvaltningen upplevde att de invånare som var där uppskattade deras närvaro.

Ungdomsrådet etablerades på försommaren. Elva styrelsemedlemmar valdes och röstade fram ordförande, sekreterare och två revisorer. Ungdomsrådet stadgar är godkända av Sveriges Ungdomsråd. Skärholmens ungdomsråd (UNGSK) har genomfört flera projekt under året tillsammans med stadsdelens ungdomar. Bland annat har kända profiler bjudits in för att berätta om sin framgångshistoria och ge inspiration för stadsdelens ungdomar. Ungdomsrådet arbetar med att öka organiseringen av unga samt att utveckla ungdomarnas möjlighet till inflytande.

I samband med Avstämning av mål och budget 2015 tilldelades stadsdelsnämnden 4 mnkr för att utveckla demokrati, inflytande och social sammanhållning. Genomfört arbete inom ramen för denna satsning redovisas under rubriken Övrigt, sist i dokumentet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Medborgarförslagen ökar.	16		20		VB 2015
Analys Förvaltningen har inte nått målet trots annonsering och spridning av information om möjligheter till påverkan, där medborgarförslag är ett av alternativen. Antalet medborgarförslag har dock ökat jämfört med 2014 då 13 medborgarförslag kom in. Förvaltningen kommer under 2016 att undersöka om andra kanaler för kommunikation med invånarna finns.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla verksamheter inom stadsdelsförvaltningen ger information till sina brukare om vilka möjligheter som finns för lokal delaktighet.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Informationsblad och affisch om "Vi vill ha dina synpunkter" om olika sätt till lokal delaktighet har spridits till alla verksamheter för att lämnas till brukare.			
 En handlingsplan för ökat valdeltagande tas fram.	2015-01-01	2018-09-30	
Analys Demokratiberedningen arbetar med denna fråga under 2016.			
 Ett nytt ungdomsråd startas upp.	2015-01-01	2015-12-31	
 Lättförståelig svenska används i all information från stadsdelsförvaltningen.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Arbetet med att kommunicera enkelt och tydligt har inletts. Enheten försörjningsstöd har fått utbildning i			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
"Klarspråk", en metod för att skriva enkelt och begripligt. Utbildningen ska utvärderas och därefter spridas till andra enheter under 2016.			
✓ Stadsdelsförvaltningen kartlägger vilka lokaler som finns att hyra för föreningar och organisationer i stadsdelsnämndsområdet.	2015-01-01	2015-12-31	
✓ Stadsdelsförvaltningen utreder om och på vilket sätt stöd kan ges till föreningar/organisationer för att ansöka om och starta projekt som är till gagn för många medborgare.	2015-01-01	2015-12-31	
Analys Stadsdelsförvaltningens föreningssamordnare ger stöd till föreningar som vill ansöka om och starta projekt som är till gagn för många medborgare.			
▶ Stadsdelsförvaltningen verkar för fler föreningslokaler i samband med nya bostadsprojekt genom samverkan med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och bostadsbolagen.	2015-01-01	2018-09-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

● Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål uppfylldes helt. Stockholms stads skolenkät visade att stadsdelsförvaltningen uppfyllde målen gällande ungdomars upplevelse av tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter och kulturaktiviteter. Brukarenkäten inom förskolan visade att föräldrarna är nöjda med kulturutbudet inom förskolan. En kultursamordnare har möjliggjort ett fokus på området och säkerställer att barn i samtliga åldersgrupper får ta del av ett varierat kulturutbud. Samtliga förskolor har arbetat utifrån barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd". Tillsammans med organisationen Förorten i centrum har ungdomsråden organiserat ett projekt med muralmålning inomhus i fältassistenternas lokal. Förvaltningen har kontaktat samtliga fastighetsägare för att undersöka intresset att samarbeta kring muralmålning på husfasader. En fastighetsägare är positiv och förvaltningen har informerats om att även trafikkontoret ställer sig positiva till kommande projekt.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	73,67 %		72 %	fastställs 2015	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsnämnderna ska göra en inventering av träffpunkter och verksamhet som riktar sig till flickor ta fram förslag på nya verksamheter i de stadsdelar där det finns ett behov.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kulturen har en central plats i förskolor, parklekar och fritidsgårdar och barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd" är en viktig del i detta arbete. Förskolorna kommer förtydliga vilka arbetssätt som ska tillämpas för att nå målen i barnkulturplanen. I förskolan och i stadsdelsförvaltningens fritidsutbud finns utrymme för olika former av kultur, eget skapande och kulturevenemang utifrån barn och ungas intresse och behov. Samarbete med biblioteket och stadsteatern fortsätter. Möjlighet till kompetensutveckling inom kultur finns för förskolans personal. Tillsammans med sina familjer medverkar femåringarna i Bredängs och Skärholmens förskolor i projektet Elsystema där de får utrymme för att utvecklas såväl kulturellt som socialt.

Stadsdelsförvaltningen skapar offentliga väggar där gatukonstnärer får möjlighet att utveckla sin konstform.

Förväntat resultat

100 % av stadsdelsnämndens förskolor och fritidsverksamheter arbetar utifrån barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd".

Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter ökar (målvärde fastställs i tertialrapport 1)

Analys

Samtliga förskolor har arbetat utifrån barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd". Stockholms stads skolenkät visade att stadsdelsförvaltningen uppfyller målen gällande ungdomars upplevelse av tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter och kulturaktiviteter. Brukarenkäten inom förskolan visade att föräldrarna är nöjda med kulturutbudet inom förskolan. En kultursamordnare har möjliggjort ett fokus på området och säkerställer att barn i samtliga åldersgrupper får ta del av ett varierat kulturutbud.

Enheterna behöver arbeta vidare med att se den röda tråden i barnens eget skapande och bearbetande av konserter, teater- och dansföreställningar samt dess koppling till pågående projekt. En teaterföreställning tenderar att bli en fristående aktivitet utan direkt koppling till ett helhetssammanhang. Inför 2016 kommer enheterna därmed att fokusera på att binda samman kulturella aktiviteter med pågående projekt.

Tillsammans med organisationen Förorten i centrum har ungdomsråden organiserat ett projekt med muralmålning inomhus i fältassistenternas lokal. Förvaltningen har kontaktat samtliga fastighetsägare för att undersöka intresset att samarbeta kring muralmålning på husfasader. En fastighetsägare är positiv och förvaltningen har informerats om att även trafikkontoret ställer sig positiva till kommande projekt.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Skapa offentliga väggar där gatukonstnärer får möjlighet att utveckla sin konstform.	2015-01-01	2015-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Målet för verksamhetsmålet uppfyllades helt. Stadsdelsförvaltningen har anlitat upphandlingskompetens från serviceförvaltningen för att säkra upphandlingarnas kvalitet i alla led. Stadsdelsförvaltningen har deltagit i den stadsövergripande översynen av stadens upphandlings- och inköpsorganisation. Ett fokusområde inom översynen är att säkra upphandlingskompetens så att bland annat anställningsvillkor, etiska- och miljömässiga krav säkerställs i samtliga upphandlingar.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnd/styrelse	2015

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med trafiknämnden utveckla en gemensam modell för upphandling och uppföljning av avtal med externa entreprenörer.	2015-01-01	2015-12-31	

Nämndmål:

Offentlig upphandling i Skärholmens stadsdelsnämnd utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Genom att ställa tydliga kvalitetskrav, som exempelvis krav på socialt ansvar, kollektivavtalsenliga villkor, miljöhänsyn, bemanning, utbildningsnivå, verksamhetsutveckling stärks kvaliteten i upphandlade verksamheter.

Förväntat resultat

Kvaliteten i upphandlade verksamheter är stärkt och det värnas om de anställdas rättigheter.

Analys

Stadsdelsförvaltningen har under året upphandlat och tecknat nytt avtal med leverantör för vinterväghållning på parkmark. Serviceförvaltningens upphandlingsenhet har i samarbete med stadsdelsförvaltningen genomfört upphandlingsarbetet. Serviceförvaltningen har anlitats i syfte att säkra upphandlingsprocessens kvalitet och att upphandlingen mynnade ut i ett avtal

med entreprenör som lever upp till uppsatta krav. För att stärka kompetensen inom offentlig upphandling, avrop och avtalsuppföljning har utbildning för samtliga chefer och administratörer genomförts.

Stadsdelsförvaltningen har deltagit i den stadsövergripande översynen av stadens upphandlings- och inköpsorganisation. Ett fokusområde inom översynen är att säkra upphandlingskompetens så att bland annat anställningsvillkor, etiska- och miljömässiga krav säkerställs i samtliga upphandlingar.

Stadsdelsförvaltningen har under året genomfört förändringsprocessen med att börja göra inköp elektroniskt via ekonomisystemet. Elektroniska inköp möjliggörs inom fler och fler avtalsområden. En av fördelarna med elektroniska inköp är styrningen mot att inköp bara ska kunna göras av leverantörer som lever upp till stadens ställda kvalitetskrav.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget

Budget 2015

Kommunfullmäktige tilldelade för 2015 stadsdelsnämnden en budget om 1 100,7 mnkr. Under året har ytterligare totalt 17,3 mnkr erhållits för prestationsförändringar och budgetjusteringar.

Stadsdelsnämnden har tilldelats budgetjusteringar för bland annat skötsel av naturreservat, avskrivningar av parkinvesteringar, feriearbetande ungdomar, kompensation för låglönesatsning och medel för demokratisatsningar. Efter årets förändringar uppgick nettobudgeten till 1 118,0 mnkr vilket är 62,4 mnkr mer än 2014. Betydande del av budgetförändringen består av ökade prestationer inom stöd och service till funktionsnedsatta, satsningar inom äldreomsorgen samt arbetsmarknadsåtgärder.

Bokslut 2015

I bokslutet redovisas ett överskott på 9,0 mnkr före resultatöverföring. Resultatfonden från 2014 har ett överskott om 11,3 mnkr. Förskolans resultatenheter ökar sin resultatfond med sammanlagt 2,2 mnkr. Efter resultatöverföring redovisar stadsdelsnämnden ett överskott på 6,8 mnkr.

De största avvikelserna mot budget före resultatöverföringen finns inom individ- och familjeomsorgen som redovisar ett underskott på -4,6 mnkr, ekonomiskt bistånd som redovisar ett överskott på 7,0 mnkr samt underskott inom äldreomsorgen om -7,5 mnkr.

Jämförelse med föregående år

Kostnaderna uppgår till 1 294,5 mnkr och intäkterna till -185,5 mnkr, vilket ger en nettokostnad på 1 109,0 mnkr. Stadsdelsnämndens intäkter ökade med 31,5 mnkr jämfört med 2014. Största ökningen inom intäkter är statsbidrag från Migrationsverket (24,8 mnkr).

Stadsdelsnämndens nettokostnad 2015 är 90,1 mnkr högre än 2014. Merparten av kostnadsökningen beror på ökade vård- och omsorgskostnader, bland annat till följd av placeringar av ensamkommande barn och ungdomar.

Personalkostnaderna uppgår till 524,3 mnkr, vilket är 40,5 procent av de totala kostnaderna.

Stadsdelsnämnden har 25,6 mnkr (5,1 %) högre personalkostnader 2015 jämfört med 2014. Merparten av ökningen kan hänvisas till återtagandet av daglig verksamhet, ökade kostnader för ferieungdomar, anställningar med arbetsmarknadsstöd och årets lönerörelse.

Lokalkostnaderna (hyror och drift) uppgår till 90,0 mnkr (7,0 %), vilket är 3,0 mnkr lägre än 2014. Merparten av minskade kostnaderna beror på återlämnade förskolelokaler och minskade el och värmekostnader.

Analys av verksamhetsområdena

Stadsdelsförvaltningen har en budget i balans och redovisar i bokslutet ett överskott på 6,8 mnkr efter resultatöverföring. I tertialrapport 2 prognostiserades ett överskott på 9,0 mnkr. Nedan redovisas resultat samt betydande händelser, uppdelat per verksamhetsområde, i enlighet med kommunfullmäktiges budgettilldelning 2015.

	Budget 2015	Utfall*	Avvikelse bokslut mot budget 2015
Verksamhet, netto mnkr			
Nämnd och administration	32,8	31,3	1,5
Individ- och familjeomsorg	155,8	160,4	-4,6
varav socialpsykiatri	29,6	29,5	0,1
Stadsmiljö	20,2	20,4	-0,2
varav räntor, avskrivning	9,2	9,2	0,0
Förskola	218,3	218,1	0,2
Äldreomsorg	293,1	300,6	-7,5
Funktionsnedsättning	254,3	251,6	2,7
Fritid och kultur	16,5	16,5	0,0
Arbetsmarknadsåtgärder	17,1	16,7	0,4
Ekonomiskt bistånd	101,5	94,5	7,0
varav handläggning	27,7	28,3	-0,6
Övrig verksamhet	8,4	1,1	7,3
Summa	1 118,0	1 111,2	6,8
Investeringar parker	15,2	15,2	0,0
Investeringar inventarier	1,3	1,9	-0,6
Investeringar	16,5	17,1	-0,6

* Efter resultatöverföringen

Nämnd- och administration

Nämnd- och administration redovisar ett överskott om 1,5 mnkr till följd av lägre kostnader för personal och gemensamma upphandlingar samt intäkter för återsökt moms.

Individ- och familjeomsorg

Verksamheterna inom individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott på -4,6 mnkr. Största avvikelserna finns inom barn- och ungdomsenheten med -6,6 mnkr samt enheten för vuxen missbruk med 2,7 mnkr. Överskottet på vuxenenheten beror på lägre vårdkostnader och minskade kostnader för handläggning. Barn- och ungdomsenhetens underskott utgörs av 26,5

mnkr högre vårdkostnader än budgeterat samt 6,4 mnkr högre kostnader för handläggning än budgeterat. Underskotten vägs upp av statsbidragsintäkter på 26,3 mnkr, främst för återsökning av kostnader för ensamkommande flyktingbarn.

Antal dygn för barn- och ungdomsplaceringar fortsätter att öka medan antal dygn i öppenvård ligger på en låg nivå. Ökningen beror på fler ungdomar med komplex problematik samt en ökning av antalet ensamkommande flyktingbarn där boendesituationen måste säkras. Under 2015 har 202 ensamkommande flyktingbarn placerats. Placeringen av ensamkommande flyktingbarn är problematisk på grund av brist på boende i hela Stockholms stad. Stadsdelsförvaltningen får statsbidragsersättning för stor del av de kostnader som insatserna för ensamkommande flyktingbarn innebär samt en del av handläggningskostnaderna.

Kostnader för handläggningen av barn- och ungdomsärenden har också ökat under året. Ökad ärendemängd, personalomsättning och svårigheter med att rekrytera socialsekreterare har gjort att enheten behövt anlita utredningskonsulter, vilket belastade budgeten. Under året har enheten utökades med flera handläggare och biträdande chefer för att ge förutsättningar för ett närmare ledarskap, stärkt introduktion samt mer stöd till handläggarna i utredningsarbetet.

Verksamheten för socialpsykiatri redovisar ett mindre överskott om 0,1 mnkr vilket utgörs av underskott hos utförarna om 0,7 mnkr och ett överskott hos beställare om 0,8 mnkr. Utförarnas underskott beror på merkostnader för personal och flytt av verksamheten Solholmen, bostad med särskilt service.

Stadsmiljö

Verksamheten för stadsmiljö redovisar ett smärre underskott om 0,2 mnkr. Stadsdelsförvaltningen har under hösten gjort en större extrasatsning på slyröjning för att öka trivsel och trygghet inom stadsdelsnämndsområdet.

Förskoleverksamheten

Förskoleverksamheten redovisar ett överskott om 2,4 mnkr före resultatöverföring och 0,2 mnkr efter resultatöverföring. Resultatenheternas överskott om 2,2 mnkr överförs till resultatfonden. Överskottet beror bland annat på att budgeterade kostnader för projekt Skolplattform finansierades av utbildningsförvaltningen. Ökade intäkter för barn som gått på specialförskolan Clavis, men som inte bor i Skärholmens stadsdelsnämndsområde, bidrar också till överkottet.

Förskoleverksamheten har även detta år arbetat aktivt med att rekrytera och behålla förskollärare. Efterfrågan på förskollärare är fortfarande högre än antal tillgängliga. Under hösten har extra vikarier anställts för att därmed möjliggöra ytterligare tid för planering och reflektion. Årsmålet för ”Andel förskollärare av antal anställda” har därför påverkats negativt då vikarier till största del är barnskötare. Bristen på förskollärare påverka negativt på de nyckeltal som berör förskollärare.

Antal barn i kommunal förskoleverksamhet har i snitt minskat till 1 411 barn 2015 jämfört med 1 429 barn föregående år. Barnomsorgsgarantin har uppfyllts till 100 procent för 2015.

Äldreomsorg

Verksamhetsområdet redovisar samlat ett underskott på 7,5 mnkr.

Inom beställarenheten har ett förändringsarbete genomförts under året. Enheten har under året jobbat intensivt på både brukar- och handläggarnivå för att säkra att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer. Chefer och handläggare har fokuserat på noggranna och genomarbetade utredningar. Biståndsbedömarna har stärkts i utredningen av vad som är en skälig levnadsnivå och gör rättssäkra och lika bedömningar i sina förslag till beslut.

Delegationen har varit indragen och är så till och med 31 januari 2016, vilket innebär att biträdande enhetschef granskar utredningarna och fattar biståndsbesluten med nära handledning till biståndsbedömarna. Det intensiva arbetet på beställarenheten har gett mycket goda resultat, både avseende kvalitet för brukarna och avseende ekonomi. Beställarenheten redovisar ett överskott om 0,5 mnkr vilket är en förbättring med 16,2 mnkr från förra året.

Den stora ökning av placeringar inom vård- och omsorgsboende som beställarenheten upplevde föregående år, har avtagit under 2015. Antalet beställda hemtjänsttimmar har också minskat och börjar närma sig stadens genomsnitt. Dessa två parametrar förklarar en stor del av det förbättrade resultatet under 2015.

Hemtjänst i egen regi redovisar ett underskott om 8,8 mnkr, vilket är en förbättring med 0,4 mnkr jämfört med föregående år. Ökade intäkter om 5,6 mnkr beror på ökat antal beställa och utförda timmar samt erhållet stimulansbidrag för ökad bemanning inom äldreomsorgen. Kostnaderna har dock ökat i nästan samma takt som intäkterna. Ökade kostnader om 5,2 mnkr är främst hänförliga till lönekostnader för bland annat vikarier. Verksamheten har under hösten fokuserat på att förbättra rutinerna för schemaläggning och rapportering av medarbetarnas utförda tid. Arbetet kommer att pågå även under våren 2016. Målet är att effektivisera planeringen för medarbetarna och säkerställa att varje brukare erhåller den hemtjänst som beslutats.

Gemensam utförarverksamhet för äldre samt Sättra vård- och omsorgsboende redovisar ett samlat överskott om 2,1 mnkr. Under året har verksamheten satsat på ökad bemanning vilket finansierades med centrala medel om 1,7 mnkr.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet redovisar ett överskott på 2,7 mnkr. Verksamhetsområdet redovisade i bokslut 2014 ett underskott på -5,5mnkr.

Beställarenheten har under året jobbat intensivt för en rättssäker biståndsbedömning med en ekonomi i balans. Stadsdelsförvaltningen kan konstatera att det intensiva arbetet och vidtagna åtgärder har gett goda resultat då beställarenheten redovisar ett underskott om -0,3 mnkr jämfört med -13,5 år 2014. Åtgärderna har bland annat inneburit att biståndsbedömarna har fått bättre kunskaper i stadens resursfördelningsmodell utifrån behovsnivåer och ersättningar. Med utgångspunkt i att brukarna får det stöd som behövs utifrån stadens riktlinjer har handläggarna även jobbat enligt nya rutiner avseende biståndsbedömningens ekonomiska konsekvenser. Syftet har varit att öka kostnadsmedvetandet per insats och ge underlag till säkrare ekonomiska prognoser. Kostnadsförbättringarna återfinns främst inom insatserna: hemtjänst, personlig assistans LSS och särskilt boende enligt socialtjänstlagen för personer under 65 år. Den sammanlagda kostnaden för dessa insatser uppgick till 27,3 mnkr år 2015 jämfört med 35,9 mnkr år 2014. Enheten har även haft juridisk handledning för att stärka

biståndsbedömarna och cheferna i sin myndighetsutövning. Till följd av de tidigare årens ekonomiskt ansträngda läge har delegationen under året varit indragen och är så till och med 31 januari 2016. Enheten har anställt en strateg/avtalssamordnare, syftet med den nya tjänsten är att stärka den juridiska kompetensen inom enheten samt att ge stöd i att förhandla och omförhandla individuella avtal.

Utförarenheterna inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning uppvisade goda resultat även i årets brukarundersökning. Utförarenheterna har även en budget i balans med ett samlat överskott om 3,0 mnkr.

Fritid och kultur

Verksamhetsområdet redovisar en budget i balans. Fritidsverksamheten övergick till Fryshuset i november 2013. Avtalet förlängdes den 15 november 2015 och gäller i ytterligare två år.

Ekonomiskt bistånd

För verksamhetsområde ekonomiskt bistånd redovisas ett överskott om 7,0 mnkr. Överskottet beror på statsbidragsintäkter och lägre utbetalat ekonomiskt bistånd än budgeterat. Genomsnittligt antal bidragshushåll har minskat med 51 hushåll mellan 2014 och 2015. Under året har 423 hushåll avslutats, av dessa har 35 procent fått arbete eller börjat studera, 16 procent beviljats annan ersättning, 27 procent har flyttat från stadsdelsnämndsområdet eller har varit engångsansökningar. Bostadssituationen är fortfarande det största problemet för personer med ekonomiskt bistånd. Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt för att motverka bostadslösheten för barnfamiljer med ekonomiskt bistånd. Enheten har täta uppföljningar med hushåll som är bostadslösa och har även tagit fram och kommunicerar ett informationsmaterial om hur man söker bostad.

Arbetsmarknadsåtgärder

För verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder redovisas ett mindre överskott om 0,4 mnkr.

Övrig verksamhet

Budgeten för övrig verksamhet kan under året användas till förvaltningsövergripande oförutsedda kostnader. Stadsdelsförvaltningens verksamhetsområden har under året drivit sin verksamhet inom ordinarie budgetramar och verksamheter med underskott täcks på förvaltningsövergripande nivå av de enheter som redovisar överskott. Stor del av budgeten för övrig verksamhet är således oförbrukad och bidrag till stadsdelsförvaltningens samlade överskott.

Resultatenheter

Förskolans Resultatenheter	Budget 2015	Resultat 2015	Avvikelse	Resultat från 2014	Resultat- överföring till 2016
RE1, Bredäng	40 362	40 043	319	2 508	2 827
RE2, Bredäng-Sätra	39 307	38 746	561	2 428	2 989
RE3, Skärholmen	32 753	32 466	287	2 105	2 392
RE4, Skärholmen-Vårberg	33 276	32 666	610	2 087	2 697
RE5, Vårberg	31 828	31 404	424	2 152	2 576
Netto	177 526	175 325	2 201	11 280	13 481

Skärholmens stadsdelsförvaltning har fem resultatenheter inom förskoleverksamheten. Resultatenheterna har ett sammanlagt överskott om 2,2 mnkr som i samband med årsbokslutet förs till resultatfonden. Samtliga enheter har ett överskott vid årets slut. Överskottet beror bland annat på att kostnader hänförliga till införandet av Skolplattform finansierades av Utbildningsförvaltningen och inte av stadsdelsförvaltningen.

Investeringar

Under 2015 har stadsdelsförvaltningen sammanlagt 15,2 mnkr i budget för parkinvesteringar och 1,3 mnkr för investeringar av maskiner och inventarier. I parkinvesteringar ingår budgetjusteringar för tillgänglighets åtgärder och medel för reinvesteringar. Under året har stadsdelsförvaltningen förbrukat 0,6 mnkr mer investeringsmedel än budgeterat till följd av nödvändiga upprustningar i lokaler.

Parkinvesteringar:

Upprustningen av Västerholmsstråket är nu avslutad. Det är ett parkstråk söder om Västerholmsskolan och öster om Vårbergs idrottsplats. Syftet har varit att omvandla parkstråket till ett aktivitetsstråk med inriktning på spontanidrott.

Stadsdelsförvaltningen har också tilldelats 2,0 mnkr kronor för reinvesteringar för en god parkstandard. Reinvesteringsmedlen används för att bland annat ersätta gamla bänkar med nya som är tillgänglighetsanpassade, byta ut områdets gamla föreningstavlor, rengöra och fylla på sand under gungställningar och lekutrustning samt ersätta slitna lekställningar.

Inventarier och maskiner

Under året köpte stadsdelsförvaltningen en gräsklippare till egenregi-verksamheten för stadsmiljö. Nödvändiga upprustningar i lokaler på Bodholmsplan och verksamhetsanpassning av ett nytt arkiv har också genomförts under året.

Ombudgeteringar

Stadsdelsförvaltningen begär inga ombudgeteringar.

Analys av balansräkning

Tillgångar (mnkr)	31/12 2014	31/12 2015
Anläggningstillgångar	79,2	90,2
Kundfordringar	11,3	12,5
Diverse kortfristiga fordringar	3,8	19,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	28,8	21
Kassa och bank	0,1	0,1
Summa tillgångar	123,2	143,6

Skulder och eget kapital (mnkr)	31/12 2014	31/12 2015
Eget kapital	-25,5	-40,9
Långfristiga skulder	0,0	-2,4
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-0,5	-0,1
Leverantörsskulder	-64,2	-63,2
Övriga kortfristiga skulder	-3,7	-5,2
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-29,3	-31,8
Summa skulder och eget kapital	-123,2	-143,6

Förvaltningens balansomslutning har ökat med 20,4 mnkr jämfört med ingående balans.

Tillgångar

- **Anläggningstillgångar** har ökat till följd av ökade investeringar inom stadsmiljö.
- **Kundfordringar** har ökat då projekt för skolplattform fakturerats sent 2015.
- **Diverse kortfristiga fordringar** har ökat. Ökningen beror till största del på att stadsdelsförvaltningen har mer ersättningsberättigad verksamhet mot migrationsverket.
- **Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter** har minskat. Till största del beroende på att förvaltningen inte ansökt om ytterstadsmedel.
- **Kassa och bank** är oförändrat. Stadsdelsförvaltningen har fortsatt arbetet med att minska antal underförskottskassor för övergång till företagsupphandlade inköpskort.

Skulder och eget kapital

- **Eget kapital** har minskat till följd av förändringarna i balansräkningen
- **Långfristiga skulder** är ett nytt balanskonto när investeringsbokföringen numer särredovisar investeringsinkomster som är aktiverade för planenlig avskrivning.
- **Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder** har minskat då medarbetare som

tilldelats pris att användas i verksamhet bytt anställning till annan förvaltning och därmed har priset också överförs.

- **Leverantörsskulder** är i stort oförändrat.
- **Övriga kortfristiga skulder** har ökat då stadsdelsförvaltningen fått ökade statliga projektmedel att användas framöver.
- **Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter** har ökat för kostnader som inte fakturerats inom socialtjänsten.

Synpunkter och klagomål

Stadsdelsförvaltningen har ett väl inarbetat sätt att hantera klagomål och inställningen är att klagomål bidrar till verksamhetsutveckling. Klagomålshandlingens gång är att varje klagomål oavsett källbärare, e-post, skriftligt, annat registreras/diarieförs av registrator. Klagomålet skickas omgående till ansvarig avdelningschef för bedömning/åtgärd. Registrator gör utdrag till förvaltningsledningen månatligen där respektive klagomåls status fastställs. Är ärendet åtgärdat och klart skrivs detta in i ärendehanteringssystemet. Begreppet åtgärdat innebär i det här sammanhanget att en återkoppling till brukaren/medborgaren som framfört synpunkten/klagomålet skett där det är möjligt (vissa klagomål är anonyma). Den avdelning som handlägger klagomålet återkopplar för att direkt kunna svara på eventuella följdfrågor eller annat som brukaren/medborgaren vill ha hjälp med.

Medborgarservice

Medborgarservice har fått in 2 klagomål och 10 synpunkter.

Ett klagomål har lett till ändring av rutiner och utbetalning av sökt bidrag. Tre synpunkter har lett till förbättringar i verksamheten. En synpunkt var ett tack för att vi hissat Pride-flaggan under Prideveckan.

Socialtjänsten

Socialtjänsten har fått in 25 klagomål.

Av dessa avser tre stycken bemötandefrågor. Två av klagomålen är anonyma och saknar därför åtgärd. Resterande klagomål är åtgärdade. Ett av klagomålen gäller verksamhet som förvaltningen inte styr över (privat utförare), i detta ärende har brukaren valt att byta utförare.

Äldre och funktionshindrade

Äldre och funktionshindrade har fått in 8 klagomål.

Tre inkomna klagomål avser verksamhet inom LSS, tre avser hemtjänst och två avser bemötandefrågor. Samtliga inkomna synpunkter och klagomål har hanterats i enlighet med gällande rutiner och riktlinjer.

Förskola och fritid

Förskola och fritid har fått in 17 klagomål.

Merparten av inkomna klagomål gäller kränkande behandling. Dessa kommer främst från en enhet. Enheten har gjort extra insatser för att uppmärksamma likabehandlingsarbetet under året. Detta har resulterat i att personalen är extra lyhörda för vad som kan uppfattas som en kränkning i verksamheten. Arbetssättet är kommunicerat till vårdnadshavare som anmäler vid

oro. Anmälningarna handlar både om att vårdnadshavare anmäler personalens agerande samt anmälningar om att barn kränker andra barn genom sociala eller fysiska handlingar.

På samtliga förskolor arbetar man med kränkande behandling och diskuterar ämnet i olika forum: planeringsdagar, arbetsplatsträffar. Det finns skrivna upparbetade dokument och rutiner inom området och förskolechef säkerställer på arbetslagsuppföljningar att samtlig personal har den kunskap som krävs kring rutiner för rapportering till förskolechef och huvudman. Samtliga klagomål är åtgärdade eller under utredning.

Stadsutveckling

Stadsutveckling har sammanlagt fått in 158 synpunkter via den stadsövergripande synpunktportalen.

Av dessa samtliga är 95 klagomål, 44 frågor, 6 idéer, 6 beröm och 1 felanmälan. Kategorin anges av anmälaren och en fråga kan i vissa fall klassas som klagomål och vice versa. Felanmälan ska inte till handläggaren på stadsdelsförvaltningen utan trafikkontoret styr dessa direkt till utförande entreprenörer. Spridningen på synpunkter till avdelningen är stor och kan gälla exempelvis nedskräpning, skadegörelse, slyröjning, ogräsrensning, synpunkter på fastighetsägare med mera. Hantering av synpunkter sker genom dialog med synpunktslämnaren. De ärenden som krävt åtgärd och som rör avdelningens ansvarsområden har åtgärdats av egen personal alternativt entreprenör. Via synpunktportalerna kommer även ärenden som inte rör stadsdelsnämndens ansvarsområde, dessa vidarebefordras till rätt instans.

Övrigt

Uppföljning av arbetet med demokrati- och utvecklingsmedel.

I samband med Avstämning av mål och budget 2015 tilldelades stadsdelsnämnden 4 mnkr för att utveckla demokrati, inflytande och social sammanhållning. I Avstämning av mål och budget 2016 kommer stadsdelsnämnden tilldelas 5,5 mnkr för motsvarande ändamål. Flera av åtgärderna är av långsiktig karaktär och är därmed pågående. Genomfört arbete under 2015 beskrivs nedan.

Demokratiberedningen, Skärholmens demokratiberedning bildades i juni, med sju nämndpolitiker och sju representanter från civilsamhället. Civilsamhällets representanter består av Röda Korsets Folkhögskola, Södra Stockholms Folkhögskola, Svenska kyrkan Skärholmens församling, Skärholmens Islamiska Kulturförening, ABF Skärholmen, Föreningen Varken Hora Eller Kuvad och JKS Demokrati. Tillsammans når dessa verksamheter och skolor minst 10 000 Skärholmsbor och deras variation gör att representativiteten är hög. Demokratiberedningen har haft fyra kvällsmöten och det är uppskattat av civilsamhället att möta varandra och utbyta erfarenheter tillsammans med sina lokala politiker i en långsiktig och strukturerad form. Representanterna i demokratiberedningen ska rotera, nuvarande period är 1/6-2015- 31/12 2016.

Demokratiberedningens syfte är att öka samarbetet mellan stadsdelsnämnd/förvaltning och civilsamhället, utveckla formerna för medborgardialog, genomföra informationsinsatser om hur en kan bli aktiv i olika frågor eller sammanhang och att göra en handlingsplan för ett ökat valdeltagande 2018. Alla är eniga om att civilsamhället har stor betydelse för Skärholmsbornas engagemang och delaktighet. Under höstens möten har beredningen arbetat

kring förslag om medborgardialog och medborgarförslag. Civilsamhällets representanter har deltagit på Sveriges Kommuners och Landstings konferens om medborgardialog och Mänskliga Rättighetsdagarna i Göteborg. Demokratiberedningen har uppnått en ökad dialog mellan sina civilsamhällesrepresentanter och mellan civilsamhället och politikerna. Den organiserade mötesformen, de ömsesidiga relationerna och dialogen behövs för att bidra till Skärholmens fortsatta utveckling.

Ungdomsrådet etablerades på försommaren. Elva styrelsemedlemmar valdes och röstade fram ordförande, sekreterare och två revisorer. De har hittills haft sju styrelsemöten och är nu vana med formalia: att skriva stadgar, ha dagordning, göra minnesanteckningar, signera. Ungdomsrådets stadgar är godkända av Sveriges Ungdomsråd, där ungdomsrådet är medlemmar.

Överenskommelser med föreningar: Lokala överenskommelser har gjorts med 6 föreningar: ABF Stockholm, KFUM JKS Stockholm, Röda korsets folkhögskola, Föreningen Somaliska föräldraforum SFFS och Södra Stockholms folkhögskola. Överenskommelserna har bland annat gällt att föreningarna åtagit sig att nattvandra, att vid behov kunna hjälpa till extraordinära händelser, att vidarebefordra information från stadsdelsförvaltningen till sina medlemmar och andra relevanta nätverk samt att bidra med sin kompetens och erfarenhet för utveckling av Skärholmen. I gengäld ger exempelvis stadsdelsförvaltningen utbildning i form av hjärt- och lungräddning (HLR), krishantering/ hot och våld, kunskap om droger, utbildning av polis samt fältassistenter, viss ekonomisk ersättning som kan användas till utbildning/seminarier.

Insatser för att minska den digitala klyftan: En IT-pedagog anställdes i mars. Målet var att minska den digitala klyftan. Datorhjälpen har getts främst i form av stöd till användare vid de publika datorerna på Medborgarkontoret, antingen spontant vid behov eller vid bokade besök. IT-pedagogen har hjälpa till med frågor vid de publika datorerna under kontorstid och på tisdagskvällar. Frågorna har gällt bland annat hur man skapar e-post, hur man skaffar Bank-ID, myndigheters webbplatser, användning av Google, inloggning vid e-tjänster. Besökarna har gett mycket positiva utvärderingar och kommentarer. Minst 50 personer har fått individuell datorhjälp under minst en halvtimme. Datorerna är väl använda och flera besökare får dagligen svar på sina frågor. Statistiken kommer att utvecklas under 2016. Stadsdelsförvaltningen har samarbetat med Skärholmens bibliotek och har haft fyra IT-caféer tillsammans och en nationell "eMedborgardag" där även representanter för arbetsförmedlingen, försäkringskassan, 1177 Vårdguiden samt SeniorNet deltog. Det kom färre besökare än förväntat. Vi knöt dock värdefulla kontakter till nytta för det fortsatta arbetet. Inför 2016 har IT-pedagogtjänsten permanentats och ingår i förvaltningens ordinarie verksamhet.

Projektet "Från marken till korgen - ett Lyft för 127" syftar till att stärka den sociala och demokratiska sammanhållningen i stadsdelsnämndsområdet med fokus på ett rent och trivsamt område. Projektet har under 2015 haft som mål att genom ett lokalt engagemang för ett renare Skärholmen minska nedskräpningen i området och har därmed svarat upp mot Stockholm stads kommunala avfallsplan för 2013-2016 som säger att staden vill minska nedskräpningen och att det ska ske via aktiviteter och kommunikation gentemot medborgarna om attityder kring nedskräpning samt i samverkan med andra aktörer. Ledorden i projektet är delaktighet och attitydförändring. Projektet har nått ut till medborgare genom samverkan med aktörer som Kulturskolan Linnéa, Fryshuset Skärholmen, Mitt127, Einar Mattsson, Stena

Fastigheter, Svenska Bostäder, Stockholmshem och de boende har haft en betydelsefull roll genom hela projektets gång. En stor del av projektets arbete har varit att vara ute i området och möta medborgarna i samtal och aktiviteter.

Ungdomar från stadsdelsnämndsområdet har deltagit i SM i skräpplockning. Tre deltävlingar har hållits i Helsingborg, Göteborg och Skärholmen. Inför SM i skräpplockning har projektet deltagit i 127-festivalen och Skärholmsloppet med aktiviteten "Jakten på Skärholmens bästa skräpplockare" och därigenom engagerat ca 800 barn och unga. För att stärka gemenskapen har sex gårdsfester genomförts tillsammans med ungdomsambassadörer och fastighetsägare. Höstens arbete har fokuserat på förskole- och skolelever, bland annat med en teater om sopor.

Projektet har följts upp genom medborgarundersökningen, stadens trygghetsmätning, enkät till medborgare som besöker strandbad och parker, antal medverkande i "Jakten på Skärholmens bästa skräpplockare" och skräpmätningar. En skräpmätning som genomfördes i Vårberg i början av året visade 11,93 skräpföremål per 10 kvadratmeter, vilket är relativt högt i jämförelse med andra städer som gjort motsvarande mätningar. Projektet har sedan dess visat på en minskad faktisk nedskräpning och en ökad nöjdhet avseende den upplevda nedskräpningen. Ytterligare en skräpmätning har gjorts där resultatet blev 5,58 skräpföremål per 10 kvadratmeter. För mer information hänvisas till rapporten "Från marken till korgen" som biläggs verksamhetsberättelsen (bilaga8).

Stärka delaktighet och kunskap om demokrati hos nyanlända: Den information som ska ingå i samhällsorientering är reglerat i förordning och enheten har därför valt att ändra namn till information om samhället. Socialtjänstens enhet för ekonomiskt bistånd har två socialsekreterare som vardera på halvtid ger information om samhället till de som inte ingår i etableringsreformen och inte heller tillhör den utökade målgruppen. Detta innebär att många långtidsaktuella på ekonomiskt bistånd har remitterats till att få information om samhället för att öka deras delaktighet och kunskap om det svenska samhället. Informationen sker i dialogform under totalt sex timmar och oftast i grupper. Totalt har sedan maj 65 klienter erhållit information om samhället. Fyra klienter har tackat nej till insatsen och menar på att de är för sjuka för att delta. Enheten fortsätter motivera de som bedöms ha behov av insatsen, men av olika skäl väljer att inte komma. En bostadslös klient som deltog i information om samhället fick stöd och praktisk hjälp med att söka bostad i andra kommuner, vilket resulterade i att klienten fick en bostad i Uddevalla och inte längre är bostadslös. Några klienter har fått hjälp att anmäla sig till kurser i föräldrastöd, Komet och ABC. Det har också framkommit under informationen att några har velat ha kontakt med stadsdelsförvaltningens relationsvårdsteam. Under information om samhället sker en dialog om klienten har röstat eller inte. Några kvinnor har sagt att de har röstat, men att det är deras män som har bestämt vem de ska rösta på. Enheten har under året utarbetat en brukarenkät som alla fyller i. Klienterna har uppgett att de är mycket nöjda med insatsen och alla uppger att de har lärt sig något nytt om det svenska samhället. Socialsekreterarna uppger att de har fått reda på nya saker om klienterna under information om samhället som kan vara till hjälp i det fortsatta arbetet att få fler klienter självförsörjande.

Skärholmsloppet arrangeras av Löparakademin, Skärholmens stadsdelsförvaltning är en bland flera samarbetspartners. Stadsdelsnämnden beviljade sponsring med 300 000 kr för årets lopp. Loppet är inte bara ett idrottsevenemang, det är också en stor familjefest där människor möts. Ideella föreningar och staden samverkar tillsammans för en positiv bild av området, Skärholmen får möjlighet att visa upp sin vackra omgivning. Loppet är gratis för

barn och ungdomar från området, detta är positivt då det lockar barn och ungdomar som inte annars löptränar ges en chans att testa på denna motionsform. Då stadsdelsnämndsområde har ett högt antal barn med barnfotma är detta ett sätt att få barn och ungdomar att röra på sig mer. Skärholmsloppet gick av stapeln för fjärde gången, lördagen den 23 maj 2015. I år sprang sammanlagt 2 122 löpare. Den största gruppen löpare, 1 314 stycken, är barn och ungdomar. Det är också denna grupp deltagare som ökat mest. Loppets deltagare har en representation av kvinnor med 51 procent och män med 49 procent. Det faktum att många tjejer springer loppet är positivt då stadsdelsförvaltningen arbetar för att finna strategier för att öka tjejers spontanidrott.

Bli vän med vatten: Skärholmens stadsdelsförvaltning samarbetar med Idrottsförvaltningen med målet att öka simkunskaperna för invånarna, både barn och vuxna. Ett annat mål var att på ett lekfullt sätt intressera medborgarna för konditionsträning. Under veckorna 28 och 29 deltog 14 barn i simskolan vid Sättrastrandsbadet. Övriga aktiviteter ställdes in på grund av dåligt väder. Idrottsförvaltningen delade ut informationsmaterial om kurser och simhallars utbud och pratade också mycket om säkerhet i vatten och på is. Idrottsförvaltningen upplevde att de invånare som var där uppskattade deras närvaro.

Lex Sarah

Under 2015 har 11 rapporter enligt lex Sarah gjorts gällande nämndens egen verksamhet. Fyra gäller äldreomsorg, en gäller stöd till funktionsnedsatta, fyra gäller barn och ungdom samt en avser beställarenheten äldreomsorg. En inkommen rapport har avskrivits av nämnden.

Av de 11 rapporterna har fyra anmälts till Inspektionen för Vård och Omsorg, då det bedömts handla om allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden. Förvaltningen har utrett de bakomliggande orsakerna till missförhållandena och utifrån detta förbättrat verksamheten för att undvika att liknande händelser inträffar igen.

Utöver de rapporter som gäller den egna verksamheten har förvaltningen tagit emot information om två fall där extern verksamhet rapporterat och utrett missförhållanden enligt lex Sarah.

Domar

Under 2015 har förvaltningsrätten, kammarrätten och högsta förvaltningsdomstolen avgjort 527 ärenden om överklagade beslut från socialtjänsten i Skärholmen (nämnden). I 76 fall har nämndens beslut upphävts eller återförvisats helt eller delvis.

Flest ärenden rör ekonomiskt bistånd, 208 stycken. Resterande ärenden rör hemtjänst för äldre personer och personlig assistans enligt LSS, prövningstillstånd, ärenden enligt brottsbalken samt LVU och LVM.

Domar från allmän förvaltningsdomstol används av förvaltningen som vägledning i den fortsatta rättstillämpningen. Inkomna domar går igenom av på respektive enhetsmöte, för att dra lärdom av domstolens resonemang och hur detta påverkar handläggningen av andra liknande ärenden.